

Funded
by the European Union

Implemented
by the Council of Europe

Projekat za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma u Srbiji MOLI Srbija

MEĐUNARODNI STANDARDI U BORBI PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA I ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

Preporuke FATF

© 2013 FATF/OECD. Sva prava zadržana.

Zabranjeno je preštampavanje ili prevođenje ove publikacije bez prethodne pismene dozvole.

Zahtevi za izdavanje dozvole za preštampavanje ili prevođenje publikacije, u celini ili u delovima, treba da budu dostavljeni Sekretarijatu FATF 2 rue André Pascal 75775

Paris Cedex 16, France

(fax: +33 1 44 30 61 37; e-mail: contact@fatf-gafi.org).

„Preporuke FATF prevedene su na srpski jezik pod odgovornošću Saveta Evrope, uz dozvolu Sekretarijata FATF. Ova verzija predstavlja radni, nezvanični prevod. U slučaju spora oko tumačenja, merodavne su zvanične verzije teksta na engleskom i francuskom jeziku, objavljene na www.fatf-gafi.org.”

FATF

MEĐUNARODNI STANDARDI U
BORBI PROTIV PRANJA NOVCA
I FINANSIRANJA TERORIZMA
I ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO
UNIŠTENJE

Preporuke FATF

Februar 2012.

ORGANIZACIJA ZA KONTROLU I SPREČAVANJE PRANJA NOVCA

Organizacija za kontrolu i sprečavanje pranja novca (FATF) je nezavisno međuvladino telo koje razvija i promoviše politiku zaštite globalnog finansijskog sistema od pranja novca, finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje. Preporuke FATF priznate su kao globalni standard u borbi protiv pranja novca (PN) i finansiranja terorizma (FT).

Više informacija o FATF možete naći na veb-sajtu:

www.fatf-gafi.org

© 2013 FATF/OECD. Sva prava
zadržana.

Zabranjeno je preštampavanje ili prevođenje ove publikacije bez prethodne pismene dozvole.

Zahtevi za izdavanje dozvole za preštampavanje ili prevođenje publikacije, u celini ili u delovima, treba da budu dostavljeni Sekretarijatu FATF, 2 rue André Pascal 75775

Paris Cedex 16, France

(fax: +33 1 44 30 61 37; e-mail: contact@fatf-gafi.org).

MEĐUNARODNI STANDARDI U BORBI PROTIV PRANJA
NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA I ŠIRENJA
ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

PREPORUKE FATF

FEBRUAR 2012.

Objavljeno u februaru 2013. godine

SADRŽAJ

Spisak preporuka FATF	4
Uvod	7
Preporuke FATF	11
Napomene s tumačenjima	31
Napomena o pravnom osnovu zahteva koji se postavljaju finansijskim institucijama i DNFPB	108
Pojmovnik	109
Tabela skraćenica	125
Aneks I: Dokumenti koji služe kao vodiči i smernice za FATF	126
Aneks II: Informacije o ažuriranju preporuka FATF	128

PREPORUKE FATF

Red. broj	Stari red. br. ¹	
A – POLITIKA SPN i FT I KOORDINACIJA		
1	-	Procena rizika i primena pristupa zasnovanog na proceni rizika*
2	P. 31	Međunarodna saradnja i koordinacija
B – PRANJE NOVCA I KONFISKACIJA		
3	P. 1 i P. 2	Krivično delo pranja novca*
4	P. 3	Konfiskacija i privremene mere*
C – FINANSIRANJE TERORIZMA I FINANSIRANJE ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE		
5	SP II	Krivično delo finansiranja terorizma*
6	SP III	Ciljane finansijske kazne u vezi s terorizmom i finansiranjem terorizma*
7		Ciljane finansijske kazne u vezi sa širenjem oružja za masovno uništenje*
8	SPV III	Neprofitne organizacije*
D – PREVENTIVNE MERE		
9	P. 4	Zakoni o čuvanju poslovne tajne finansijskih institucija
		<i>Poznavanje i praćenje stranke i vođenje evidencije</i>
10	P. 5	Poznavanje i praćenje stranke*
11	P. 10	Vođenje evidencije
		<i>Dodatne mere za posebne stranke i delatnosti</i>
12	P. 6	Politički eksponirana lica*
13	P. 7	Korespondentsko bankarstvo*
14	SP VI	Prenos novca ili vrednosnih pošiljki*
15	P. 8	Nove tehnologije
16	SP VII	Elektronski transfer*
		<i>Poveravanje pojedinih poslova, kontrole i finansijske grupe</i>
17	P. 9	Poveravanje pojedinih poslova trećim licima*
18	P. 15 i P. 22	Unutrašnje kontrole i poslovne jedinice i društva kćerke sa sedištem u stranoj državi*
19	P. 21	Države višeg stepena rizika*
		<i>Podnošenje izveštaja o sumnjivim transakcijama</i>
20	P. 13 i SP IV	Podnošenje izveštaja o sumnjivim transakcijama*
21	P. 14	Dojavljivanje i tajnost poslovanja
		<i>Određeni nefinansijski sektor i samostalne profesije (DNFBP)</i>
22	P. 12	DNFBP: Poznavanje i praćenje stranke*
23	P. 16	DNFBP: Ostale mere*

E – TRANSPARENTNOST I STVARNO VLASNIŠTVO NAD PRAVNIM LICIMA I ARANŽMANIMA (TRUSTOVIMA)

24	P. 33	Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim licima*
25	P. 34	Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim aranžmanima (trustovima)*

F – OVLAŠĆENJA I ODGOVORNOSTI NADLEŽNIH VLASTI I OSTALE INSTITUCIONALNE MERE*Regulisanje i nadzor*

26	P. 23	Regulisanje finansijskih institucija i nadzor nad njihovim radom*
27	P. 29	Ovlašćenja nadzornih organa
28	P. 24	Regulisanje i nadzor nad radom DNFBP

Operativni rad i mere koje preduzimaju organi reda

29	P. 26	Finansijsko obaveštajne službe*
30	P. 27	Odgovornost organa reda i istražnih organa*
31	P. 28	Ovlašćenja policije i istražnih organa
32	SP IX	Lica koja vrše usluge prenosa gotovinskih sredstava*

Opšti zahtevi

33	P. 32	Statistika
34	P. 25	Smernice i povratne informacije

Kazne

35	P. 17	Kazne
-----------	-------	-------

G – MEĐUNARODNA SARADNJA

36	P. 35 i SP I	Međunarodni instrumenti
37	P. 36 i SP V	Međusobna pravna pomoć
38	P. 38	Međusobna pravna pomoć: zamrzavanje i konfiskacija*
39	P. 39	Izručenje
40	P. 40	Ostali oblici međunarodne saradnje*

1. „Stari redni broj” označava redni broj odgovarajuće preporuke FATF iz 2003.

* Preporuke označene zvezdicom imaju napomene s tumačenjima, koje treba pročitati uz samu preporuku.

Verzija usvojena 15. februara 2012. godine

UVOD

Organizacija za kontrolu i sprečavanje pranja novca je međuvladino telo koje su 1989. godine osnovali ministri država-članica (pravnih jurisdikcija). Zadatak FATF jeste postavljanje standarda i promovisanje delotvorne primene zakonskih, regulatornih i operativnih mera za borbu protiv pranja novca, finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje, kao i drugih srodnih pretnji po integritet međunarodnog finansijskog sistema. U saradnji s drugim međunarodnim akterima, FATF takođe radi na uočavanju ranjivosti na nacionalnom nivou u cilju zaštite međunarodnog finansijskog sistema od zloupotreba.

Preporuke FATF postavljaju sveobuhvatan i konzistentan okvir mera koje države treba da primene kako bi se borile protiv pranja novca i finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje. Države poseduju raznorodne zakonodavne, upravne i operativne okvire i različite finansijske sisteme, pa ne mogu sve preduzimati istovetne mere da bi se suprotstavile tim pretnjama. Zato se preporukama FATF postavlja međunarodni standard koji bi države trebalo da primene kroz mere koje su prilagođene njihovim specifičnim okolnostima. Preporukama FATF utvrđuju se suštinske mere koje države treba da primenjuju kako bi:

- ❑ uočile rizike od PN, FT i širenja oružja za masovno uništenje i razvile odgovarajuću sektorsku politiku i koordinaciju u domaćim okvirima;
- ❑ vodile borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje;
- ❑ sprovodile preventivne mere u finansijskom sektoru i drugim određenim sektorima;
- ❑ utvrdile ovlašćenja i odgovornosti nadležnih organa vlasti (na primer, istražnih, policijskih i nadzornih organa), kao i druge institucionalne mere;
- ❑ osnažile transparentnost i raspoloživost podataka o stvarnim vlasnicima pravnih lica i aranžmana, odnosno trustova;
- ❑ olakšale i pospešile međunarodnu saradnju.

Prvobitnih 40 preporuka FATF formulisano je 1990. godine kao inicijativa za borbu protiv zloupotrebe finansijskog sistema od strane lica koja peru novac stečen nezakonitim prometom droge. Godine 1996. preporuke su prvi put revidirane kako bi odrazile nove tendencije i tehnike u pranju novca koje su se u međuvremenu nastale i kako bi se ukupni obuhvat preporuka proširio i na mnogo toga drugog pored pranja novca. U oktobru 2001. godine FATF je proširio svoj zadatak, tako da je obuhvatio i pitanja finansiranja terorističkih akata i terorističkih organizacija i preduzeo je važan korak u izradi osam (to je docnije uvećano na devet) specijalnih preporuka o finansiranju terorizma. Druga revizija preporuka FATF usledila je 2003. godine i te revidirane preporuke, zajedno sa specijalnim preporukama, podržalo je više od 180 država; preporuke su stekle univerzalno priznanje kao međunarodni standard za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma (SPN i FT).

Pošto je završio treću rundu uzajamnih evaluacija svojih članova, FATF je preispitao i ažurirao svoje preporuke, tesno saradujući s regionalnim telima u stilu FATF (FSRB) i organizacijama koje tu imaju status posmatrača, među kojima su i Međunarodni monetarni fond, Svetska banka i Ujedinjene nacije. Revizijom su bile obuhvaćene nove i tek naslućene pretnje, razjašnjene su i osnažene mnoge postojeće obaveze, a u celom tom postupku vodilo se računa o tome da se očuva neophodna stabilnost i strogost preporuka.

Standardi FATF su revidirani i da bi se povećali zahtevi za postupanje u situacijama povišenog rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, kao i da bi se državama omogućilo da u oblastima u kojima i dalje postoji visok rizik odnosno u kojima je moguće pojačati primenu preporučenih mera biraju usredsređeniji pristup. Države prvo treba da uoče, procene i shvate rizike od pranja novca i finansiranja terorizma s kojima su suočene, da bi potom usvojile odgovarajuće mere za ublažavanje tih rizika. Pristup zasnovan na proceni rizika omogućuje državama da u okviru zahteva FATF prihvate fleksibilniji set mera kako bi mogle delotvornije da ciljano koriste svoje resurse i primenjuju preventivne mere koje su prilagođene prirodi rizika, što im omogućuje da svoje napore fokusiraju na najdelotvorniji način.

Borba protiv finansiranja terorizma predstavlja izuzetno značajan izazov. Delotvoran sistem SPN i FT je, u celini gledano, veoma važan kada se treba uhvatiti u koštac s finansiranjem terorizma, a većina mera koje su ranije bile usredsređene na finansiranje terorizma sada je integrisana u preporuke, čime se otklanja potreba za specijalnim preporukama. Međutim, postoje neke preporuke koje su jedinstvene za finansiranje terorizma; one se mogu naći u odeljku C preporuka FATF. To su sledeće preporuke: preporuka br. 5 (inkriminacija finansiranja terorizma); preporuka br. 6 (ciljane finansijske sankcije u vezi s terorizmom i finansiranjem terorizma); i preporuka br. 8 (mere za sprečavanje zloupotreba neprofitnih organizacija). Širenje oružja za masovno uništenje takođe predstavlja značajan izvor zabrinutosti na planu bezbednosti, pa je 2008. godine zadatak FATF proširen tako da obuhvati i hvatanje u koštac s finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje. Radi borbe protiv te pretnje, FATF je doneo novu preporuku kojoj je cilj obezbeđenje doslednog i delotvornog sprovođenja ciljanih finansijskih sankcija onda kada takve sankcije naloži Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija (preporuka br. 7).

Standardi FATF sastoje se od samih preporuka i napomena s tumačenjima uz njih, pored odgovarajućih definicija u pojmovniku. Mere koje su navedene u standardima FATF treba da primenjuju sve članice FATF i FSRB; način na koji one primenjuju te mere rigorozno se ocenjuje u procesu uzajamne evaluacije i kroz procese procene koje sprovode Međunarodni monetarni fond i Svetska banka – na osnovu zajedničke metodologije procene FATF. Neke napomene s tumačenjima i definicije u pojmovniku sadrže primere koji ilustruju način na koji je moguće ostvariti zahteve u pogledu sprovođenja mera. Ti primeri nisu obavezujući elementi standarda FATF, već su ovde uvršteni samo kao smernice. Primeri ne pretenduju na to da budu sveobuhvatni, tako da, iako se smatraju korisnim pokazateljima, oni ne moraju biti relevantni u svim okolnostima.

FATF takođe objavljuje vodiče, primere najbolje prakse i druga sredstva koja treba da pomognu državama u primeni standarda FATF. Ti drugi dokumenti nisu obavezni za procenu poštovanja standarda, ali države same mogu doći do zaključka da je korisno da steknu uvid u te dokumente kada razmatraju mogućnosti najbolje moguće primene standarda FATF. Spisak postojećih vodiča i

smernica, kao i dokumenata o najboljoj praksi FATF, koji se mogu naći na veb-sajtu FATF, uvršten je kao aneks uz te preporuke.

FATF je čvrsto opredeljen za vođenje bliskog i konstruktivnog dijaloga s privatnim sektorom, civilnim društvom i drugim zainteresovanim stranama, kao važnim partnerima u nastojanju da se obezbedi integritet finansijskog sistema. Revidiranje preporuka je podrazumevalo obimne konsultacije i tada bilo je velike koristi od komentara i sugestija koje su izneli svi pomenuti akteri. Napredujući dalje u skladu sa svojim zadatkom FATF će nastaviti da razmatra mogućnost izmena standarda tamo gde je to primereno, u svetlosti novih informacija u vezi s novim ili nagoveštenim pretnjama za globalni finansijski sistem i njegovim uočenim ranjivostima.

FATF poziva sve države da sprovode delotvorne mere kako bi svoje nacionalne sisteme za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje usaglasile s revidiranim preporukama FATF.

PREPORUKE FATF

A. POLITIKA I KOORDINACIJA SPN i FT

1. Procena rizika i primena pristupa zasnovanog na riziku*

Država treba da identifikuje, proceni i shvati rizike s kojima se suočava na planu pranja novca i finansiranja terorizma i treba da preduzme korake, uključujući kao jedan od koraka i određivanje organa ili mehanizma koji će koordinisati mere za procenu rizika, i da opredeli resurse u cilju delotvornog smanjenja tih rizika. Na temelju te procene, države treba da primene pristup zasnovan na proceni rizika (PPR) kako bi mere za sprečavanje ili ublažavanje pranja novca ili finansiranja terorizma bile primerene prepoznatim rizicima. Taj pristup treba da predstavlja suštinski osnov za delotvorno opredeljivanje sredstava u okviru nacionalnog režima borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma (SPN i FT) i za primenu mera usmerenih ka riziku u skladu s preporukama FATF. Tamo gde države uoče više nivoe rizika, one treba da se postaraju da režim SPN i FT adekvatno reaguje na te rizike višeg nivoa. Tamo gde države uoče niže nivoe rizika, one mogu odlučiti da primenjuju pojednostavljene mere iz nekih preporuka FATF pod određenim uslovima.

Države treba da zahtevaju da finansijske institucije i određeni nefinansijski sektori i samostalne profesije (DNFBP) uoče, procene i preduzimaju mere za sniženje nivoa rizika od pranja novca i finansiranja terorizma s kojima se suočavaju.

2. Nacionalna saradnja i koordinacija

Države treba da imaju i vode nacionalnu politiku u oblasti SPN i FT zasnovanu na prepoznatim rizicima, i tu politiku treba redovno da preispituju i da odrede organ vlasti ili neki koordinacioni ili kakav drugi mehanizam koji je odgovoran za takvu politiku.

Države su dužne da se postaraju da subjekti političkog odlučivanja, finansijsko-obaveštajna služba, policijski organi, nadzorni i drugi odgovarajući nadležni organi na nivou političkog odlučivanja i na operativnom nivou raspoložu delotvornim mehanizmima koji će im omogućiti da sarađuju i da, gde je to primereno, na domaćem planu uzajamno koordinišu aktivnosti koje se odnose na razvoj i sprovođenje politike i aktivnosti u pogledu sprečavanja pranja novca, finansiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje.

B. PRANJE NOVCA I KONFISKACIJA

3. Krivično delo pranja novca*

Države treba da proglase pranje novca krivičnim delom na osnovu Bečke konvencije i Konvencije iz Palerma. Države treba da primenjuju krivično delo pranja novca na sva teška krivična dela da bi obuhvatile najširi mogući dijapazon predikatnih krivičnih dela.

4. Konfiskacija i privremene mere*

Države treba da donesu mere slične onima koje su utvrđene u Bečkoj konvenciji, Konvenciji iz Palerma i Konvenciji o suzbijanju finansiranja terorizma, uključujući zakonodavne mere kako bi ovlastile svoje nadležne organe da, ne dovodeći u pitanje niti ugrožavajući prava savesnih trećih lica, zamrznu, odnosno zaplene i oduzmu: (a) opranu imovinu, (b) imovinsku korist ostvarenu pranjem novca ili predikatnim krivičnim delima, ili instrumente ako su korišćeni ili ako je postojala namera da budu korišćeni u pranju novca ili predikatnim krivičnim delima, (c) imovinu ako predstavlja imovinsku korist od finansiranja terorizma, terorističkih akata ili terorističkih organizacija ili ako je korišćena, ili ako je predviđeno da se koristi ili ako je namenjena korišćenju u finansiranju terorizma, terorističkih akata ili terorističkih organizacija, ili (d) imovinu ekvivalentne vrednosti.

Te mere treba da obuhvate davanje ovlašćenja za: (a) otkrivanje imovine, ulaženje u trag imovini i procenu imovine koja podleže oduzimanju, odnosno konfiskaciji; (b) donošenje privremenih mera, kao što je zamrzavanje i zaplena radi sprečavanja bilo kakvih transakcija, prenosa ili raspolaganja takvom imovinom; (c) preduzimanje mera u cilju sprečavanja ili proglašenja ništavnim svih koraka koji podrivaju sposobnost države da zamrzne ili zapleni, odnosno oduzme imovinu koja podleže konfiskaciji, i (d) preduzimanje svih primerenih istražnih mera.

Države treba da razmotre preduzimanje mera koje omogućuju da takva imovinska korist ili sredstva koja su poslužila ili je bilo predviđeno da posluže za njegovo ostvarivanje konfiskuju bez prethodno izrečene krivične presude (konfiskacija koja nije zasnovana na izrečenoj krivičnoj presudi) ili mere kojima se od počinioca zahteva da dokaže zakonito poreklo imovine koja navodno podleže konfiskaciji, u meri u kojoj je takav zahtev saglasan načelima njihovog unutrašnjeg prava.

C. FINANSIRANJE TERORIZMA I FINANSIRANJE ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

5. Krivično delo finansiranja terorizma*

Države treba da proglase finansiranje terorizma krivičnim delom na osnovu Konvencije o suzbijanju finansiranja terorizma, a treba da proglase krivičnim delima ne samo finansiranje terorističkih akata već i finansiranje terorističkih organizacija i individualnih terorista čak i onda kada ne postoji veza između njihovih postupaka i konkretnog terorističkog akta ili akata. Države treba da se postaraju da takva krivična dela budu određena kao predikatna krivična dela za pranje novca.

6. Ciljane finansijske sankcije u vezi s terorizmom i finansiranjem terorizma*

Države treba da primenjuju režime ciljanih finansijskih sankcija ispunjavajući na taj način rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija koje se odnose na sprečavanje i suzbijanje terorizma i finansiranja terorizma. Te rezolucije zahtevaju od država da neodložno zamrzu novčana sredstva ili drugu aktivu fizičkih ili pravnih lica i da obezbede da nikakva novčana sredstva i druga aktiva ne budu stavljene na raspolaganje ili u korist bilo kom fizičkom ili pravnom licu koje je ili (i) označio Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija neposredno ili na osnovu njegovih ovlašćenja u skladu s Glavom VII Povelje UN, uključujući Rezoluciju 1267 (1999) i rezolucije koje su iz nje proistekle; ili (ii) koje je označila sama ta država saglasno Rezoluciji 1373 (2001).

7. Ciljane finansijske sankcije u vezi sa širenjem oružja za masovno uništenje*

Države treba da primenjuju ciljane finansijske sankcije saglasno rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija koje se odnose na sprečavanje, suzbijanje i obustavu širenja oružja za masovno uništenje i njegovog finansiranja. Te rezolucije zahtevaju od država da bez odlaganja zamrzu novčana sredstva ili drugu aktivu i da obezbede da nikakva novčana sredstva i druga aktiva ne budu, ni neposredno ni posredno, stavljena na raspolaganje ili u korist bilo kom fizičkom ili pravnom licu koje odredi Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija neposredno ili na osnovu ovlašćenja saglasno Glavi VII Povelje Ujedinjenih nacija.

8. Neprofitne organizacije*

Države treba da preispitaju adekvatnost zakona i uredba koje se odnose na pravna lica koja mogu biti zloupotrebljena za finansiranje terorizma. Neprofitne organizacije su u tom pogledu posebno ranjive i države treba da se postaraju i obezbede da te organizacije ne mogu biti zloupotrebjene:

- (a) od strane terorističkih organizacija koje se predstavljaju kao legitimna pravna lica;
- (b) radi korišćenja legitimnih pravnih lica kao kanala za finansiranje terorizma, uključujući postupanje u cilju izbegavanja mera zamrzavanja aktive;
- (c) kao sredstvo za prikrivanje ili maskiranje preusmeravanja novčanih sredstava koja su inače opredeljena za zakonite ciljeve u korist terorističkih organizacija,.

D. PREVENTIVNE MERE

9. Zakoni o čuvanju poslovne tajne finansijskih institucija

Države treba da obezbede da zakoni o čuvanju poslovne tajne finansijskih institucija ne osujete sprovođenje preporuka FATF.

POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE I VOĐENJE EVIDENCIJE

10. Poznavanje i praćenje stranke*

Finansijskim institucijama treba da bude zabranjeno vođenje anonimnih računa ili računa koji se vode na očigledno izmišljeno ime.

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da sprovode mere i radnje poznavanja i praćenja stranke u sledećim okolnostima:

- (i) kada uspostavljaju poslovne odnose;
- (ii) kada sprovode povremene transakcije (i) iznad utvrđenog dozvoljenog praga (dolara/evra 15.000) ili (ii) elektronske transfere koji, u datim okolnostima, spadaju u polje dejstva napomene s tumačenjem uz preporuku br. 16;
- (iii) kada postoji sumnja da je na delu pranje novca ili finansiranje terorizma;
- (iv) kada imaju izvesne sumnje u pogledu istinitosti ili adekvatnosti prethodno dobijenih podataka o identifikaciji stranke.

Načelo po kome finansijske institucije treba da sprovode mere i radnje poznavanja i praćenja stranke treba da bude utvrđeno zakonom. Svaka država može da utvrdi način na koji uvodi konkretne obaveze u pogledu mera i radnji poznavanja i praćenja stranke, bilo da to čini zakonom, bilo da primeni druga sredstva koja podležu izvršenju.

Mere PPS koje treba preduzeti su sledeće:

- (a) Identifikovati stranku i proveriti njen identitet koristeći pouzdane dokumente, podatke ili informacije iz nezavisnih izvora;
- (b) Utvrditi identitet stvarnog vlasnika i preduzeti razumne mere za potvrđivanje identiteta stvarnog vlasnika, tako da finansijska institucija bude sigurna da zna ko je stvarni vlasnik. Za pravna lica i pravne aranžmane (trustove) to podrazumeva da finansijske institucije shvataju strukturu vlasništva i upravljačku strukturu stranke;
- (c) Shvatiti i, tamo gde je to primereno, pribaviti informacije o cilju i očekivanoj prirodi tog poslovnog odnosa;
- (d) Stalno primenjivati mere i radnje poznavanja i praćenja stranke u tom poslovnom odnosu i vršiti nadzor nad transakcijama za sve vreme tog odnosa kako bi se obezbedilo da se te transakcije odvijaju dosledno saznanjima institucije o stranci, njenoj poslovnoj aktivnosti i profilu rizika, uključujući, tamo gde je to neophodno, izvor finansijskih sredstava.

Od finansijskih institucija treba zahtevati da svaka od njih primenjuje radnje i mere poznavanja i praćenja stranke po gore navedenim tačkama od (a) do (d), ali stepen primene tih mera i radnji treba da odrede primenjujući pristup zasnovan na proceni rizika (PPR) u skladu s napomenom s tumačenjima uz ovu preporuku i preporuku br. 1.

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da potvrde identitet klijenta i stvarnog vlasnika pre nego što uspostave, odnosno dok uspostavljaju poslovni odnos ili obavljaju transakcije za povremene stranke. Tamo gde se rizicima od pranja novca efikasno upravlja i tamo gde je to od suštinskog značaja kako se ne bi prekidalo normalno poslovanje, države mogu dopustiti finansijskim institucijama da identitet stranke potvrde i pošto uspostave poslovni odnos, čim to postane praktično izvodljivo,.

Kada finansijska institucija nije u stanju da se povinuje zahtevima iz gore navedenih stavova od (a) do (d) (zavisno od odgovarajuće izmene razmera primene odgovarajućih radnji i mera, saglasno pristupu zasnovanom na proceni rizika od pranja novca), od nje treba zahtevati da ne otvori račun, da ne uspostavlja poslovne odnose ili da ne obavlja transakciju; ili od nje treba zahtevati da okonča poslovni odnos; da razmotri mogućnost da podnese izveštaj o sumnjivoj transakciji koji bi obuhvatio tu stranku.

Svi ti zahtevi treba da se primenjuju na sve nove stranke, iako finansijske institucije ovu preporuku, kad god se za to ukaže pogodan trenutak, treba da primenjuju i na postojeće stranke na temelju njihove važnosti i rizika koji predstavljaju, kao i da primenjuju radnje i mere poznavanja i praćenja stranke na sve postojeće poslovne odnose.

11. Vođenje evidencije

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da najmanje pet godina čuvaju svu neophodnu evidenciju o transakcijama, kako domaćim, tako i onim sa inostranstvom, kako bi mogle brzo i bez odlaganja da postupaju po zahtevima za dostavljanje informacija koji stignu od nadležnih organa. Takva evidencija mora biti dovoljna za rekonstrukciju pojedinačnih transakcija (uključujući podatke o iznosima i valuti, ako ih je bilo), kako bi, po potrebi, mogle da predoče dokaz za krivično gonjenje kriminalne aktivnosti.

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da čuvaju celokupnu evidenciju o podacima koji su proistekli iz primene mera i radnji poznavanja i praćenja stranke (npr. kopije ili dosije sa zvaničnim ispravama, poput pasoša, lične karte, vozačkih dozvola ili sličnih dokumenata, izvodi iz računa i poslovne prepiske, uključujući i rezultate sprovedenih analiza, npr. istraživanja koja su preduzeta da bi se utvrdila pozadina i svrha složenih, neobično velikih transakcija) najmanje pet godina od okončanja poslovne saradnje ili od datuma kada je izvršena svaka povremena transakcija.

Finansijske institucije treba zakonom obavezati da vode evidenciju i čuvaju podatke o transakcijama i sve informacije do kojih dođu preduzimanjem mera i radnji poznavanja i praćenja stranke.

Podaci dobijeni preduzimanjem mera i radnji poznavanja i praćenja stranke i evidencije o transakcijama treba da budu dostupni domaćim nadležnim organima koji imaju odgovarajuća ovlašćenja.

DODATNE MERE ZA POSEBNE STRANKE I DELATNOSTI**12. Politički eksponirana lica***

Finansijske institucije pored primene uobičajenih radnji i mera poznavanja i praćenja stranke koja je strano politički eksponirano lice (PEL) (bilo da se ono pojavljuje kao stranke ili kao stvarni vlasnik), treba da budu u obavezi :

- (a) da imaju odgovarajuće sisteme za upravljanje rizicima kako bi mogle da utvrde da li je stranka ili stvarni vlasnik politički eksponirano lice;
- (b) da dobiju odobrenje višeg rukovodstva za uspostavljanje takvih poslovnih odnosa (ili za nastavljanje, ukoliko je reč o strankama s kojima već posluju);
- (c) da preduzmu razumne mere za utvrđivanje izvora imetka i novčanih sredstava;
- (d) da vrše stalni pojačan nadzor tih poslovnih odnosa.

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da preduzmu razumne mere kako bi utvrdile da li je stranka ili stvarni korisnik domaće politički eksponirano lice ili lice kome je neka međunarodna organizacija poverila istaknutu funkciju. Ako su poslovni odnosi s takvim licima visokorizični, finansijske institucije treba da budu u obavezi da primenjuju mere iz gore navedenih stavova (b), (c) i (d).

Zahtevi koji se postavljaju u pogledu svih tipova PEL takođe treba da se primenjuju i na članove porodice ili bliske saradnike takvih PEL.

13. Korespondentsko bankarstvo*

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da, u odnosu na prekogranične korespondentske bankarske i druge slične odnose, pored uobičajenih radnji i mera poznavanja i praćenja stranke preduzimaju i korake koji će im omogućiti:

- (a) da prikupe dovoljno informacija o korespondentskoj instituciji da bi u potpunosti shvatile prirodu poslovanja korespondenta i da bi na osnovu informacija koje su dostupne javnosti ustanovile kakva je reputacija te institucije i kakav je kvalitet nadzora, uključujući podatak o tome da li je ta institucija predmet istrage u vezi s pranjem novca ili finansiranjem terorizma ili da li su prema njoj preduzete regulatorne mere;
- (b) da procene kontrolne mehanizme za SPN i FT korespondentske institucije;
- (c) da dobiju saglasnost višeg rukovodstva pre no što uspostave nove korespondentske odnose;
- (d) da jasno shvate podelu odgovornosti među institucijama;
- (e) da, u pogledu prolaznih korespondentskih računa (*payable-through accounts*) koje direktno koristi treća strana, dobiju zadovoljavajuću potvrdu da je korespondentska banka sprovedla mere i radnje poznavanja i praćenja stranaka koje imaju direktan pristup računima korespondenta i da je u stanju da pruži relevantne podatke poznavanja i praćenja stranke na zahtev korespondentske banke.

Finansijskim institucijama treba da bude zabranjeno da stupaju u korespondentske bankarske odnose s kvazibankama ili da nastave takve odnose. Finansijske institucije treba da budu u obavezi da se uvere u to da korespondentske institucije ne dopuštaju da njihove račune koriste kvazibanke.

14. Usluge prenosa novca i vrednosnih pošiljki*

Države treba da preduzmu mere da obezbede da fizička ili pravna lica koja pružaju usluge prenosa novca ili vrednosti (UPNV) budu licencirana i registrovana, kao i da podležu efektivnim sistemima praćenja i obezbeđivanja ispunjavanja relevantnih mera koje su sadržane u preporukama FATF. Države treba da preduzmu korake da bi identifikovale fizička ili pravna lica koja obavljaju UPNV bez odgovarajuće licence ili registracije i da preduzmu primerene sankcije.

Svako fizičko ili pravno lice koje radi kao agent takođe treba da ima licencu za rad ili da bude registrovano kod nadležnog organa, dok lice koje pruža UPNV treba da vodi ažuran spisak svojih agenata koji će biti dostupan nadležnim organima u državama u kojima posluje on kao pružalac UPNV i u kojima posluju njegovi agenti. Države treba da preduzmu mere kako bi obezbedile da sva lica koja pružaju UPNV uključe agente koje koriste u svoje programe SPN i FT i kontrolišu ih u pogledu počinjanja zahtevima tih programa.

15. Nove tehnologije

Države i finansijske institucije treba da uoče i procene rizike od pranja novca ili finansiranja terorizma koji bi mogli iskrsnuti u vezi sa (a) razvojem novih proizvoda i nove poslovne prakse, uključujući nove mehanizme isporuke, i (b) korišćenjem novih tehnologija ili tehnologija u razvoju, kako za nove, tako i za postojeće proizvode. U slučaju finansijskih institucija, ta procena rizika treba da bude sprovedena pre nego što se lansiraju novi proizvodi, nove poslovne prakse ili primene nove tehnologije ili tehnologije u razvoju. Države i finansijske ustanove treba takođe da primenjuju odgovarajuće mere za upravljanje tim rizicima i za njihovo ublažavanje.

16. Elektronski transferi*

Države treba da obezbede da finansijske institucije prilažu potrebne i tačne informacije o pošiljaocu i potrebne informacije o primaocu elektronskih transfera i odgovarajućih poruka, kao i da te informacije prate elektronski transfer ili odnosnu poruku kroz celokupan lanac plaćanja.

Države treba da obezbede da finansijske institucije nadziru elektronske transfere radi otkrivanja onih koji ne poseduju potrebne informacije o pošiljaocu odnosno korisniku, te da preduzmu odgovarajuće mere.

Države treba da obezbede da, u kontekstu obrade elektronskih transfera, finansijske institucije preduzimaju mere zamrzavanja i zabrane obavljanja transakcija sa određenim licima i organizacijama, u skladu sa obavezama koje su utvrđene u odgovarajućim rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, kao što su Rezolucija 1267(1999) i rezolucije koje su donijele iz nje proistekle, kao i Rezolucija 1373(2001), koja se odnosi na sprečavanje i suzbijanje terorizma i finansiranja terorizma.

POVERAVANJE POJEDINIH POSLOVA, KONTROLE I FINANSIJSKE GRUPE**17. Poveravanje pojedinih poslova trećim licima***

Države mogu da dozvole finansijskim institucijama da se oslanjaju na treća lica u pogledu obavljanja elemenata od (a) od (c) mera i radnji poznavanja i praćenja stranke utvrđenih u preporuci br. 10. ili u pogledu predstavljanja privrednog subjekta ako su ispunjeni dole navedeni kriterijumi. Tamo gde je dozvoljeno takvo oslanjanje na treća lica, konačnu odgovornost za mere poznavanja i praćenja stranke snosi finansijska institucija koja je poverila posao trećem licu.

Kriterijumi koje treba zadovoljiti su sledeći:

- (a) Finansijska institucija koja se oslanja na treće lica treba bez odlaganja da dobije sve potrebne informacije u vezi sa elementima mera poznavanja i praćenja stranke od (a)od (c) utvrđenih u preporuci br. 10;
- (b) Finansijske institucije treba da preduzmu adekvatne korake kako bi bile sigurne da će im treće lica bez odlaganja omogućiti pristup kopijama identifikacionih podataka i ostaloj relevantnoj dokumentaciji u vezi sa zahtevima koji se postavljaju u pogledu poznavanja i praćenja stranke;
- (c) Finansijska institucija treba da se uveri da je treća strana uređena, da se nad njom sprovodi kontrola ili nadzor i da je preduzela mere u skladu sa zahtevima koji se postavljaju u pogledu poznavanja i praćenja stranke i u pogledu vođenja evidencije u skladu s preporukama br. 10. i 11;
- (d) Kada se utvrđuje u kojim državama može biti sedište treće strane koja ispunjava uslove, države treba da imaju na umu raspoložive informacije o nivou rizika u datoj državi.

Ako se neka finansijska institucija oslanja na treće lica (stranu) koje je deo iste finansijske grupe koja (i) primenjuje radnje i mere poznavanja i praćenja stranke i ispunjava zahteve u pogledu vođenja evidencije u skladu s preporukama br. 10, 11. i 12, kao i programe protiv pranja novca i finansiranja terorizma u skladu s preporukom br. 18; i koja (ii) primenjuje radnje i mere poznavanja i praćenja stranke i ispunjava zahteve koji se postavljaju u pogledu vođenja evidencije i programa SPN i FT pod nadzorom nadležnog organa, onda relevantni nadležni organi mogu smatrati da ta finansijska institucija primenjuje mere iz gore navedenih tačaka (b) i (c) kroz program svoje grupe i mogu doneti odluku o tome da ispunjavanje uslova iz tačke (d) nije neophodni preduslov da bi se poslovi poverili toj finansijskoj instituciji ako se visok nivo rizika države na odgovarajući način ublažava sektorskom politikom SPN i FT koju sprovodi ta grupa.

18. Unutrašnje kontrole i poslovne jedinice i društva ćerke sa sedištem u stranoj državi*

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da sprovode programe protiv pranja novca i finansiranja terorizma. Finansijske grupe treba da budu u obavezi da primenjuju grupne programe protiv pranja novca i finansiranja terorizma, uključujući sektorsku politiku i procedure za razmenu informacija u grupi u svrhu SPN i FT.

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da njihove poslovne jedinice i društva ćerke sa sedištem u inostranstvu, a u kojima same finansijske institucije imaju kontrolni paket vlasništva, sprovode mere SPN i FT u skladu sa zahtevima države domaćina u pogledu primene preporuka FATF u programima borbe finansijskih grupa protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

19. Države višeg stepena rizika*

Finansijske institucije treba da budu u obavezi da primenjuju pojačane radnje i mere poznavanja i praćenja stranke kada su u pitanju poslovni odnosi i transakcije s fizičkim i pravnim licima i finansijskim institucijama iz država u odnosu na koje FATF nalaže primenu tih pojačanih radnji i mera. Tip pojačanih radnji i mera poznavanja i praćenja stranke koje se u tom slučaju primenjuju treba da bude delotvoran i srazmeran rizicima.

Države treba da budu u stanju da primenjuju odgovarajuće protivmere, ako ih na to poziva FATF. Države takođe treba da budu u stanju da primenjuju protivmere nezavisno od bilo kakvog poziva FATF. Te protivmere treba da budu delotvorne i srazmerne rizicima.

PODNOŠENJE IZVEŠTAJA O SUMNJIVIM TRANSAKCIJAMA

20. Podnošenje izveštaja o sumnjivim transakcijama*

Ako finansijska institucija posumnja ili ima razumnog osnova za sumnju u to da novčana sredstva predstavljaju imovinsku korist ostvarenu kriminalnom aktivnošću ili da su u vezi s finansiranjem terorizma, treba joj zakonom naložiti da te svoje sumnje bez odlaganja prijavi finansijskoj obaveštajnoj službi (FIU).

21. Dojavljivanje i čuvanje poslovne tajne

Finansijske institucije, njihovi direktori, rukovodioci i službenici treba da budu:

- (a) zakonom zaštićeni od krivične i građanskopravne odgovornosti za kršenje bilo koje zabrane odavanja informacija koju nameće neki ugovor ili bilo koja zakonska, normativna ili administrativna odredba, ako u dobroj veri prijavljuju svoje sumnje finansijsko-obaveštajnoj službi (FOS), čak i ako ne znaju tačno o kojoj je kriminalnoj radnji reč i bez obzira na to da li je uopšte bilo kriminalne aktivnosti;
- (b) zakonom sprečeni da dojave činjenicu da je finansijsko-obaveštajnoj službi podnet izveštaj o sumnjivoj transakciji ili informacija u vezi s takvom transakcijom.

OZNAČENI NEFINANSIJSKI SEKTOR I SAMOSTALNE PROFESIJE

22. DNFBP: poznavanje i praćenje stranke*

Radnje i mere poznavanja i praćenja stranke i zahtevi u pogledu vođenja evidencija utvrđeni u preporukama br. 10, 11, 12, 15. i 17 odnose se na određena pravna i fizička lica van finansijskog sektora i na samostalne profesije (DNFBP) u sledećim situacijama:

- (a) Kockarnice – kada klijenti učestvuju u finansijskim transakcijama čiji je ukupni iznos jednak maksimalnoj vrednosti koja je utvrđena zakonom ili čiji je ukupni iznos veći od propisanog maksimuma;
- (b) Agenti za promet nekretnina – kada učestvuju u transakcijama za svog klijenta u vezi s kupovinom i prodajom nekretnina;
- (c) Trgovci plemenitim metalima i dragim kamenjem – kada s klijentom učestvuju u bilo kakvim gotovinskim transakcijama čiji je ukupni iznos jednak maksimalnoj vrednosti koja je utvrđena zakonom ili čiji je ukupni iznos veći od propisanog maksimuma;

- (d) Advokati, notari, ostali nezavisni pripadnici pravničke profesije• i računovođe – kada pripremaju ili obavljaju transakcije za svog klijenta u vezi sa sledećim aktivnostima –
- ☐ kupovina ili prodaja nepokretnosti,
 - ☐ upravljanje klijentovim novcem, hartijama od vrednosti ili drugom imovinom,
 - ☐ upravljanje bankovnim i štednim računima ili računima za hartije od vrednosti,
 - ☐ organizovanje akumuliranja sredstava za osnivanje i obezbeđenje funkcionisanja kompanija ili upravljanje kompanijama,
 - ☐ osnivanje i obezbeđivanje funkcionisanja pravnog lica ili upravljanje pravnim licem ili pravnim aranžmanom i kupovina i prodaja preduzeća;
- (e) Lica koja pružaju usluge trustova i preduzeća – onda kada pripremaju ili obavljaju transakcije za klijenta u vezi sa sledećim aktivnostima –
- ☐ posredovanje u svojstvu agenta prilikom osnivanja pravnih lica,
 - ☐ obavljanje funkcije direktora ili sekretara preduzeća, partnera u ortačkoj firmi ili slične funkcije u odnosu na druga pravna lica (ili angažovanje drugog lica koje će obavljati te funkcije),
 - ☐ obezbeđivanje prostora za sedište kompanije, kao i poslovne adrese ili smeštaja, korespondentske ili administrativne adrese kompanije, ortačkog društva ili nekog drugog pravnog lica ili pravnog aranžmana,
 - ☐ obavljanje funkcije poverenika izričitog trusta zasnovanog na ugovoru o povereništvu ili obavljanje ekvivalentne funkcije za neki drugi vid pravnog aranžmana (ili angažovanje drugog lica koje će obavljati tu funkciju),
 - ☐ obavljanje funkcije nominalnog akcionara za drugo lice (ili angažovanje nekog trećeg za obavljanje te funkcije).

23. DNFBP: ostale mere*

Zahtevi utvrđeni u preporukama od 18. do 21. primenjuju se na sva određena nefinansijska preduzeća i profesije uz poštovanje sledećih zahteva:

- (a) Advokati, javni beležnici (notari), ostali samostalni pripadnici pravničke profesije i računovođe treba da budu u obavezi da prijavljuju sumnjive transakcije kada u ime svog klijenta ili za njega učestvuju u nekoj finansijskoj transakciji koja je u vezi sa aktivnostima opisanim u stavu (d) preporuke br. 22. Države treba svesrdno da podstiču na to da se obaveza prijavljivanja sumnjivih transakcija proširi i na ostale profesionalne aktivnosti računovođa, uključujući reviziju;

• U prevodu na srpski jezik teksta Četrdeset preporuka iz 2003. godine, u staru preporuku br. 12, bilo je umetnuto sledeće dodatno objašnjenje: pripadnici pravničke profesije koji rade nezavisno i samostalno *ali nisu advokati (u zapadnom sistemu)* – prim. prev.

- (b) Trgovci plemenitim metalima i dragim kamenjem treba da budu u obavezi da prijavljuju sumnjive transakcije kada s klijentom učestvuju u bilo kakvoj gotovinskoj transakciji čiji je iznos jednak maksimalnoj zakonom propisanoj vrednosti (pragu) ili je prevazilazi;
- (c) Lica koja pružaju usluge i preuzimaju na sebe funkcije trusta ili kompanija treba da budu u obavezi da prijavljuju sumnjive transakcije za klijenta kada u njegovo ime ili za njega obavljaju transakciju u odnosu na aktivnosti iz stava (e) preporuke br. 22.

E. TRANSPARENTNOST I STVARNO VLASNIŠTVO NAD PRAVNIM LICIMA I ARANŽMANIMA (TRUSTOVIMA)

24. Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim licima*

Države treba da preduzimaju mere kako bi sprečile zloupotrebu pravnih lica za pranje novca ili finansiranje terorizma. Države treba da obezbede da postoje adekvatne, tačne i blagovremene informacije o stvarnom vlasništvu i kontroli nad pravnim licima i da te informacije pravovremeno dobijaju i obrađuju nadležni organi. Naročito je potrebno da države u kojima postoje pravna lica koja mogu da izdaju aktivnosti na donosioca ili garancije za aktivnosti na donosioca, ili koje dopuštaju postojanje nominalnih akcionara ili nominalnih direktora, preduzmu delotvorne mere da obezbede da se oni ne koriste za pranje novca ili finansiranje terorizma. Države treba da razmotre mogućnost preduzimanja mera pomoću kojih bi finansijskim institucijama i DNFBP koje postupaju saglasno zahtevima utvrđenim u preporukama br. 10. i 22. olakšale pristup informacijama o stvarnom vlasništvu i kontroli.

25. Transparentnost i stvarno vlasništvo nad pravnim aranžmanima (trustovima)*

Države treba da preduzimaju mere za sprečavanje zloupotrebe pravnih aranžmana (trustova) za pranje novca ili finansiranja terorizma. Države posebno treba da obezbede da postoje adekvatne, tačne i blagovremene informacije o izričitim trustovima, uključujući informacije o osnivaču trusta, povereniku i pravnim uživaocima, koje nadležni organi mogu blagovremeno da dobiju ili da im pristupe. Države treba da razmotre mogućnost preduzimanja mera kojima bi finansijskim institucijama i DNFBP koje postupaju saglasno zahtevima utvrđenim u preporukama br. 10. i 22. olakšale pristup informacijama o stvarnom vlasništvu i kontroli.

F. OVLAŠĆENJA I ODGOVORNOSTI NADLEŽNIH VLASTI I OSTALE INSTITUCIONALNE MERE

REGULISANJE I NADZOR

26. Regulisanje finansijskih institucija i nadzor nad njihovim radom*

Države treba da obezbede da finansijske institucije podležu odgovarajućoj regulaciji i nadzoru i da delotvorno primenjuju preporuke FATF. Nadležne vlasti ili finansijski nadzorni organi treba da preduzimaju potrebne zakonske ili regulativne mere kako bi sprečile kriminalce ili njihove saradnike da budu vlasnici ili stvarni vlasnici ili uživaoci značajnog dela ili kontrolnog paketa vlasništva u finansijskoj instituciji ili da budu na rukovodećoj funkciji u njoj. Države ne smeju dopustiti da se osnivaju ili da nastave rad kvazibanke.

Za finansijske institucije na koje se odnose Osnovna načela, treba da se primenjuju na sličan način u svrhu SPN i FT regulativne i kontrolne mere koje se primenjuju iz predostrožnosti i koje su takođe relevantne za pranje novca i finansiranje terorizma. To treba da obuhvati primenu konsolidovanog grupnog nadzora u svrhu SPN i FT

Ostale finansijske institucije treba da budu licencirane ili registrovane i propisno uređene i treba da podležu nadzoru ili praćenju u svrhu SPN i FT, imajući u vidu rizik od pranja novca ili finansiranja terorizma u tom sektoru. U najmanju ruku, ako finansijske institucije pružaju usluge transfera novca ili vrednosti, ili obavljaju menjačke poslove, one treba da budu licencirane ili registrovane i podložne delotvornim sistemima nadzora, a njihov rad treba da bude usklađen s nacionalnim zahtevima u pogledu SPN i FT.

27. Ovlašćenja nadzornih organa

Nadzorni organi treba da imaju adekvatna ovlašćenja za nadzor i praćenje rada finansijskih institucija kako bi se obezbedilo da one ispunjavaju zahteve koji se postavljaju u pogledu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma, uključujući ovlašćenje za obavljanje inspekcije. Ti organi treba da budu ovlašćeni da primoraju finansijske institucije da dostave sve informacije koje su relevantne za praćenje poštovanja tih zakona i da izriču kazne, u skladu s preporukom br. 35. u slučaju da one ne poštuju te obaveze. Nadzorni organi treba da budu ovlašćeni da izreknu različite disciplinske i finansijske sankcije, uključujući ovlašćenje da ukinu, ograniče ili suspenduju licence za rad finansijske institucije, gde je to primenljivo.

28. Regulisanje i nadzor nad radom DNFBP*

Određene nefinansijske organizacije i samostalne profesije treba da podležu regulativnim i kontrolnim merama u skladu sa sledećim:

- (a) Kockarnice treba da podležu sveobuhvatnom regulativnom i kontrolnom režimu koji obezbeđuje da ona delotvorno primenjuju sve neophodne mere SPN i FT. To u najmanju ruku obuhvata sledeće:

- ☐ kockarnice treba da imaju licencu za rad,

- ☐ nadležni organi treba da preduzimaju potrebne zakonske ili regulativne mere radi sprečavanja kriminalaca ili njihovih saradnika da budu stvarni vlasnici ili nosioci znatnog ili kontrolnog paketa vlasništva nad kockarnicom, da imaju rukovodeću ulogu u njemu ili da budu operateri u njemu,
 - ☐ nadležni organi treba da obezbede da kockarnice budu pod delotvornim nadzorom kako bi ispunjavale zahteve koji se postavljaju u pogledu SPN i FT;
- (b) Države treba da obezbede da i ostale kategorije DNFBP podležu delotvornim sistemima nadzora i praćenja ispunjavanja zahteva i obaveza u pogledu SPN i FT. To treba činiti zavisno od stepena rizika. To može da obavlja (a) nadzorni organ ili (b) odgovarajuće samoregulatorno telo (SRT) ako to telo može da obezbedi da njegovi članovi ispunjavaju sve svoje obaveze u pogledu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

Nadzorni organ ili SRT takođe treba da (a) preduzme neophodne mere kako bi se sprečilo da kriminalci ili njihovi saradnici budu profesionalno akreditovani, ili da poseduju ili budu stvarni vlasnici ili uživaoci znatnog ili kontrolnog vlasničkog interesa ili da obavljaju neku rukovodeću funkciju, na primer ocenjivanjem lica na osnovu testa „podobnosti i dostojnosti”; i (b) da ima na raspolaganju delotvorne i srazmerne kazne koje deluju preventivno, saglasno preporuci br. 35, kako bi se reagovalo na neispunjavanje zahteva koji se postavljaju u pogledu SPN i FT.

OPERATIVNI RAD I MERE ORGANA REDA

29. Finansijsko-obaveštajne službe*

Države treba da formiraju finansijsko-obaveštajnu službu (FOS) koja služi kao nacionalni centar za prijem i analizu (a) izveštaja o sumnjivim transakcijama i (b) drugih informacija koje su relevantne za pranje novca, predikatna krivična dela koja su s njim povezana i finansiranje terorizma, kao i za iznošenje u javnost rezultata te analize. FOS treba da bude kadra da pribavlja dodatne informacije od obveznika i da ima blagovremen pristup finansijskim i administrativnim informacijama i informacijama organa reda koje su joj neophodne za valjano obavljanje poverenih funkcija.

30. Odgovornost organa reda i istražnih organa*

Države treba da obezbede da organi reda snose odgovornost za istrage pranja novca i finansiranja terorizma u okviru nacionalne politike SPN i FT. Ti organi, ako ne u svim, onda barem u slučajevima koji su u vezi s teškim krivičnim delima u kojima su ostvareni velika imovinska korist, treba da prilikom istraživanja pranja novca, povezanih predikatnih dela i finansiranja terorizma vode na sopstvenu inicijativu i aktivnu paralelnu finansijsku istragu. To treba da obuhvati i one slučajeve u kojima se predikatna krivična dela koja su u vezi s predmetom istrage događaju van njihovih jurisdikcija. Države treba da obezbede da nadležni organi snose odgovornost za brzo otkrivanje imovine koja jeste ili koja bi mogla da postane predmet konfiskacije ili za koju postoji sumnja da je proistekla iz krivičnog dela, kao i za ulaženje u trag takvoj imovini i za pokretanje akcija u cilju zamrzavanja i zaplene takve imovine. Države takođe treba da koriste, onda kada je to potrebno, stalne ili privremene multidisciplinarne grupe specijalizovane za finansijsku istragu ili istragu čiji je predmet nečija imovina. Države treba da obezbede da se,

onda kada je to potrebno, uspostavi saradnja u istrazi sa odgovarajućim nadležnim organima drugih država.

31. Ovlašćenja organa reda i istražnih organa

Prilikom vođenja istraga pranja novca, predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma, nadležni organi treba da budu u stanju da steknu pristup svim potrebnim dokumentima i informacijama koje će koristiti u tim istragama, kao i u krivičnom gonjenju i radnjama koje su s njim u vezi. To treba da podrazumeva i upotrebu prinudnih mera da bi se dobila na uvid evidencija koju čuvaju finansijske institucije, DNFBP i druga fizička ili pravna lica, kao i da bi se uzele izjave svedoka, izvršila zaplena i pribavili dokazi.

Države treba da obezbede da nadležni organi koji sprovode istrage budu u mogućnosti da koriste široku paletu istražnih tehnika koje su pogodne za istragu pranja novca, predikatnih krivičnih dela koja su u vezi s njim i finansiranja terorizma. Te istražne tehnike obuhvataju: tajne operacije, presretanje komunikacija, pristup kompjuterskim sistemima i kontrolisanje isporuka. Pored toga, države takođe treba da imaju na raspolaganju delotvorne mehanizme koji će im omogućiti da blagovremeno utvrde da li fizička ili pravna lica poseduju ili kontrolišu račune. Takođe, trebalo bi da postoje mehanizmi koji će obezbediti da nadležni organi imaju utvrđenu proceduru za identifikaciju aktive, a da njen vlasnik nije prethodno obavešten o tome. Prilikom sprovođenja istrage pranja novca, predikatnih krivičnih dela koja su u vezi s njim i finansiranja terorizma, nadležni organi treba da budu u mogućnosti da zatraže sve potrebne informacije koje poseduje FOS.

32. Kuriri koji prenose gotovinu*

Države treba da imaju utvrđene mere za otkrivanje fizičkog prekograničnog prenosa gotovine i prenosivih instrumenata koji glase na donosioca, uključujući sistem prijavljivanja na granici odnosno sistem informisanja.

Države treba da obezbede da njihovi nadležni organi dobiju zakonsko ovlašćenje da zaustave prenos ili ograniče gotovinu ili prenosive instrumente koji glase na donosioca, a za koje se sumnja da su povezani s finansiranjem terorizma, pranjem novca ili predikatnim krivičnim delima, ili koji su lažno prijavljeni ili o kojima nisu dostavljene potpune i tačne informacije.

Države treba da obezbede delotvorne, krivičnom delu srazmerne kazne koje će odvracati od takvih postupaka, a koje će biti primenljive na lica koja podnose lažne prijave ili daju netačne izjave carinskim organima. Za slučajeve u kojima su gotovina ili prenosivi instrumenti koji glase na donosioca povezani s finansiranjem terorizma, pranjem novca ili predikatnim krivičnim delima, države treba da utvrde i mere, uključujući i one zakonodavne, saglasno preporuci br. 4, koje će omogućiti konfiskaciju tih gotovinskih sredstava ili instrumenata.

OPŠTI ZAHTEVI**33. Statistika**

Države treba da vode sveobuhvatnu statistiku kada je reč o pitanjima koja su značajna za delotvornost i efikasnost njihovih sistema SPN i FT. To takođe obuhvata statistiku o dobijenim i obelodanjenim izveštajima o sumnjivim transakcijama; o istragama, krivičnom gonjenju i osudama kada je reč o pranju novca i finansiranju terorizma; o zamrznutoj, oduzetoj i konfiskovanoj imovini; kao i o uzajamnoj pravnoj pomoći i drugim međunarodnim zahtevima za saradnju.

34. Smernice i povratne informacije

Nadležni organi, nadzorni organi i samoregulatorna tela (SRT) treba da utvrde smernice i da obezbede povratne informacije koje će pomoći finansijskim institucijama i DNFBP da primenjuju nacionalne mere u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma, a posebno u otkrivanju i prijavljivanju sumnjivih transakcija.

KAZNE**35. Kazne**

Države treba da utvrde širok dijapazon delotvornih i srazmernih kazni koje će odvratiti od činjenja takvih dela, bilo da su te kazne krivične, građanskopravne ili upravne prirode, koje će moći da se izriču fizičkim i pravnim licima ako ne ispune zahteve u pogledu SPN i FT koji su obuhvaćeni preporukama br. 6. i 8. do 23.. Te kazne treba da budu primenljive ne samo na finansijske institucije i DNFBP već i na njihove direktore i najviše rukovodstvo.

G. MEĐUNARODNA SARADNJA

36. Međunarodni instrumenti

Države treba da preduzmu neodložne korake kako bi postale strane potpisnice i u potpunosti sprovodile Bečku konvenciju, iz 1988; Konvenciju iz Palerma, iz 2000; Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv korupcije, iz 2003, kao i Međunarodnu konvenciju Ujedinjenih nacija za suzbijanje finansiranja terorizma, iz 1999. Gde je to primenljivo, države se takođe podstiču na to da potvrde i sprovode druge relevantne međunarodne konvencije, kao što su Konvencija Saveta Evrope o visokotehnološkom kriminalu, iz 2001; Interamerička konvencija protiv terorizma, iz 2002; kao i Konvenciju Saveta Evrope o pranju, traženju, zapleni i konfiskaciji imovinske koristi stečene kriminalom i o finansiranju terorizma, iz 2005. godine.

37. Međusobna pravna pomoć

Države treba da brzo, konstruktivno i delotvorno u najvećoj mogućoj meri pružaju međusobnu pravnu pomoć u vezi sa istragama, sudskim gonjenjem i ostalim procesima u vezi s pranjem novca, predikatnim krivičnim delima koja su u vezi s njim i finansiranjem terorizma. Države treba da poseduju odgovarajući pravni osnov za pružanje pomoći i treba, gde je to moguće, da imaju utvrđene ugovore, aranžmane ili druge mehanizme koji omogućuju jačanje saradnje. Naročito je potrebno da države:

- (a) ne zabrane međusobnu pravnu pomoć, niti da postave nerazumne ili nepotrebno ograničavajuće uslove za njeno pružanje;
- (b) obezbede jasne i delotvorne procedure za pravovremeno utvrđivanje prioriteta i izvršenje zahteva za međusobnu pravnu pomoć; koriste centralni organ ili neki drugi zvanično uspostavljeni mehanizam za efikasan prenos i izvršenje zahteva; zadržavaju sistem upravljanja predmetima kako bi se nadziralo napredovanje izvršenja zahteva;
- (c) ne odbijaju izvršenje zahteva za međusobnu pravnu pomoć samo po osnovu toga što se smatra da krivično delo o kome je reč obuhvata i fiskalna pitanja;
- (d) ne odbijaju izvršenje zahteva za međusobnu pravnu pomoć po osnovu toga što zakoni nalažu finansijskim institucijama ili DNFBP da čuvaju službene tajne ili poverljivost podataka (sem ako se relevantne informacije čije se dostavljanje traži čuvaju u okolnostima u kojima se primenjuje obaveza čuvanja službene tajne na osnovu profesionalnog kodeksa ili zakonske odredbe);
- (e) obezbede poštovanje tajnosti zahteva za uzajamnu pomoć koje dobijaju i informacija sadržanih u tim zahtevima, saglasno osnovnim načelima unutrašnjeg prava, radi zaštite integriteta istrage ili gonjenja; ako država kojoj je upućen zahtev ne može da ispuni zahtev čuvanja tajnosti zahteva i podataka, ona o tome treba neodložno da obavesti zemlju koja joj je zahtev uputila.

Ako ne postoji odredba o potrebi da se delo tretira kao krivično u obema državama, države treba da pruže međusobnu pravnu pomoć ukoliko to ne podrazumeva preduzimanje prinudnih mera. Države treba da razmotre mogućnost uvođenja takvih mera ako je to neophodno za pružanje širokog dijapazona raznih vidova pomoći u slučajevima kada ne postoji obostrana inkriminacija, tj. ako je reč o delu koje se samo u jednoj od tih država smatra krivičnim.

Tamo gde je za uzajamnu pravnu pomoć potrebno da se učinjeno delo u obe države smatra krivičnim, taj zahtev treba smatrati ispunjenim ako obe države inkriminišu ponašanje koje čini biće tog krivičnog dela bez obzira na to da li se u obema državama to delo svrstava u istu kategoriju krivičnih dela i da li se označava istom terminologijom.

Države treba da obezbede da njihovi nadležni organi poseduju ovlašćenja i da znaju istražne tehnike koje nalaže preporuka br. 31, kao i ostala ovlašćenja i istražne tehnike, kao što su:

- (a) sva ovlašćenja i tehnike koji se odnose na predstavljanje, traženje i oduzimanje informacija, dokumenata ili dokaza (uključujući finansijske izveštaje i evidenciju) od finansijskih institucija i drugih lica, kao i uzimanje iskaza svedoka;
- (b) širok spektar drugih ovlašćenja i istražnih tehnika;

Ta ostala ovlašćenja i istražne tehnike takođe mogu da se koriste u odgovoru na zahtev za međunarodnu pravnu pomoć i, ako je to u skladu sa unutrašnjim pravnim okvirom, u odgovoru na neposredne zahteve stranih pravosudnih organa ili organa reda koji su upućeni njihovim partnerima unutar države.

Da bi se izbegli sukobi nadležnosti, treba, u interesu pravde, razmotriti mogućnost uspostavljanja i primene mehanizama za određivanje najboljeg mesta za sudsko gonjenje okrivljenih u slučajevima kada je gonjenje pokrenuto u više od jedne države.

Kada podnose zahtev za uzajamnu pravnu pomoć, države treba da ulože najveći mogući napor da dostave potpune činjenične i procesno-pravne informacije koje će omogućiti blagovremeno i delotvorno izvršenje zahteva, uključujući sve što se odnosi na bilo kakvu potrebu za hitnosti, a te zahteve treba da dostave na ekspeditivan način. Pre no što pošalju zahteve, države treba da ulože najveći mogući trud da utvrde šta nalažu zakoni i kakve je formalnosti potrebno ispuniti da bi se dobila pomoć.

Organi vlasti nadležni za uzajamnu pravnu pomoć (npr. centralni organ) treba da imaju na raspolaganju odgovarajuće finansijske, ljudske (kadrovske) i tehničke resurse. Države treba da imaju uspostavljene procedure koje će omogućiti da zaposleni u tim organima poštuju visoke profesionalne standarde, uključujući standarde koji se odnose na čuvanje poslovne tajne, da se odlikuju velikim ličnim integritetom i da poseduju odgovarajuće kvalifikacije.

38. Međusobna pravna pomoć: zamrzavanje i konfiskacija*

Države treba da obezbede ovlašćenje za preduzimanje hitnih operativnih mera kao odgovor na zahteve stranih država za utvrđivanje, zamrzavanje, oduzimanje i konfiskaciju oprane imovine, imovinske koristi od pranja novca ili predikatnih krivičnih dela, sredstava upotrebljenih ili namenjenih za upotrebu u činjenju tih krivičnih dela ili imovine odgovarajuće vrednosti. To ovlašćenje treba da obuhvata i mogućnost da se odgovori na zahteve sačinjene na osnovu postupka konfiskacije koji se ne temelji na izrečenoj osuđujućoj presudi i sličnim privremenim merama, sem ako je to u suprotnosti s temeljnim načelima njihovog unutrašnjeg prava. Države takođe treba da imaju na raspolaganju odgovarajuće mehanizme za upravljanje takvom imovinom, sredstvima upotrebljenim za izvršenje krivičnih dela ili imovinom odgovarajuće vrednosti, kao i aranžmane za koordinaciju procedura zaplene i konfiskacije, što treba da obuhvati i razmenu konfiskovane imovine.

39. Izručenje

Države treba konstruktivno i delotvorno da izvršavaju zahteve za izručenje u vezi s pranjem novca i finansiranjem terorizma, bez ikakvog nepotrebnog odlaganja. Države takođe treba da preduzmu sve moguće mere kako ne bi obezbedile utočište pojedincima koji su optuženi za finansiranje terorizma, terorističkih akata ili terorističkih organizacija. Države su posebno dužne:

- (a) da obezbede da pranje novca i finansiranje terorizma budu krivična dela koja podležu izručenju;
- (b) da imaju uspostavljene jasne i delotvorne procedure za blagovremeno izvršenje zahteva za izručenje, uključujući utvrđivanje prioriteta, tamo gde je to potrebno; radi praćenja napretka na planu izvršenja izručenja, države treba da zadrže sistem upravljanja predmetima;
- (c) da ne postavljaju nerazumne i nepotrebno ograničavajuće uslove za izvršenje zahteva;
- (d) da poseduju odgovarajući pravni okvir za izručenje.

Svaka država treba ili da izruči sopstvene državljane ili, ako to ne radi isključivo po osnovu državljanstva, da slučaj bez nepotrebnog odlaganja predoči svojim nadležnim organima radi gonjenja krivičnih dela navedenih u zahtevu države koja traži izručenje. Ti organi treba da donesu odluku i da vode postupak na isti način na koji bi to činili u vezi s bilo kojim drugim teškim krivičnim delom shodno unutrašnjem pravu date države. Države o kojima je reč treba da sarađuju međusobno, posebno na proceduralnom i dokaznom aspektu kako bi obezbedile delotvornost takvih sudskih postupaka.

Ako je za izručenje uslov da se delo smatra krivičnim i u državi molilji i u zamoljenoj državi, taj uslov treba smatrati ispunjenim ako je u obema državama inkriminisano ponašanje koje čini biće tog krivičnog dela bez obzira na to da li obe države to krivično delo svrstavaju u istu kategoriju krivičnih dela i da li ga označavaju na isti način.

Saglasno osnovnim načelima unutrašnjeg prava, države treba da imaju pojednostavljene mehanizme za izručenje, kao što je dopuštenje da se direktno prenosi zahtev za privremeno hapšenje između odgovarajućih organa, da se lice izruči samo na temelju naloga za hapšenje ili presuda, ili da uvedu pojednostavljen postupak izručenja lica koja su s tim saglasna, a koja su se odrekla formalne procedure izručenja. Organi vlasti nadležni za izručenje treba da imaju na raspolaganju odgovarajuće finansijske, ljudske (kadrovske) i tehničke resurse. Države treba da imaju uspostavljene procedure koje će omogućiti da zaposleni u tim organima poštuju visoke profesionalne standarde, uključujući i standarde koji se odnose na čuvanje poslovne tajne, da se odlikuju velikim ličnim integritetom i da poseduju odgovarajuće kvalifikacije.

40. Ostali oblici međunarodne saradnje*

Države treba da obezbede da njihovi nadležni organi mogu brzo, konstruktivno i delotvorno da uspostave najširi mogući obim međunarodne saradnje u vezi s pranjem novca, s predikatnim krivičnim delima koja povezana s njim i finansiranjem terorizma. Države to treba da čine kako samoinicijativno, tako i na zahtev, a potrebno je da postoji pravni osnov za uspostavljanje saradnje.

Države treba da ovlaste svoje nadležne organe da za saradnju koriste najdelotvornija sredstva. Ako su nekom nadležnom organu potrebni bilateralni ili multilateralni sporazumi ili aranžmani, kao što je memorandum o razumevanju (protokol o namerama), o njima treba blagovremeno pregovarati i potpisati ih s najširim spektrom stranih partnera.

Nadležni organi treba da koriste jasne kanale ili mehanizme za delotvoran prenos i izvršenje zahteva za dostavljanje informacija ili drugih vidova pomoći. Nadležni organi treba da imaju jasne i delotvorne procedure za utvrđivanje prioriteta i za blagovremeno izvršenje zahteva, kao i za čuvanje dobijenih informacija.

NAPOMENE S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKE FATF

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 1 (PROCENA RIZIKA I PRIMENA PRISTUPA ZASNOVANOG NA PROCENI RIZIKA)

1. Pristup zasnovan na proceni rizika predstavlja delotvoran način za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma. Kada određuju u kojoj meri pristup zasnovan na proceni rizika treba primeniti u jednom sektoru, države treba da razmotre koliki je kapacitet tog sektora i kakvo mu je iskustvo u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma. Države treba da shvate da sloboda odlučivanja koju pruža pristup zasnovan na proceni rizika (PPR) i odgovornost koja se nameće nefinansijskom sektoru i samostalnim profesijama (DNFBP) više odgovara onima koji imaju veći kapacitet i iskustvo u pogledu SPN i FT. To ne znači da finansijske institucije i DNFBP treba da budu izuzeti od zahteva da primene pojačane mere onda kada uoče visokorizične scenarije. Pošto usvoje PPR, nadležni organi, finansijske institucije i DNFBP treba da budu u stanju da preduzimaju mere radi sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma ili smanjenja broja takvih slučajeva koje odgovaraju prepoznatim rizicima, kao da budu u stanju da donesu odluku o tome kako će najdelotvornije opredeliti vlastite resurse.

2. Da bi mogle da primene PPR, finansijske institucije i DNFBP treba da uvedu procedure identifikacije, procene, kontrole, upravljanja i smanjenja rizika od pranja novca i finansiranja terorizma. Opšte načelo PPR glasi da, tamo gde postoje viši nivoi rizika, države treba da zahtevaju od finansijskih institucija i DNFBP da primene pojačane mere za kontrolu i sniženje tih rizika. Shodno tome, kada su nivoi rizika niži, mogu biti dopuštene pojednostavljene mere. Međutim, kad god postoji sumnja u pranje novca ili finansiranje terorizma, ne mogu biti dopuštene pojednostavljene mere. U konkretnim preporukama preciznije se utvrđuje kako se to opšte načelo primenjuje na konkretne zahteve. Države takođe mogu, u strogo ograničenim okolnostima i onda kada je dokazano da postoji mali rizik od pranja novca i finansiranja terorizma, odlučiti da ne primenjuju određene preporuke na neki konkretan tip finansijske institucije ili aktivnosti, odnosno DNFBP (videti dole). Isto tako, ako države na osnovu svojih procena rizika utvrde da postoje određeni tipovi institucija, aktivnosti, poslovanja ili profesija koji su izloženi riziku od zloupotrebe u pogledu pranja novca i finansiranja terorizma, a koji ne potpadaju pod definiciju finansijske institucije ili DNFBP, one (države) treba da razmotre mogućnost primene zahteva SPN i FT i na te sektore.

A. Obaveze i odluke država

3. **Procena rizika** – Države¹ treba stalno da preduzimaju odgovarajuće korake u cilju identifikacije i procene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma na državnom nivou da bi (i) odredile kolike su promene potrebne za režim SPN i FT, uključujući izmene zakona, drugih normativnih akata i mera, (ii) pomagale nadležnim organima da utvrde prioritete i opredele resurse za SPN i FT i (iii) da bi dostavile informacije potrebne za procenu rizika od PN i FT koju sprovode finansijske institucije i DNFBP. Države treba da vode računa o tome da procene budu ažurirane i trebalo bi da imaju na raspolaganju mehanizme kojima će svim relevantnim nadležnim organima i samoregulatornim telima, finansijskim institucijama i DNFBP moći da dostave odgovarajuće informacije o rezultatima procena.

4. **Viši rizik** – Kada države uoče više rizike, treba da se postaraju da se njihov režim SPN i FT uhvati u koštac upravo s tim višim rizicima ne nanoseći štetu nijednoj drugoj meri koju preduzimaju da bi snizile tako visoke rizike, ili treba da obavežu finansijske institucije i DNFBP da preduzmu pojačane mere za upravljanje tim rizicima i za njihovo ublažavanje, ili da obezbede da navedene informacije budu uvrštene u procene rizika koje sprovode finansijske institucije i DNFBP kako bi mogle na odgovarajući način da upravljaju rizicima i da ih ublažavaju. Tamo gde preporuke FATF prepoznaju visokorizične aktivnosti zbog kojih je potrebno preduzeti pojačane ili konkretne mere, te mere moraju biti primenjene, ali njihove razmere se mogu razlikovati zavisno od konkretnog nivoa rizika.

5. **Niži rizik** – Države mogu da dozvole finansijskim institucijama ili DNFBP da primene jednostavnije mere od onih u preporukama FATF ako je identifikovan niži rizik i ako je to u skladu s nacionalnom procenom rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, kao što je to navedeno u stavu 3.

Nezavisno od bilo koje odluke u vezi s preciziranjem izvesnih nižih kategorija rizika u skladu s prethodnim stavom, države takođe mogu dopustiti finansijskim institucijama i DNFBP da primenjuju pojednostavljene mere i radnje ako su ispunjeni zahtevi koji su navedeni dole, u odeljku B („Obaveze i odluke za finansijske institucije i DNFBP”), kao i oni naznačeni u stavu 7, dole.

6. **Izuzeci** – Države mogu odlučiti da ne primene neke preporuke FATF kojima se od finansijskih institucija ili DNFBP zahteva da preduzimaju izvesne radnje:

(a) ako je dokazano da je rizik od pranja novca i finansiranja terorizma nizak, ako se to događa u strogo ograničenim i opravdanim okolnostima, ako se to odnosi na određen tip finansijske institucije ili aktivnosti, ili na DNFBP;

(b) ako finansijsku aktivnost (sem prenosa robe ili vrednosnih pošiljki) obavlja fizičko ili pravno lice na povremenoj ili veoma ograničenoj osnovi (imajući u vidu kvantitativne i apsolutne kriterijume) tako da postoji nizak rizik od pranja novca i finansiranja terorizma.

¹ Tamo gde je to primereno, trebalo bi prilikom utvrđivanja da li je neka obaveza ispunjena uzeti u obzir procene rizika od SPN i FT na nadnacionalnom nivou.

Mada prikupljene informacije mogu da se razlikuju zavisno od nivoa rizika, zahtevi izneti u preporuci br. 11. koji se odnose na čuvanje informacija treba da se primenjuju na sve prikupljene informacije.

7. **Kontrola rizika i nadzor nad njim** – Nadzorni organi (ili SRT za relevantne sektore DNFBP) treba da obezbede da finansijske institucije i DNFBP delotvorno primenjuju dole propisane obaveze. Kada obavljaju tu funkciju, onda i onako kako se to od njih zahteva u skladu s napomenama s tumačenjima uz preporuke 26. i 28, nadzorni organi i SRT treba da analiziraju profile rizika od pranja novca i finansiranja terorizma koje su sačinile finansijske institucije i DNFBP i da uzmu u obzir rezultate te analize.

B. Obaveze i odluke za finansijske institucije i DNFBP

8. **Procena rizika** – Finansijske institucije i DNFBP treba da budu u obavezi da preduzmu odgovarajuće korake za prepoznavanje i procenu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma s kojima se suočavaju (prema strankama, državama ili geografskim područjima; prema proizvodima, uslugama, transakcijama ili kanalima isporuke). Oni treba da dokumentuju te procene kako bi mogli da predoče njihovu osnovu, da ih ažuriraju i da imaju na raspolaganju odgovarajuće mehanizme za dostavljanje informacija o proceni rizika nadležnim organima i SRT. Priroda i razmera svake procene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma treba da budu primerene prirodi i veličini biznisa o kome je reč. Finansijske institucije i DNFBP treba uvek da shvate rizike od pranja novca i finansiranja terorizma s kojima se suočavaju, ali nadležni organi ili SRT mogu da odrede da nisu potrebne pojedinačne dokumentovane procene rizika ako su jasno identifikovani i shvaćeni konkretni rizici koji su inherentni tom sektoru.

9. **Upravljanje rizikom i njegovo ublažavanje** – Finansijske institucije i DNFBP treba da imaju utvrđenu sektorsku politiku, sredstva kontrole i procedure koje im omogućuju da efikasno upravljaju rizicima koji su identifikovani (bilo da ih je identifikovala država, bilo da su to učinile finansijske institucije ili DNFBP) i da ublažavaju te rizike. One treba da nadziru primenu tih sredstava kontrole i da ih pojačavaju kada je to potrebno. Sektorska politika, sredstva kontrole i procedure treba da odobri najviše rukovodstvo, a mere koje se preduzimaju radi upravljanja rizicima i njihovog ublažavanja (bez obzira na to da li je reč o visokim ili niskim rizicima) treba da odgovaraju nacionalnim zahtevima i smernicama nadležnih organa i SRT.

10. **Viši rizik** – Kada se uoče viši rizici, finansijske institucije i DNFBP treba da preduzmu pojačane mere da bi upravljali tim rizicima i ublažili ih.

11. **Niži rizik** – Kada se uoče niži rizici, države mogu dopustiti finansijskim institucijama i DNFBP da preduzmu pojednostavljene mere radi upravljanja tim rizicima i njihovog ublažavanja.

12. Kada procenjuju rizike, finansijske institucije i DNFBP treba da razmotre sve relevantne faktore rizika pre no što donesu odluku o tome koliki je nivo ukupnog rizika i koji je odgovarajući nivo ublažavanja koji treba primeniti. Finansijske institucije i DNFBP mogu izdiferencirati obim preduzimanih mera zavisno od tipa i nivoa rizika koji su povezani s različitim faktorima rizika (na primer, u određenoj situaciji mogli bi da primene uobičajene radnje i mere poznavanja i praćenja stranke, dok bi za tekući nadzor mogli da primene pojačane radnje i mere poznavanja i praćenja stranke ili obrnuto).

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 3. (KRIVIČNO DELO PRANJA NOVCA)

1. Države treba da proglase krivičnim delom pranje novca na osnovu Konvencije Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih supstanci, iz 1988. (Bečka konvencija) i Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, iz 2000. (Konvencija iz Palerma).
2. Države treba da primene inkriminaciju pranja novca na sva teška krivična dela da bi se najšire moguće obuhvatila predikatna krivična dela. Predikatna krivična dela mogu opisati pozivanjem na sva krivična dela, ili na minimum koji je povezan s kategorijom teških krivičnih dela, ili s kaznom zatvora zaprećenom za to predikatno delo („pristup dovoljnog praga”, odnosno za spisak predikatnih krivičnih dela, ili treba da se oslone na kombinaciju tih pristupa.
3. Kada države primenjuju „pristup praga”, predikatna krivična dela treba, kao minimum, da obuhvate sva krivična dela koja spadaju u kategoriju teških krivičnih dela shodno unutrašnjem pravu, ili treba da obuhvate ona krivična za koja je zaprećena maksimalna kazna od više od jedne godine zatvora ili sva krivična dela za koja je zaprećena najniža kazna od više od šest meseci zatvora ako je reč o državama koje imaju minimalni prag za krivična dela u svom unutrašnjem pravnom sistemu.
4. Koji god pristup da se usvoji, svaka država treba, kao minimum, da uvrsti izvestan dijapazon krivičnih dela u svaku određenu kategoriju krivičnih dela. Krivično delo pranja novca treba da obuhvati sve tipove imovine koja je posredno ili neposredno proistekla iz krivičnog dela, bez obzira na njenu vrednost. Kada se dokazuje da je neka imovina proistekla iz krivičnog dela, ne treba da bude neophodno dokazivati da je lice osuđeno za izvršenje predikatnog krivičnog dela.
5. Predikatna krivična dela pranja novca treba da obuhvate i dela izvršena u drugoj državi u kojoj predstavljaju krivično delo i koja bi bila predikatno delo da su izvršena u matičnoj državi. Države mogu da propišu da jedini preduslov za to bude da bi delo predstavljalo predikatno delo i da se izvršilo u matičnoj državi.
6. Države mogu da propišu da se krivično delo pranja novca ne primenjuje na lica koja su počinila predikatno delo ako to nalažu osnovna načela njihovog unutrašnjeg prava.
7. Države treba da obezbede:
 - (a) da umišljaj i znanje koji su potrebni da bi se dokazalo krivično delo pranja novca budu izvedeni iz objektivnih činjeničnih okolnosti.
 - (b) da se delotvorne, srazmerne i preventivne krivične sankcije primene na sva fizička lica osuđena za pranje novca.
 - (c) da se krivična odgovornost i, tamo gde to nije moguće (zbog osnovnih načela unutrašnjeg prava), građanska ili upravna odgovornost i sankcije primenjuju na pravna lica; da to ne treba da spreči paralelni krivični, građanskopravni ili upravni postupak u odnosu na pravna lica u državama u kojima postoji mogućnost primene više od jednog

oblika odgovornosti; da takve mere ne treba da dovode u pitanje krivičnu odgovornost fizičkih lica; da sve kazne budu delotvorne, srazmerne i preventivne.

(d) da pored krivičnog dela pranja novca, budu predviđena i odgovarajuća dopunska krivična dela, uključujući saučesništvo, saradnju ili udruživanje u cilju izvršenja krivičnog dela, pokušaj, pomaganje ili podsticanje, podržavanje ili davanje saveta u izvršenju krivičnog dela, sem ako to nije nedopušteno osnovnim načelima unutrašnjeg prava.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKE BR. 4. I 38. (KONFISKACIJA I PRIVREMENE MERE)

Države treba da uspostave mehanizme koji će omogućiti njihovim nadležnim organima da delotvorno upravljaju imovinom koja je zamrznuta ili zaplenjena, ili konfiskovana, i da, kada je potrebno, raspolažu tom imovinom. Ti mehanizmi treba da budu primenljivi kako u kontekstu domaćih postupaka, tako i u kontekstu postupanja po zahtevima stranih država.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 5. (KRIVIČNO DELO FINANSIRANJA TERORIZMA)

A. Ciljevi

1. Preporuka br. 5. izrađena je da bi se državama omogućilo da poseduju pravni osnov za gonjenje lica koja finansiraju terorizam i za primenu krivičnih sankcija prema njima. S obzirom na blisku vezu između međunarodnog terorizma i, između ostalog, pranja novca, drugi cilj preporuke br. 5. jeste da se ta veza naglasi time što će se država obavezati da krivična dela iz oblasti finansiranja terorizma uključi kao predikatna krivična dela za pranje novca.

B. Karakteristike krivičnog dela finansiranja terorizma

2. Krivična dela finansiranja terorizma treba da obuhvate sva lica koja voljno obezbede ili prikupljaju novčana sredstva na bilo koji način, čineći to neposredno ili posredno u protivzakonitoj nameri da ta sredstva budu, delimično ili u celosti, iskorišćena ili znajući da je predviđeno da ona budu iskorišćena: (a) za finansiranje izvršenja terorističkog čina (činova), (b) za terorističke organizacije ili (c) za individualnog teroristu.

3. Saglasno ovoj preporuci nije dovoljno inkriminisati finansiranje terorizma samo na osnovu pomaganja i podsticanja, pokušaja ili zavere da se takvo delo izvrši.

4. Krivična dela finansiranja terorizma treba da obuhvate sva novčana sredstva, svedjedno da li ona potiču iz zakonitih ili protivzakonitih izvora.

5. Da bi se delo kvalifikovalo kao krivično delo finansiranja terorizma, ne treba da bude obavezan zahtev: (a) da su sredstva stvarno iskorišćena za izvršenje ili pokušaj izvršenja terorističkog čina (činova) ili (b) da su sredstva vezana za konkretan teroristički čin (činove).

6. Države treba da obezbede da namera i znanje koji su potrebni da bi se dokazalo krivično delo finansiranja terorizma mogu biti izvedeni iz objektivnih činjeničnih okolnosti.

7. Na fizička lica koja su osuđena za finansiranje terorizma treba primeniti delotvorne, srazmerne i preventivne krivične sankcije.

8. Krivičnu odgovornost i sankcije i, tamo gde to nije moguće (zbog osnovnih načela unutrašnjeg prava), građanskopravnu ili upravnu odgovornost i sankcije treba primenjivati na pravna lica. To ne treba da spreči paralelni krivični, građanskopravni ili upravni postupak u vezi s pravnim licima u državama u kojima postoji više od jednog oblika odgovornosti. Takve mere treba preduzimati, a da se ne dovodi u pitanje krivična odgovornost fizičkih lica. Sve kazne treba da budu delotvorne, srazmerne i preventivne.

9. Pokušaj izvršenja krivičnog dela finansiranja terorizma takođe treba da predstavlja krivično delo.

10. Krivično delo takođe treba da bude bilo koji od sledećih vidova ponašanja:

(a) Saučesništvo u krivičnom delu koje je utvrđeno u stavovima 2. ili 9. ove napomene s tumačenjima;

(b) Organizovanje ili usmeravanje drugih lica na izvršenje krivičnog dela koje je utvrđeno u stavovima 2. ili 9. ove napomene s tumačenjima;

(c) Pomaganje grupi lica koji postupaju radi ostvarenja zajedničkog cilja u izvršenju jednog ili više krivičnih dela koja su utvrđena u stavovima 2. ili 9. ove napomene s tumačenjima.

To učešće treba da bude namerno i treba ili (i) da bude preduzeto da bi se doprinelo ostvarenju kriminalne radnje ili zločinačkom cilju te grupe, kada takva radnja ili cilj predviđaju i izvršenje krivičnog dela finansiranja terorizma, ili (ii) da bude počinjeno uz svest o nameri grupe da izvrši krivično delo finansiranja terorizma.

11. Potrebno je primeniti inkriminaciju finansiranja terorizma bez obzira na to da li se navodni počinitelj tog dela (ili više dela) nalazi ili ne nalazi u istoj državi u kojoj boravi terorista, odnosno teroristička organizacija ili organizacije ili u kojoj je počinjeno ili će biti počinjeno terorističko delo ili dela.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR 6 (CILJANE FINANSIJSKE SANKCIJE U VEZI S TERORIZMOM I FINANSIRANJEM TERORIZMA)

A. CILJ

1. Preporuka br. 6. zahteva od svake države da primenjuje ciljne finansijske sankcije ispunjavajući na taj način rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija koje zahtevaju od svake države da bez odlaganja zamrzne novčana sredstva ili drugu imovinu i obezbedi da nikakva novčana sredstva i druga imovina ne budu dostupna ili na raspolaganju: (i) bilo kom licu² ili organizaciji koju je Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija (u daljem tekstu: Savet bezbednosti) označio saglasno Glavi VII Povelje Ujedinjenih nacija, onako kako to zahtevaju rezolucije Saveta bezbednosti 1267 (1999) i rezolucije koje su iz nje proistekle³; i (ii) bilo kom pravnom ili fizičkom licu koje je sama označila saglasno Rezoluciji Saveta bezbednosti 1373 (2001).

2. Treba naglasiti da nijednoj obavezi iz preporuke br. 6. nije cilj da zameni mere ili obaveze koje mogu već biti na snazi za postupanje s novčanim sredstvima ili drugom imovinom u kontekstu krivične, građanskopravne ili upravne istrage ili postupka, kako to nalaže preporuka br. 4. (konfiskacija i privremene mere)⁴. Mere sadržane u preporuci br. 6. mogu biti komplementarne krivičnim postupcima koji se vode protiv određenog fizičkog ili pravnog lica i može ih usvojiti nadležni organ ili sud, ali one nisu uslovljene postojanjem takvih postupaka. Umesto toga, u preporuci br. 6. težište je na preventivnim merama koje su neophodne i jedinstvene u kontekstu zaustavljanja priliva sredstava ili druge imovine terorističkim grupama; i kojima se sprečava da novčana sredstva i drugu imovinu koriste terorističke grupe. Prilikom utvrđivanja granica režima mera protiv finansiranja terorizma ili pružanja široke podrške tom režimu, države takođe moraju poštovati ljudska prava, vladavinu prava i moraju priznati prava nevinih trećih lica.

² Fizičkom ili pravnom licu.

³ Preporuka br. 6. primenjuje se na sve postojeće i buduće rezolucije proistekle iz Rezolucije 1267 (1999) i sve buduće rezolucije SB UN koje uvode ciljne finansijske sankcije u kontekstu finansiranja terorizma. U vreme donošenja ove napomene s tumačenjima (februar 2012), iz Rezolucije 1267 (1999) već su bile proistekle sledeće rezolucije: 1333 (2000), 1363 (2001), 1390 (2002), 1452 (2002), 1455 (2003), 1526 (2004), 1617 (2005), 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011), i 1989 (2011).

⁴ Zasnovano na zahtevima koji su, na primer, navedeni u *Konvenciji Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa narkotika i psihotropnih supstanci (1988)(Bečkoj konvenciji)* i *Konvenciji Ujedinjenih nacija za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (2000) (Konvenciji iz Palerma)*, koje sadrže obaveze u pogledu zamrzavanja, zaplene i konfiskacije imovine u kontekstu borbe protiv transnacionalnog kriminala. Pored toga, *Međunarodna konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma (1999) (Konvencija protiv finansiranja terorizma)* sadrži obaveze u pogledu zamrzavanja, zaplene i konfiskacije imovine u kontekstu borbe protiv finansiranja terorizma. Te obaveze postoje zasebno i nezavisno od obaveza navedenih u preporuci br. 6. i konvencija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija koje se odnose na finansiranje terorizma.

B. IDENTIFIKOVANJE I OZNAČAVANJE FIZIČKIH I PRAVNIH LICA KOJA FINANSIRAJU ILI PODRŽAVAJU TERORISTIČKE AKTIVNOSTI

3. Saglasno Rezoluciji 1267 (1999) i rezolucijama koje su iz nje proistekle, sva fizička i pravna lica u vezi sa Al Kaidom označava Komitet 1267, dok je za označavanje talibana i srodnih izvora pretnji Avganistanu zadužen Komitet 1988, a oba ta komiteta deluju na temelju ovlašćenja sadržanih u glavi VII Povelje Ujedinjenih nacija. Kada je reč o Rezoluciji 1373 (2001), za označavanje fizičkih i pravnih lica, na nacionalnom ili nadnacionalnom nivou, zadužena je država, odnosno države koje postupaju samostalno ili na zahtev druge države ako su uverene, saglasno primenljivim pravnim načelima, da zahtev da se označi (fizičko ili pravno lice) koji im je upućen ispunjava kriterijume navedene u Rezoluciji 1373 (2001), onako kako je to navedeno u odeljku E.

4. Države treba da poseduju ovlašćenja i da imaju na raspolaganju delotvorne procedure ili mehanizme za identifikaciju i predlaganje označavanja fizičkih ili pravnih lica koja su predmet Rezolucije 1267 (1999) Saveta bezbednosti⁵ i rezolucija proisteklih iz nje, u skladu sa obavezama utvrđenim u tim rezolucijama. Takvo ovlašćenje i procedure ili mehanizmi suštinski su značajni za to da se Savetu bezbednosti prijave ta fizička ili pravna lica kako bi bila određena i uvrštena u spiskove Saveta bezbednosti, saglasno tim rezolucijama Saveta bezbednosti. Države takođe treba da imaju ovlašćenje i da imaju na raspolaganju delotvorne procedure ili mehanizme za identifikaciju i pokretanje postupka označavanja fizičkih i pravnih lica saglasno S/RES/1373 (2001), u skladu sa obavezama utvrđenim u toj rezoluciji Saveta bezbednosti. Takvo ovlašćenje i procedure ili mehanizmi suštinski su značajni za identifikovanje fizičkih i pravnih lica koja ispunjavaju kriterijume navedene u Rezoluciji 1373 (2001) i opisane u Odeljku E. Režim koji se primenjuje u pogledu sprovođenja Rezolucije 1267 (1999) i iz nje proisteklih rezolucija, kao i Rezolucije 1373 (2001), treba da obuhvati sledeće potrebne elemente –

(a) Zemlja treba da identifikuje nadležni organ ili sud koji će biti zadužen:

(i) da predloži Komitetu 1267 da na spisak određenih uvrsti fizičko ili pravno lice koje ispunjava konkretne kriterijume za označavanje, onako kako je to utvrđeno u Rezoluciji Saveta bezbednosti 1989 (2011) (o Al Kaidi) i u srodnim rezolucijama, ako tako odluči i ako je uveren da ima dovoljno dokaza kojima može da potkrepi taj svoj predlog,

(ii) da predloži Komitetu 1988 da na spisak određenih uvrsti fizičko ili pravno lice koje ispunjava konkretne kriterijume za označavanje, onako kako su ti kriterijumi navedeni u Rezoluciji Saveta bezbednosti 1988 (2011) (o talibanima i onima koji su povezani s Talibanima i zajedno ugrožavaju mir, stabilnost i bezbednost Avganistana) i u srodnim rezolucijama, ako tako odluči i ako je uveren da ima dovoljno dokaza kojima može da potkrepi taj svoj predlog,

(iii) da na spisak određenih uvrsti fizičko ili pravno lice koja ispunjava konkretne kriterijume za označavanje, kako je to navedeno u Rezoluciji 1373 (2001), ili na inicijativu svoje države ili na zahtev druge države, pošto se uveri da su ispunjeni uslovi

⁵ Odgovarajuće rezolucije Saveta bezbednosti ne zahtevaju od država da identifikuju fizička ili pravna lica, niti da ih prijave nadležnim komitetima Ujedinjenih nacija, već da imaju ovlašćenja i da raspolažu delotvornim procedurama i mehanizmima pomoću kojih mogu same to da urade.

i da je država koja je zahtev uputila uverena, saglasno važećim pravnim načelima, da postoje razumni osnovi da fizičko ili pravno lice za koje je predložila da bude uvršteno na spisak određenih ispunjava kriterijume iz Rezolucije 1373 (2001), onako kako je to navedeno u Odeljku E.

(b) Države treba da imaju mehanizam (mehanizme) za identifikaciju kandidata za spisak određenih koji su zasnovani na kriterijumima za označavanje utvrđenim u Rezoluciji 1988 (2011) i Rezoluciji 1989 (2011) i srodnim rezolucijama, kao i u Rezoluciji 1373 (2001) (videti odeljak E za konkretne kriterijume za označavanje saglasno odgovarajućim rezolucijama Saveta bezbednosti). To obuhvata posedovanje ovlašćenja i delotvornih procedura ili mehanizama za ispitivanje ili, ako je primereno, za zamrzavanje inicirano odgovarajućim mehanizmima za zamrzavanje u drugim državama, saglasno Rezoluciji 1373 (2001). Da bi se osiguralo da će se među državama razviti delotvorna saradnja, treba obezbediti da one pošto prime zahtev, bez odlaganja utvrde da li mogu, saglasno primenljivim (nad)nacionalnim načelima, biti potpuno uverene da on počiva na razumnim osnovama, ili da li postoji razuman osnov da fizičko ili pravno lice za koje je predloženo da bude uvršteno na spisak određenih ispunjava kriterijume za označavanje koji su utvrđeni u Rezoluciji 1373 (2011), onako kako je to navedeno u Odeljku E.

(c) Nadležni organ (organi) treba da ima odgovarajuće zakonsko ovlašćenje i procedure ili mehanizme na osnovu kojih će prikupljati ili zahtevati da mu bude dostavljeno koliko je god moguće informacija iz svih relevantnih izvora za identifikaciju fizičkog ili pravnog lica koje, na razumnim osnovama ili na temelju razumne sumnje, ispunjava kriterijume da bude određeno saglasno odgovarajućim rezolucijama Saveta bezbednosti.

(d) Kada odlučuju da li će predložiti da neko fizičko ili pravno lice bude određeno, države treba da primene standard dokaza „razumnih osnova sumnje” ili „razumne sumnje”. Da bi za neko fizičko ili pravno lice doneo odluku i uvrstio ga na spisak određenih saglasno Rezoluciji 1373 (2001), čime će pokrenuti mehanizam zamrzavanja imovine, nadležni organ u svakoj državi primeniće pravni standard iz nacionalnog pravnog sistema u vezi s vrstom i količinom dokaza koji su potrebni za utvrđivanje „razumnog osnova” ili „osnova razumne sumnje”. To ne zavisi od toga da li država predlog iznosi na osnovu vlastite inicijative ili na zahtev druge države. Pokretanje krivičnog postupka ne treba da bude uslov za iznošenje takvog predloga.

(e) Kada Komitetu 1267 predlaže da na spisak uvrsti imena fizičkih i pravnih lica obuhvaćenih sankcijama protiv Al Kaide, saglasno Rezoluciji 1267 (1999) i rezolucijama koje su iz nje proistekle, država treba da:

- (i) poštuje procedure i standardne oblike obrazaca, onako kako ih je usvojio Komitet 1267;
- (ii) dostavi što je moguće više relevantnih informacija o predloženom fizičkom, odnosno pravnom licu na osnovu kojih se to lice može tačno i pozitivno identifikovati,

kao i što je moguće više informacija koje traži Interpol da bi izdao specijalnu poternicu;

(iii) izloži što je moguće bliže sve okolnosti predmeta, iznoseći na taj način osnove za uvrštavanje fizičkog ili pravnog lica u spisak određenih, uključujući sledeće: konkretne informacije i pravni osnov tvrdnje da to lice zadovoljava relevantne kriterijume da bude uvršteno u spisak (videti odeljak E, gde su navedeni konkretni kriterijumi za uvrštavanje u spisak prema odgovarajućim rezolucijama Saveta bezbednosti); karakter informacija; dodatne informacije ili dokumente koji potkrepljuju iznete navode a mogu da budu predloženi; podrobnosti o svim vezama između tog lica s bilo kojim fizičkim ili pravnim licem koje je već određeno; dokument u kome su iznete sve okolnosti dela sačini tako da se može objaviti na zahtev, sem onih segmenata koje sama definiše kao poverljive kada taj dokument dostavlja Komitetu 1267;

(iv) precizira da li je moguće obelodaniti da je ona država koja je predložila da se određeno fizičko ili pravno lice uvrsti na spisak određenih.

(f) Kada Komitetu 1988 predlaže da u spisak određenih uvrsti imena, odnosno nazive fizičkih ili pravnih lica koja su obuhvaćena sankcijama protiv Talibana, saglasno Rezoluciji 1988 (2011) i rezolucijama koje su iz nje proistekle, država treba da:

(i) poštuje procedure i standardne oblike spiskova, onako kako ih je usvojio Komitet 1988;

(ii) dostavi što je moguće više relevantnih informacija o predloženom fizičkom, odnosno pravnom licu na osnovu kojih se to lice može tačno i pozitivno identifikovati, kao i što je moguće više informacija koje traži Interpol da bi izdao specijalnu poternicu;

(iii) izlože što je moguće detaljnije sve okolnosti predmeta, iznoseći na taj način osnove za uvrštavanje fizičkog ili pravnog lica u spisak određenih, uključujući sledeće: konkretne informacije i pravni osnov tvrdnje da to fizičko ili pravno lice zadovoljava relevantne kriterijume da bude uvršteno u spisak (videti odeljak E, gde su navedeni konkretni kriterijumi za uvrštavanje u spisak prema odgovarajućim rezolucijama Saveta bezbednosti); karakter informacija; dodatne informacije ili dokumente koji potkrepljuju iznete navode a mogu da budu predloženi; podrobnosti o svim vezama tog lica s bilo kojim fizičkim ili pravnim licem koje je već određeno; dokument u kome su iznete sve okolnosti dela sačini tako da se može objaviti na zahtev, sem onih segmenata koje sama definiše kao poverljive kada taj dokument dostavlja Komitetu 1988.

(g) Kada drugoj državi upućuje zahtev da sprovede radnje predviđene mehanizmima zamrzavanja primenjenim saglasno Rezoluciji 1373 (2001), država treba da dostavi što je moguće više podrobnosti o: predloženom fizičkom ili pravnom licu, pre svega dovoljno informacija na osnovu kojih je moguće izvršiti tačnu i pozitivnu identifikaciju tog lica; konkretne informacije koje dokazuju da to lice zadovoljava relevantne kriterijume da bude uvršteno u spisak određenih (videti odeljak E u kome su navedeni konkretni kriterijumi za označavanje prema relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti).

- (h) Države treba da poseduju utvrđene procedure koje će im omogućiti da postupaju jednostrano (*ex parte*) protiv fizičkog ili pravnog lica koje je identifikovano i za koje se razmatra (predlaže) da bude uvršteno u spisak određenih.

C. ZAMRZAVANJE NOVČANIH SREDSTAVA I DRUGE IMOVINE I ZABRANA POSLOVANJA NOVČANIM SREDSTVIMA I DRUGOM IMOVINOM ODREĐENIH FIZIČKIH I PRAVNIH LICA

5. Zemlja je u obavezi da bez odlaganja primenjuje ciljane finansijske sankcije prema fizičkim i pravnim licima koja su označili Komitet 1267 i Komitet 1988 (u slučaju Rezolucije 1267 (1999) i rezolucija koje su iz nje proistekle), onda kada su ti komiteti delovali po ovlašćenju iz Glave VII Povelje Ujedinjenih nacija. U kontekstu Rezolucije 1373 (2001), država je obavezna da bez odlaganja sprovede mere zamrzavanja novčanih sredstava i druge imovine i da zabrani poslovanje novčanim sredstvima ili drugom imovinom određenih fizičkih i pravnih lica, a ta obaveza nastupa pošto se na (nad)nacionalnom nivou, bilo da je sama predložila da neko fizičko ili pravno lice bude uvršteno u spisak određenih, bilo da se uverila da je zahtev koji joj je uputila druga država da neko fizičko ili pravno lice bude uvršteno u spisak određenih potkrepljen razumnim dokazima (da počiva na razumnim osnovama) ili da postoji razumna sumnja da to lice zadovoljava kriterijume navedene u Rezoluciji 1373 (2001), kako je to navedeno u Odeljku E.

6. Države treba da ustanove neophodna zakonska ovlašćenja i da odrede domaće nadležne organe zadužene za uvođenje i sprovođenje ciljanih finansijskih sankcija u skladu sa sledećim standardima i procedurama:

(a) Države⁶ treba da zahtevaju od svih fizičkih i pravnih lica u državi da bez odlaganja i bez prethodnog obaveštavanja zamrznou novčana sredstva i drugu imovinu određenih fizičkih i pravnih lica. Ta obaveza treba da obuhvati: sva novčana sredstva ili drugu imovinu koja je u vlasništvu ili je pod kontrolom određenog fizičkog ili pravnog lica, a ne samo ona sredstva ili drugu imovinu koja se može dovesti u vezu s konkretnim terorističkim činom, zaverom odnosno pretnjom; ona sredstva ili drugu imovinu koja je u potpunosti u vlasništvu ili je u zajedničkom vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, određenih fizičkih ili pravnih lica; novčana ili druga sredstva koja su proistekla iz novčanih ili drugih sredstava koja se nalaze u vlasništvu ili pod posrednom ili neposrednom kontrolom određenih fizičkih ili pravnih lica, kao i sredstva ili drugu imovinu fizičkih ili pravnih lica koja posluju u ime ili po nalogu određenih fizičkih ili pravnih lica.

(b) Države treba da zabrane svojim državljanima, kao i svim fizičkim i pravnim licima u svojoj nadležnosti, da bilo kakva sredstva ili drugu imovinu i ekonomske resurse ili da finansijske ili neke druge povezane usluge, posredno ili neposredno, u potpunosti samostalno ili zajednički stavljaju na raspolaganje i dobrobit određenih fizičkih i pravnih lica; organizacija koje su u vlasništvu ili pod kontrolom, posredno ili neposredno, određenih fizičkih ili pravnih lica; fizičkih i pravnih lica koja postupaju u ime ili po nalogu određenih fizičkih ili pravnih lica, ako za

⁶ Kada je reč o Evropskoj uniji (EU), koja predstavlja nadnacionalnu jurisdikciju, saglasno preporuci br. 6, pravo EU primenjuje se na sledeći način. Imovina određenih fizičkih i pravnih lica zamrznuta je propisima EU i izmenama i dopunama tih propisa. Države-članice EU mogu preduzeti dodatne mere za primenu zamrzavanja, a sva fizička i pravna lica unutar EU dužna su da poštuju zamrzavanje i da ne stavljaju novčana sredstva na raspolaganje određenim pravnim i fizičkim licima.

to nemaju odgovarajuću dozvolu, licencu ili kakvu drugu potvrdu u skladu sa odgovarajućim rezolucijama Saveta bezbednosti (videti odeljak E, dole).

- (c) Države treba da imaju mehanizme pomoću kojih bi mogle neposredno pošto je neko fizičko ili pravno lice uvršteno na spisak određenih da obaveste finansijski sektor i DNFBP o tome, kao i da daju pre svega finansijskim institucijama i drugim fizičkim ili pravnim licima, uključujući DNFBP, koji bi mogli imati u svom posedu ciljana finansijska sredstva ili drugu imovinu, jasna uputstva o njihovim obavezama u pogledu preduzimanja mera saglasno mehanizmima zamrzavanja.
- (d) Države treba da zahtevaju od finansijskih institucija i DNFBP⁷ da podnesu izveštaj nadležnim organima o svim zamrznutim dobrima, odnosno radnjama koje su preduzete saglasno zahtevima za zabranu sadržanim u relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti, uključujući informacije o pokušanim transakcijama, kao i da obezbede da nadležni organi delotvorno iskoriste te informacije.
- (e) Prilikom realizacije zahteva iz preporuke br. 6, države treba da preduzmu delotvorne mere kako bi zaštitile prava savesnih trećih lica koja postupaju u dobroj veri i savesno.

D. SKIDANJE SA SPISKA ODREĐENIH, ODMRZAVANJE NOVČANIH SREDSTAVA I DRUGE IMOVINE I OMOGUĆAVANJE PRISTUPA ZAMRZNUTIM SREDSTVIMA ILI DRUGOJ IMOVINI

7. Države treba da razviju i sprovode javnosti poznate procedure po kojima dostavljaju Savetu bezbednosti zahteve za skidanje sa spiska određenih kada smatraju da fizičko ili pravno lice koje je uvršteno na taj spisak saglasno Rezoluciji 1267 (1999) i rezolucijama koje su iz nje proistekle ne ispunjava ili više ne ispunjava kriterijume da bude uvršteno u taj spisak. Ako je Komitet 1267 ili Komitet 1988 skinuo sa spiska neko fizičko ili pravno lice, prestaje da važi obaveza zamrzavanja njegovih novčanih sredstava i druge imovine. Ako se podnosi zahtev za skidanje sa spiska određenih koji se odnosi na Al Kaidu, te procedure i kriterijumi treba da budu u skladu s procedurama koje je usvojio Komitet 1267 saglasno rezolucijama Saveta bezbednosti 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1989 (2011) i svim potonjim iz njih proisteklim rezolucijama. Ako se podnosi zahtev za skidanje sa spiska određenih koji se odnosi na talibane i s njima povezane pretnje miru, bezbednosti i stabilnosti Avganistana, te procedure i kriterijumi treba da budu saglasni procedurama koje je usvojio Komitet 1988 saglasno rezolucijama Saveta bezbednosti 1730 (2006), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011) i svim potonjim, iz njih proisteklim rezolucijama.

8. Kada je reč o fizičkim i pravnim licima određenim saglasno Rezoluciji 1373 (2001), države treba da imaju odgovarajuća zakonska ovlašćenja i procedure ili mehanizme za njihovo skidanje sa spiska određenih i odmrzavanje njihovih sredstava ili druge aktive ako ona više ne ispunjavaju kriterijume da budu uvrštena u taj spisak. Države takođe treba da imaju procedure koje bi omogućile da se pred sudom ili nekim drugim nezavisnim nadležnim organom, na zahtev, preispita odluka o uvrštavanju u spisak određenih.

9. Za fizička ili pravna lica koja imaju isto ili slično ime sa određenim fizičkim ili pravnim licima, pa su slučajno pogođena mehanizmom zamrzavanja (to jest, ako postoji lažno pozitivan rezultat), države treba da razrade i sprovode javnosti dostupne procedure za odmrzavanje novčanih sredstava i druge aktive tih fizičkih ili pravnih lica i to blagovremeno, odmah pošto se ustanovi da to fizičko ili pravno lice nije određeno fizičko ili pravno lice.

⁷ Rezolucije Saveta bezbednosti primenjuju se na sva fizička i pravna lica u državi.

10. Kada države utvrde da su novčana sredstva ili druga imovina fizičkih ili pravnih lica koje je označio Savet bezbednosti ili jedan od njegovih nadležnih komiteta za sankcije, neophodna za osnovne troškove, za plaćanje određenih taksa, troškova i naknada za održavanje ili za pokriće vanrednih troškova, države treba da odobre pristup tim sredstvima ili drugoj imovini u skladu s procedurama koje su utvrđene u Rezoluciji Saveta bezbednosti 1452 (2002) i svim rezolucijama koje su iz nje proistekle. Na istom osnovu, države treba da dopuste pristup novčanim ili drugim sredstvima koja su određena na (nad)nacionalnom nivou saglasno Rezoluciji 1373 (2001) i onako kako je to propisano Rezolucijom 1963 (2010).

11. Države treba da obezbede mehanizam kojim će određena fizička ili pravna lica moći da ospore odluku na osnovu koje su uvršteni u spisak određenih, kako bi ta odluka bila preispitala pred nadležnim organom ili sudom. Kada je reč onima koji su uvršteni na spisak sankcija zbog veza s Al Kaidom, države treba da obaveste određena lica i entitete da im je na raspolaganju Kancelarija ombudsmana Ujedinjenih nacija, saglasno Rezoluciji 1904 (2009) koja prima njihove zahteve da budu skinuti sa spiska.

12. Države treba da raspoložu mehanizmima pomoću kojih bi neposredno pošto je neko fizičko ili pravno lice skinuto sa spiska određenih, a njegova novčana sredstva ili druga imovina odmrznuti mogle da obaveste finansijski sektor i DNFBP o tome, kao i da daju odgovarajuća uputstva, posebno finansijskim institucijama i drugim fizičkim ili pravnim licima, uključujući DNFBP, koji mogu imati u svom posedu ciljane novčana sredstva ili drugu imovinu, u pogledu obaveze da poštuju to što je neko lice skinuto sa spiska određenih ili koraka koje moraju preduzeti na planu odmrzavanja njegove imovine.

E. KRITERIJUMI UJEDINJENIH NACIJA ZA UVRŠTAVANJE NA SPISAK

13. Kriterijumi za uvrštavanje onako kako su precizirani u odgovarajućim rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija su sledeći:

(a) **Rezolucije Saveta bezbednosti 1267 (1999), 1989 (2011) i rezolucije koje su iz njih proistekle⁸:**

(i) svako fizičko ili pravno lice koje učestvuje u finansiranju, planiranju, pomaganju, pripremi ili izvršenju akata ili aktivnosti zajedno sa, pod imenom, u ime ili u znak podrške; u isporuci, prodaji ili prenosu oružja i s njim povezanih materijalnih sredstava; u regrutovanju; ili nekom drugom vidu pružanja podrške akcijama ili delatnosti Al Kaide ili bilo koje ćelije, podružnice, odmetnute grupe ili grupa koje su iz nje proistekle⁹;

(ii) svako preduzeće koje se nalazi u vlasništvu ili pod kontrolom, posrednom ili neposrednom, bilo kog fizičkog ili pravnog lica određenog saglasno podstavu 13(a)(i) ili lica koja postupaju u njihovo ime ili po njihovom nalogu.

⁸ Preporuka br. 6 primenjuje se na sve sadašnje i buduće rezolucije proistekle iz Rezolucije 1267(1999). U vreme izdavanja ove napomene s tumačenjima, (februar 2012.), iz Rezolucije 1267 (1999) proistekle su sledeće rezolucije: 1333 (2000), 1367 (2001), 1390 (2002), 1455 (2003), 1526 (2004), 1617 (2005), 1735 (2006), 1822 (2008), 1904 (2009), 1988 (2011) i 1989 (2011).

⁹ Tačka 2. Rezolucije 1617 (2005) bliže određuje kriterijume za pojam „povezanosti” sa Al Kaidom ili Osamom bin Ladenom.

(b) Rezolucije Saveta bezbednosti 1267 (1999), 1988 (2011) i rezolucije koje su iz njih proistekle:

(i) svako fizičko ili pravno lice koje učestvuje u finansiranju, planiranju, pomaganju, pripremi ili izvršenju akata ili aktivnosti zajedno sa, pod imenom, u ime ili u znak podrške; u isporuci, prodaji ili prenosu oružja i s njim povezanih materijalnih sredstava; u regrutovanju; ili nekom drugom vidu pružanja podrške akcijama ili delatnosti ostalih pojedinaca, grupa, preduzeća i drugih pravnih lica koja su povezana s Talibanima i koja predstavljaju pretnju za mir, stabilnost i bezbednost Avganistana;

(ii) svako preduzeće koje se nalazi u vlasništvu ili pod kontrolom, posrednom ili neposrednom, bilo kog fizičkog ili pravnog lica određenog saglasno podstavu 13(b)(i) ili lica koja postupaju u njihovo ime ili po njihovom nalogu.

(c) Rezolucija Saveta bezbednosti 1373 (2001):

(i) svako fizičko ili pravno lice koje izvrši ili pokuša da izvrši terorističke akte, ili koje učestvuje u izvršenju terorističkih akata ili im doprinosi;

(ii) svako pravno lice u vlasništvu ili pod kontrolom, neposrednom ili posrednom, bilo kog fizičkog ili pravnog lica koje je određeno saglasno podtački 13(c) (i) ovog podstava;

(iii) svako fizičko ili pravno lice koje postupa u ime, ili po nalogu, nekog fizičkog ili pravnog lica koje je određeno saglasno podtački 13(c) (i) ovog podstava.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 7 (CILJANE FINANSIJSKE SANKCIJE U VEZI SA ŠIRENJEM ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE)

A. CILJ

1. Preporuka br. 7. zahteva od država da primenjuju ciljane finansijske sankcije¹⁰ kako bi ispunile rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija koje zahtevaju od država da bez odlaganja zamrznu finansijska sredstva ili drugu aktivu i da obezbede da nikakva finansijska sredstva niti druga aktiva ne budu na raspolaganju bilo kog lica¹¹ ili entiteta koje je označio Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija saglasno Glavi VII Povelje Ujedinjenih nacija, u skladu s rezolucijama Saveta bezbednosti koje se odnose na sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje i poremećaj novčanih tokova koji bi se mogli iskoristiti za njegovo finansiranje.¹²
2. Treba naglasiti da nijednom zahtevu iznetom u preporuci br. 7. nije cilj da zameni druge mere ili obaveze koje su možda već na snazi, a odnose se na postupanje s novčanim sredstvima ili drugim vidovima imovine u kontekstu krivičnog, građanskopravnog ili upravnog istražnog ili sudskog postupka, kako to nalažu međunarodni ugovori ili rezolucije Saveta bezbednosti u vezi sa neširenjem oružja za masovno uništenje.¹³ Težište preporuke br. 7. je na preventivnim merama koje su neophodne i jedinstvene u kontekstu zaustavljanja priliva novčanih sredstava i druge aktive licima koja organizuju širenje oružja za masovno uništenje ili za finansiranje samog tog širenja; mere se preduzimaju i da bi se oni koji učestvuju u širenju oružja za masovno uništenje sprečili da koriste novčana sredstva i drugu imovinu, saglasno zahtevima Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija (Savet bezbednosti).

B. OZNAČAVANJE

3. Označavanjem se bavi Savet bezbednosti u aneksima odgovarajućih rezolucija ili to čine komiteti Saveta bezbednosti koji su osnovani na temelju tih rezolucija. Ne postoji konkretna obaveza država-članica Ujedinjenih nacija da podnesu predloge za označavanje nadležnim

¹⁰ Preporuka br. 7. je usredsređena na ciljane finansijske sankcije. Treba, međutim, istaći da su odgovarajuće rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija znatno šireg obima i propisuju i druge tipove sankcija (kao što su zabrane putovanja) i druge tipove finansijskih odredaba (kao što su odredbe o finansijskim zabranama na osnovu određenih vidova delatnosti i odredbe o budnosti). Kada je reč o drugim tipovima finansijskih odredaba, FATF je objavio neobavezujuće smernice za koji jurisdikcije ohrabruje da ih razmotre u sklopu svoje primene odgovarajućih rezolucija SB UN. Kada je reč o ciljanim finansijskim sankcijama koje se odnose na finansiranje širenja oružja za masovno uništenje, FATF je takođe objavio neobavezujuće smernice, za koji ohrabruje jurisdikcije da ih razmotre u svojoj primeni odgovarajućih rezolucija SB UN.

¹¹ Misli se na fizičko ili pravno lice.

¹² Preporuka br. 7. primenjuje se na sve važeće rezolucije Saveta bezbednosti kojima su utvrđene ciljane finansijske sankcije u vezi s finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje, sve buduće rezolucije koje iz njih proisteknu i sve buduće rezolucije Saveta bezbednosti kojima se uvode ciljane finansijske sankcije u kontekstu finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. U vreme izdavanja ove preporuke (februar 2012), rezolucije Saveta bezbednosti kojima su primenjene ciljane finansijske sankcije u vezi s finansiranjem širenja oružja za masovno uništenje su sledeće rezolucije: 1718 (2006), 1737 (2006), 1747 (2007), 1803 (2008), 1874 (2009) i 1929 (2010).

¹³ Zasnovano na zahtevima koji su, na primer, utvrđeni u *Ugovoru o neširenju nuklearnog oružja, Konvenciji o biološkom oružju i bojnim otrovima, Konvenciji o hemijskom oružju* i Rezoluciji Saveta bezbednosti 1540 (2004). Te obaveze postoje zasebno i nezavisno od obaveza utvrđenih u preporuci br. 7. i napomeni s komentarima uz nju.

komitetima Saveta bezbednosti. U praksi, međutim, ti komiteti prvenstveno zavise od zahteva za označavanje koje upućuju države-članice. Rezolucije Saveta bezbednosti 1718 (2006) i 1737(2006) nalažu mere i propisuju da nadležni komiteti treba da utvrde smernice koje mogu biti potrebne da bi se omogućilo njihovo sprovođenje.

4. Države bi mogle da razmotre mogućnost da formiraju organe i uspostave delotvorne procedure ili mehanizme za predlaganje fizičkih i pravnih lica Savetu bezbednosti kako bi ta fizička ili pravna lica bila određena u skladu s rezolucijama Saveta bezbednosti koje nalažu da se preduzimaju ciljane finansijske sankcije u kontekstu finansiranja širenja oružja za masovno uništenje. U tom smislu, države bi mogle da razmotre sledeće elemente:
 - (a) da odrede nadležni organ (ili više njih), izvršni ili pravosudni, koji je zadužen za to da:
 - (i) predlaže Komitetu za sankcije 1718 da označi fizička ili pravna lica koja ispunjavaju konkretne kriterijume za označavanje, onako kako su oni utvrđeni Rezolucijom 1718 (2006) i rezolucijama koje su iz nje proistekle¹⁴, ako odluči da to učini i veruje da postoji dovoljno dokaza koji potvrđuju da ta lica ispunjavaju kriterijume za označavanje (videti odeljak E, u kome su navedeni konkretni kriterijumi za označavanje utvrđene na osnovu odgovarajućih rezolucija Saveta bezbednosti),
 - (ii) predlaže Komitetu za sankcije 1737 da označi fizička ili pravna lica koja ispunjavaju kriterijume za označavanje, onako kako su oni utvrđeni Rezolucijom 1737 (2006) i rezolucijama koje su iz nje proistekle¹⁵, ako odluči da to učini i veruje da postoji dovoljno dokaza koji potvrđuju da ta lica ispunjavaju kriterijume za označavanje utvrđene na osnovu odgovarajućih rezolucija (videti odeljak E, u kome su navedeni konkretni kriterijumi za označavanje Saveta bezbednosti);
 - (b) da poseduju mehanizam (mehanizme) za uočavanje kandidata za spisak određenih na temelju kriterijuma utvrđenih u rezolucijama 1718 (2006), 1737 (2006) i u rezolucijama koje su iz njih proistekle (videti odeljak E, gde su navedeni konkretni kriterijumi za označavanje prema odgovarajućim rezolucijama Saveta bezbednosti); da te procedure, shodno primenljivim (nad)nacionalnim načelima, omoguće donošenje odluke o tome postoji li razuman osnov ili razumna sumnja na kojoj se temelji predlog za uvrštavanje nekog fizičkog ili pravnog lica na spisak određenih;
 - (c) da poseduju odgovarajuće zakonsko ovlašćenje i raspolazu procedurama ili mehanizmima potrebnim za prikupljanje ili upućivanje zahteva za dostavljanje što je moguće više informacija iz relevantnih izvora, kako bi te informacije poslužile za identifikovanje fizičkih ili pravnih lica koja na razumnim osnovama ili na osnovu razumne sumnje ispunjavaju kriterijume da budu uvršteni na spisak određenih, saglasno relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti;

¹⁴ Preporuka br. 7. primenljiva je na sve postojeće i buduće rezolucije proistekle iz Rezolucije 1718 (2006). U vreme izdavanja ove napomene s tumačenjima (februar 2012), iz Rezolucije 1718 (2006) bila je proistekla Rezolucija 1874 (2009).

¹⁵ Preporuka br. 7. primenljiva je na sve postojeće i buduće rezolucije proistekle iz S/RES/1737 (2006). U vreme izdavanja ove napomene s tumačenjima (februar 2012), iz Rezolucije 1737 (2006) bile su proistekle sledeće rezolucije: 1747 (2007), 1803 (2008) i 1929 (2010).

- (d) da prilikom odlučivanja o tome da li će podneti predlog da se neko fizičko ili pravno lice uvrsti u spisak određenih, uzimaju u obzir kriterijume navedene u Odeljku E ove napomene s tumačenjima; da prilikom izrade tog predloga nadležni organ svake države primenjuje pravni standard sopstvenog unutrašnjeg pravnog sistema, uzimajući u obzir ljudska prava, poštovanje vladavine prava i priznanje prava nevinih trećih lica;
- (e) da kada podnosi predloge Komitetu za sankcije 1718, saglasno Rezoluciji 1718 (2006) i rezolucijama koje su iz nje proistekle, ili Komitetu za sankcije 1737, saglasno Rezoluciji 1737 (2006) i rezolucijama koje su iz nje proistekle, dostavi što je moguće više detalja:
 - (i) o fizičkom ili pravnom licu koje je predloženo da bude određeno, pre svega dovoljno informacija koje mogu poslužiti da ono bude tačno i pozitivno identifikovano,
 - (ii) koji potkrepljuju odluku o tome da neko fizičko ili pravno lice ispunjava odgovarajuće kriterijume za označavanje (videti odeljak E, u kome su navedeni konkretni kriterijumi za označavanje prema relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti);
- (f) da ima na raspolaganju procedure koje omogućuju da, tamo gde je to potrebno, postupa *ex parte* protiv fizičkog ili pravnog lica koje je identifikovano i za koga je predlog da bude uvršteno na spisak određenih u fazi razmatranja.

C. ZAMRZAVANJE NOVČANIH SREDSTAVA I DRUGE IMOVINE I ZABRANA POSLOVANJA NOVČANIM SREDSTVIMA ILI DRUGOM IMOVINOM ODREĐENIH FIZIČKIH ILI PRAVNIH LICA

5. Države su u obavezi da bez odlaganja primenjuju ciljane finansijske sankcije protiv fizičkih i pravnih lica koja su određena:
 - (a) u slučaju primene Rezolucije 1718 (2006) i rezolucija koje su iz nje proistekle, odlukom Saveta bezbednosti u aneksima relevantnih rezolucija ili odlukom Komiteta za sankcije 1718 Saveta bezbednosti;
 - (b) u slučaju primene Rezolucije 1737 (2006) i rezolucija koje su iz nje proistekle, odlukom Saveta bezbednosti u aneksima relevantnih rezolucija ili odlukom Komiteta za sankcije 1737 Saveta bezbednosti,

onda kada ti komiteti postupaju po ovlašćenju iz Glave VII Povelje Ujedinjenih nacija.
6. Države treba da ustanove neophodan pravni osnov i da odrede domaće organe koji su nadležni za sprovođenje i izvršenje ciljanih finansijskih sankcija, saglasno sledećim standardima i procedurama:
 - (a) Države¹⁶ treba da zahtevaju od svih fizičkih i pravnih lica u svojoj nadležnosti da zamrznu, bez odlaganja i bez prethodnog obaveštavanja, novčana sredstva ili drugu

¹⁶ U slučaju Evropske unije (EU), koju FATF na osnovu svoje preporuke br. 7. tretira kao nadnacionalnu jurisdikciju, imovina određenih fizičkih i pravnih lica zamrzava se saglasno uredbama EU (prema odgovarajućim izmenama i dopunama tih uredbi). Države-članice EU mogu biti u obavezi da preduzmu dodatne mere za primenu zamrzavanja te imovine, a sva fizička ili pravna lica unutar EU dužna su da poštuju to zamrzavanje i ne smeju stavljati na raspolaganje novčana sredstva određenim licima i organizacijama.

imovinu određenih fizičkih i pravnih lica. Ta obaveza treba da se odnosi na: sva novčana sredstva ili drugu imovinu koja je u vlasništvu ili pod kontrolom određenih fizičkih ili pravnih lica, a ne samo onu koja se može dovesti u neposrednu vezu s konkretnim činom, zaverom ili pretnjom širenja oružja za masovno uništenje; ona sredstva ili drugu imovinu koji su u celosti u vlasništvu ili u zajedničkom vlasništvu ili pod kontrolom, neposrednom ili posrednom, određenih fizičkih ili pravnih lica; ona novčana ili druga sredstva koja su proistekla iz novčanih sredstava i druge imovine koja su u vlasništvu ili pod neposrednom ili posrednom kontrolom određenih fizičkih ili pravnih lica, kao i novčana sredstva ili drugu imovinu fizičkih ili pravnih lica koja postupaju u ime ili po nalogu određenih fizičkih ili pravnih lica.

- (b) Države treba da obezbede da se onemogući da novčana ili druga sredstva određenih fizičkih i pravnih lica budu na raspolaganju njihovim državljanima ili fizičkim ili pravnim licima u njihovoj nadležnosti, osim u onim slučajevima kada za to postoji odgovarajuća dozvola, licenca ili neko drugo odobrenje u skladu s relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti (videti dole, odeljak E).
- (c) Države treba da poseduju mehanizme pomoću kojih će svoje finansijske institucije i DNFBP, neposredno po preduzimanju takve mere, obavestiti o tome da je takva mera preduzeta i dati jasna uputstva onima, posebno finansijskim institucijama i drugim fizičkim ili pravnim licima, uključujući DNFBP, kod kojih bi se mogla nalaziti zamrznuta novčana sredstva ili druga imovina o obavezama koje imaju u pogledu preduzimanja koraka u okviru mehanizma zamrzavanja tih dobara.
- (d) Države treba da zahtevaju od finansijskih institucija i DNFBP¹⁷ da podnesu izveštaj nadležnim organima o svim zamrznutim dobrima ili o merama koje su preduzete saglasno zahtevima za zabranu poslovanja tim dobrima koji su utvrđeni u odgovarajućim rezolucijama Saveta bezbednosti, uključujući pokušaje transakcija, i moraju se postarati da nadležni organi mogu delotvorno da koriste te informacije.
- (e) Države treba da usvoje delotvorne mere koje štite prava savesnih trećih lica koja postupaju savesno i u dobroj veri izvršavajući svoje obaveze saglasno preporuci br. 7.
- (f) Države treba da donesu odgovarajuće mere za praćenje i nadzor i da obezbede da se finansijske institucije i DNFBP povinuju relevantnim zakonima ili izvršnim merama kojima su uređene obaveze proistekle iz preporuke br. 7. Za nepoštovanje tih zakona ili izvršnih mera moraju sledovati građanskopravne, pravne ili krivične sankcije.

D SKIDANJE SA SPISKA ODREĐENIH, ODMRZAVANJE NOVČANIH SREDSTAVA I DRUGIH DOBARA I OMOGUĆAVANJE PRISTUPA ZAMRZNUTIM NOVČANIM SREDSTVIMA I DRUGIM DOBRIMA

- 7. Države treba da razviju i sprovode javnosti poznate procedure za dostavljanje Savetu bezbednosti zahteva da se skine sa spiska određenih fizičko ili pravno lica koje, sa njihovog stanovišta, ne ispunjava ili više ne ispunjava kriterijume da bude na tom spisku. Od trenutka kada nadležni komitet za sankcije skine sa spiska neko fizičko ili pravno lice, prestaje da važi obaveza zamrzavanja njegovih dobara. Te procedure i kriterijumi treba da budu u skladu sa svim primenljivim smernicama ili procedurama koje je Savet bezbednosti usvojio saglasno Rezoluciji 1730 (2006) i svim rezolucijama koje su iz nje proistekle, uključujući i one o mehanizmu Kontaktnog centra koji je osnovan na osnovu te

¹⁷ Rezolucije Saveta bezbednosti primenjuju se na sva fizička ili pravna lica u nekoj državi.

rezolucije. Države treba da omoguće fizičkim i pravnim licima koja su uvrštena na spisak određenih da podnesu zahtev Kontaktom centru za skidanje sa spiska koji je osnovan saglasno Rezoluciji 1730 (2006) da budu skinuta sa spiska određenih, ili treba da obaveste određena fizička ili pravna lica da se u vezi sa skidanjem sa spiska neposredno obrate Kontaktom centru.

8. Kada je reč o fizičkim ili pravnim licima koja imaju isto ili slično ime kao određeno fizičko ili pravno lice, pa su slučajno pogođena mehanizmom zamrzavanja (to jest, kada postoji lažno pozitivan nalaz), države treba da razrade i sprovede javnosti dostupne procedure za odmrzavanje novčanih sredstava i druge aktive tih fizičkih ili pravnih lica, i to blagovremeno, odmah pošto se ustanovi da to fizičko ili pravno lice nije određeno fizičko ili pravno lice.
9. Kada države utvrde da su ispunjeni uslovi za izuzeće utvrđeni u Rezoluciji 1718 (2006) i Rezoluciji 1737 (2006), države treba da daju dozvolu za pristup zamrznutim novčanim sredstvima ili drugoj imovini u saglasnosti s procedurama ustanovljenim u tim rezolucijama.
10. Države treba da dopuste da se na račune koji su zamrznuti saglasno Rezoluciji 1718 (2006) ili Rezoluciji 1737 (2006) pripišu kamata ili drugi vidovi zarade koji dospevaju na te račune ili plaćanja prispela po osnovu ugovora, sporazuma ili obaveza nastalih pre dana kada su ti računi postali predmet delovanja odredaba navedene rezolucije, ukoliko ta kamata, ostale dospele zarade ili plaćanja i dalje predstavljaju objekt dejstva odredaba tih rezolucija i zamrznuta su.
11. Mera zamrzavanja preduzeta saglasno Rezoluciji 1737 (2006) ne sprečava određeno fizičko ili pravno lice da izvrši bilo koje plaćanje dospelo po ugovoru sklopljenom pre no što se ono našlo na spisku određenih:
 - (a) ako su relevantne države utvrdile da se ugovor o kome je reč ne odnosi ni na jednu stavku, materijal, opremu, dobra, tehnologiju, pomoć, obuku, finansijsku pomoć, ulaganje ili brokersku uslugu koji su zabranjeni odgovarajućom rezolucijom Saveta bezbednosti;
 - (b) ako su relevantne države utvrdile da plaćanje o kome je reč ni neposredno ni posredno ne dobija fizičko ili pravno lice koje je određeno saglasno Rezoluciji 1737 (2006);
 - (c) ako su relevantne države dostavile obaveštenje Komitetu za sankcije 1737, i to deset dana unapred, o nameri da izvrše ili prime takva plaćanja ili da tamo gde je to primereno izdaju dozvolu za odmrzavanje novčanih i drugih finansijskih sredstava ili ekonomskih resursa za te svrhe, i to deset radnih dana pre no što tu dozvolu izdaju.¹⁸
12. Države treba da raspoložu mehanizmima pomoću kojih će neposredno pošto je neko fizičko ili pravno lice skinuto sa spiska određenih i njegova imovina odmrznuta da obaveste finansijski sektor i DNFBP o preduzimanju takve radnje i izdaju odgovarajuća uputstava onima, posebno finansijskim institucijama i drugim fizičkim ili pravnim licima, uključujući DNFBP, koji mogu imati u svome posedu ciljana novčana sredstva ili drugu imovinu o obavezi da poštuju to što je lice skinuto sa spiska određenih ili da preduzmu korake na planu odmrzavanja njegovih dobara.

¹⁸ U slučajevima kada je određena neka finansijska institucija, jurisdikcije treba da razmotre uputstvo FATF koje je izdato kao aneks dokumenta *The Implementation of Financial Provisions of United Nations Security Council Resolutions to Counter the Proliferation of Weapons of Mass Destruction (Sprovođenje finansijskih odredaba rezolucija Saveta bezbednosti UN donetih u sklopu mera koje se preduzimaju protiv širenja oružja za masovno uništenje)*, koji je usvojen u septembru 2007.

E. KRITERIJUMI UJEDINJENIH NACIJA ZA UVRŠTAVANJE U SPISAK

13. Kriterijumi za uvrštavanje u spisak određenih, onako kako su precizirani u odgovarajućim rezolucijama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija su sledeći:

(a) **Rezolucija 1718 (2006):**

- (i) svako fizičko ili pravno lice koje je angažovano na programima Demokratske Narodne Republike Koreje (DNRK) koji se odnose na nuklearno oružje i na drugim programima u vezi sa oružjem za masovno uništenje i balističkim projektilima;
- (ii) svako fizičko ili pravno lice koje pruža podršku programima DNRK u vezi s nuklearnim oružjem, drugim programima u vezi sa oružjem za masovno uništenje i balističkim projektilima, uključujući nezakonite načine pružanja podrške;
- (iii) svako fizičko ili pravno lice koje postupa u ime ili po nalogu bilo kog fizičkog ili pravnog lica određenog saglasno podtački 13(a)(i) ili podtački 13(a)(ii)¹⁹;
- (iv) svako fizičko ili pravno lice koje je u ili vlasništvu ili pod kontrolom, posrednom ili neposrednom, bilo kog fizičkog ili pravnog lica određenog saglasno podtački 13(a)(i) ili podtački 13(a)(ii)²⁰.

(b) **Rezolucije 1737 (2006), 1747 (2007), 1803 (2008) i 1929 (2010):**

- (i) svako fizičko ili pravno lice koje je angažovano na iranskim programima širenja osetljivih nuklearnih aktivnosti ili programima razvoja sistema za lansiranje nuklearnog oružja;
- (ii) svako fizičko ili pravno lice koje je neposredno povezano s pružanjem podrške osetljivim nuklearnim aktivnostima Irana u pogledu širenja oružja za masovno uništenje ili razvoja sistema za lansiranje nuklearnog oružja;
- (iii) svako fizičko ili pravno lice koje postupa u ime ili po nalogu bilo kog fizičkog ili pravnog lica iz podtačke 13(b)(i) odnosno podtačke 13(b)(ii) ili organizacija koje ih poseduju ili koje su pod njihovom kontrolom;
- (iv) svako fizičko ili pravno lice koje postupa u ime ili po nalogu pojedinaca i entiteta iz korpusa Islamske revolucionarne garde koji su određeni saglasno S/RES/1929 (2010);
- (v) svako fizičko ili pravno lice koje je u ili vlasništvu ili pod kontrolom, uključujući nezakonito vlasništvo ili kontrolu, pojedinaca ili entiteta iz korpusa Islamske revolucionarne garde koji su određeni saglasno S/RES/1929 (2010)²¹;
- (vi) svako fizičko ili pravno lice koje postupa u ime ili po nalogu entiteta koji pripada brodarskoj kompaniji „Islamic Republic of Iran Shipping Lines“ (IRISL) i koje je određeno saglasno S/RES/1929 (2010);

¹⁹ Novčana sredstva ili imovina tih fizičkih ili pravnih lica zamrznuti su nezavisno od toga da li ih je Komitet konkretno identifikovao.

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid.

- (vii) entitete koji su u vlasništvu ili pod kontrolom Islamic Republic of Iran Shipping Lines (IRISL), uključujući i one stečene nezakonitim sredstvima entiteta koji pripadaju IRISL i određeni su saglasno Rezoluciji S/RES/1929 (2010);
- (viii) svako lice ili entitet koje su Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija ili Komitet označili kao lice koje pomaže određenim fizičkim ili pravnim licima da izbegnu sankcije ili da prekrše odredbe S/RES/1737 (2006), S/RES/1747 (2007), S/RES/1803 (2008), ili S/RES/1929 (2010).

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 8. (NEPROFITNE ORGANIZACIJE)

A. UVOD

1. Neprofitne organizacije (NPO) imaju vitalno značajnu ulogu u svetskoj privredi i u mnogim nacionalnim privredama i društvenim sistemima. Naponi koje one ulažu komplementarni su aktivnosti vladinog i poslovnog sektora u pružanju suštinski značajnih usluga, utehe i nade licima širom sveta koji osećaju takvu potrebu. Međutim, aktuelna međunarodna kampanja protiv finansiranja terorizma je, nažalost, pokazala da teroristi i terorističke organizacije koriste sektor NPO da bi prikupili i transferisali novčana sredstva, obezbedili logističku podršku, pospešili vrbovanje terorista ili na neki drugi način podržali terorističke organizacije i njihove aktivnosti. Ta zloupotreba ne samo da olakšava terorističke aktivnosti već istovremeno podriva poverenje donatora i ugrožava integritet NPO. S tih razloga, zaštita sektora NPO od zloupotrebe koju vrše teroristi istovremeno je i ključno značajna komponenta globalne borbe protiv terorizma i neophodnih koraka očuvanja njegovog integriteta.
2. Iz čitavog niza različitih razloga, NPO mogu biti ranjive na zloupotrebe kojima pribegavaju teroristi. NPO uživaju poverenje javnosti, imaju pristup znatnim izvorima novčanih sredstava i često se odlikuju velikom koncentracijom gotovinskog novca. Sem toga, neke NPO su globalno prisutne, što im omogućava da nacionalno i internacionalno deluju i vrše finansijske transakcije, često u onim oblastima koje su ponajviše izložene terorističkoj aktivnosti ili koje su u neposrednoj blizini tih područja. Zavisno od pravnog oblika NPO i države o kojoj je reč, te organizacije često mogu biti pod neznatnom ili nikakvom kontrolom i nadzorom vlade (kada je, na primer, reč o registraciji, vođenju evidencije, podnošenju izveštaja i nadzoru) ili može biti potrebno samo nekoliko formalnosti da bi se formirale (na primer, nije propisan nivo stručne osposobljenosti, niti je propisan početni kapital, ne proverava se biografija zaposlenih). Terorističke organizacije koristile su te osobenosti NPO da bi se infiltrirale u njihov sektor i zloupotrebile njihova novčana sredstva i operacije kao pokriće za svoje terorističke aktivnosti ili kao podršku takvim aktivnostima.

B. CILJEVI I OPŠTA NAČELA

3. Cilj preporuke br. 8. jeste da se obezbedi da terorističke organizacije ne zloupotrebljavaju NPO: (i) kako bi se predstavile kao zakoniti entiteti, (ii) kako bi iskoristile zakonite organizacije kao kanale za finansiranje terorizma, između ostalog i zato da bi izbegle mere zamrzavanja računa ili (iii) kako bi prikriale ili zamaglile ilegalno skretanje novčanih sredstava koja su inače namenjena za zakonite svrhe, ali su preusmerena u terorističke svrhe. U napomeni s tumačenjima pristup ka ostvarivanju tog cilja zasniva se na sledećim opštim načelima:
 - (a) Pređašnja i sadašnja zloupotreba sektora NPO koju vrše teroristi i terorističke organizacije zahteva od država da usvoje mere koje će istovremeno: (i) štititi sektor NPO od takvih zloupotreba i (ii) identifikovati one NPO koje eksploatišu teroristi ili terorističke organizacije ili ih pak aktivno podržavaju i preduzeti delotvorne mere protiv tih terorista ili terorističkih organizacija;
 - (b) Mere koje su države usvojile radi zaštite sektora NPO od zloupotreba terorista ne bi smele da poremete niti da obeshrabre zakonite dobrotvorne aktivnosti. Pre bi se moglo reći da te mere treba da podstaknu transparentnost i omoguće jačanje poverenja u tom sektoru, kojim će biti prožeta celokupna zajednica donatora i šira javnost, uvereni u to da će dobrotvorna sredstva i usluge zaista stići do onih korisnika kojima su zakonito namenjena. Sistemi koji promovišu postizanje visokog stepena transparentnosti i integriteta NPO i poverenja javnosti u upravljanje tim organizacijama i njihovo

funkcionisanje neotuđivi su deo obezbeđivanja zaštite sektora NPO od zloupotreba za finansiranje terorizma.

- (c) Mere koje su države usvojile da bi identifikovale one NPO koje su ili eksploatisali teroristi i terorističke organizacije ili koje aktivno podržavaju teroriste i terorističke organizacije, kao i mere radi preduzimanja delotvorne aktivnosti protiv tih NPO treba da budu usmerene ka sprečavanju i, u meri u kojoj je to moguće, sudskom sprečavanju finansiranja terorizma i drugih oblika pružanja podrške terorističkim aktivnostima. Ako se sumnja da je neka NPO uključena u finansiranje terorizma ili u druge oblike pružanja podrške terorističkoj delatnosti ili je to očigledno, prioritet država treba da bude istraga i sprečavanje takvog finansiranja ili pružanja podrške terorizmu. Kada se usvajaju mere u te svrhe, treba, koliko je god to moguće, izbegavati negativne posledice po nevina lica i po zakonite korisnike dobrotvorne aktivnosti. Međutim, taj interes ne može poslužiti kao opravdanje da se ne preduzimaju neodložni i delotvorni koraci kako bi se unapredili neposredni interesi u vezi sa obustavljanjem finansiranja terorizma ili drugih oblika podrške teroristima koju pružaju NPO.
- (d) Razvoj odnosa saradnje između javnog, privatnog i neprofitnog sektora od presudnog je značaja za uzdizanje nivoa svesti i jačanje mogućnosti za borbu protiv terorističkih zloupotreba unutar sektora. Države bi trebalo da ohrabre razvoj akademskih istraživanja, da razmenjuju informacije i omoguće da se NPO pozabavi pitanjima koja su vezana za finansiranje terorizma.
- (e) Ciljani pristup u borbi protiv opasnosti od terorizma i pretnje terorizmom upućene sektoru NPO suštinski je značajan ako se imaju na umu raznovrsnost unutar pojedinih nacionalnih sektora, različiti stepeni u kojima delovi svakog sektora mogu biti ranjivi na terorističku zloupotrebu i potreba da se zakonitoj dobrotvornoj aktivnosti obezbedi da nastavi da prosperira, uz vođenje računa o ograničenim resursima i ovlašćenjima koja su na raspolaganju u borbi protiv finansijskog terorizma u svakoj državi.
- (f) Takođe, suštinski je značajna fleksibilnost u razvoju nacionalnog odgovora na finansiranje terorista u sektoru NPO, kako bi omogućilo da se taj odgovor razvija i unapređuje tokom vremena, jer je ceo sektor suočen s promenljivom prirodom opasnosti od finansiranja terorizma.

C. MERE

- 4. Države treba da sprovedu unutrašnju analizu svog sektora NPO ili da imaju kapacitet da pravovremeno dobiju informacije o njegovim aktivnostima, veličini i drugim karakteristikama. Kada sprovedu takve analize, države treba da koriste sve raspoložive izvore informisanja kako bi mogle da prepoznaju odlike i tipove NPO koje su usled svojih aktivnosti ili svojstava izložene riziku da ih zloupotrebe za finansiranje terorizma.²² Države takođe treba periodično da preispituju sektor NPO tako što će analizirati nove informacije o potencijalnim ranjivostima celog sektora na terorističke aktivnosti.
- 5. Postoji širok dijapazon različitih pristupa kada je reč o identifikovanju i sprečavanju terorističke zloupotrebe NPO i borbi protiv nje. Međutim, delotvoran je svaki pristup koji sadrži sva četiri sledeća elementa: (a) rad sa sektorom kako bi se poboljšala njegova prijemčivost za preduzete mere, (b) nadzor ili praćenje, (c) delotvorna istraga i prikupljanje informacija i (d) delotvorni mehanizmi međunarodne saradnje. Sledeće mere predstavljaju konkretne radnje

²² Na primer, takve informacije mogu dostaviti nadzorni organi, poreske vlasti, FOS, donatorske organizacije ili organi reda i obaveštajne službe.

koje države treba da preduzmu u odnosu na svaki od tih elemenata kako bi zaštitile svoj sektor NPO od zloupotreba za finansiranje terorizma.

- (a) Rad sa sektorom NPO u vezi s problemima finansiranja terorizma kako bi se poboljšala prijemčivost sektora na preduzete mere
- (i) Države treba da imaju jasnu sektorsku politiku kojoj je cilj podsticanje transparentnosti i integriteta NPO i poverenja javnosti u upravljanje svim NPO.
 - (ii) Države treba da podstiču i realizuju programe rada sa sektorom kako bi se pojačala njegova upućenost u problem ranjivosti NPO na zloupotrebu kojoj bi mogli pribeći teroristi i rizike od finansiranja terorizma, kao i mere koje same NPO mogu da preduzmu kako bi se zaštitile od takvih zloupotreba.
 - (iii) Države treba da sarađuju sa sektorom NPO na razvoju i usavršavanju najboljih metoda za rešavanje pitanja rizika od finansiranja terorizma i ranjivosti na tom planu kako bi se sektor zaštitio od terorističkih zloupotreba.
 - (iv) Države treba da podstaknu NPO da sve transakcije obavljaju koristeći za to uređene finansijske kanale, gde god je to moguće, imajući na umu razne kapacitete u finansijskim sektorima u različitim državama i u različitim oblastima hitnih dobrotvornih i humanitarnih programa.
- (b) Nadzor i kontrola sektora NPO:

Države treba da preduzmu korake kako bi obezbedile delotvoran nadzor ili kontrolu svog sektora NPO. U praksi, države treba da budu u stanju da dokažu da se sledeći standardi primenjuju na one sektore NPO koji predstavljaju: (1) znatan deo finansijskih resursa pod kontrolom celog sektora i (2) znatan deo međunarodnih aktivnosti celog sektora.

- (i) NPO treba da čuvaju informacije o (1) ciljevima svojih proklamovanih aktivnosti i (2) identitetu lica (jednog ili više njih) koja poseduju, kontrolišu ili usmeravaju njihove aktivnosti, uključujući visoke zvaničnike, članove upravnog odbora i poverenike. Te informacije treba da budu dostupne javnosti bilo neposredno od NPO, bilo preko nadležnih organa.
- (ii) NPO treba da izdaju godišnje finansijske izveštaje u kojima će biti predočeni detaljni opisi prihoda i rashoda.
- (iii) NPO treba da podležu procesu izdavanja dozvole za rad (licence) ili registracije. Te informacije treba da budu dostupne nadležnim organima.²³
- (iv) NPO treba da imaju odgovarajuće mehanizme kontrole kako bi osigurale da se sva sredstva kojima raspolažu u celosti koriste na način koji odgovara proklamovanim ciljevima i zadacima NPO.

²³ Nisu potrebni posebni zahtevi na planu licenciranja ili registracije u pogledu suprotstavljanja finansiranja terorizma. Na primer, u nekim državama NPO su već registrovane kod poreskih organa i njihov rad se nadzire u kontekstu sticanja mogućnosti za povoljniji poreski tretman (kao što su poreski krediti ili izuzeci od obaveze plaćanja poreza).

- (v) NPO treba da postupaju saglasno pravilu „upoznaj svog korisnika i partnerske NPO”, što znači da NPO treba da učine sve što je u njihovoj mogućnosti da bi potvrdile identitet, akreditivne i reputaciju svojih korisnika i partnerskih NPO. Sem toga, NPO treba da ulože najveći mogući trud da bi dokumentovale identitet svojih značajnih donatora, uz istovremenu diskreciju i poštovanje poverljivosti.
 - (vi) NPO treba da čuvaju najmanje pet godina dokumentaciju o domaćim i međunarodnim transakcijama koja je u dovoljnoj meri detaljna da je na osnovu nje moguće potvrditi da su novčana sredstva korišćena na način koji je u skladu s njihovim proklamovanim ciljevima i svu tu dokumentaciju treba da stave na uvid nadležnim organima u okviru odgovarajućih ovlašćenja. To takođe važi za informacije iz stavova (i) i (ii) gore.
 - (vii) Nadležni organi treba da nadziru u kojoj se meri NPO povinuju zahtevima navedenim u ovoj preporuci.²⁴ Odgovarajući organi vlasti treba da budu u mogućnosti da primenjuju delotvorne srazmerne i preventivne sankcije ako NPO ili lica koja postupaju u njihovo ime prekrše te propise.²⁵
- (c) Efikasno prikupljanje informacija i vođenje istrage:
- (i) Države treba da obezbede efikasnu saradnju, koordinaciju i prikupljanje informacija u najvećoj mogućoj meri među svim nivoima odgovarajućih organa vlasti ili organizacija koje imaju u svom posedu relevantne informacije o NPO.
 - (ii) Države treba da poseduju iskustvo i stručnost u istrazi i mogućnost da ispitaju NPO za koje se sumnja da su ili iskorišćene za terorističku aktivnost ili za terorističke organizacije, ili da aktivno podržavaju takve aktivnosti ili organizacije.
 - (iii) Države treba da obezbede da se tokom istrage može pristupiti svim informacijama o upravljanju određenom NPO (uključujući sve informacije koje se odnose na finansijski i programski aspekt njenog rada).
 - (iv) Države treba da uspostave odgovarajuće mehanizme kako bi kada postoji razuman osnov sumnje da određena NPO (1) deluje kao paravan neke terorističke organizacije za prikupljanje novčanih sredstava, (2) da se koristi kao kanal za finansiranje terorista, uključujući izbegavanje mera zamrzavanja imovine ili (3) da prikriva ili zamagljuje nezakonito preusmeravanje sredstava koja su opredeljena za zakonite svrhe, ali su potom preusmerena da bi bila iskorišćena za dobrobit terorista ili terorističkih organizacija, informacije o tome mogle bez odlaganja da budu dostavljene nadležnim organima da bi oni mogli preduzeti preventivne ili istražne radnje.

²⁴ U ovom kontekstu, pravila i propisi mogu obuhvatiti pravila i standarde koje primenjuju samoregulatorne organizacije i akreditacione institucije.

²⁵ Spektar delovanja ovih sankcija može obuhvatiti i zamrzavanje računa, gubitak funkcije poverenika, novčane kazne, oduzimanje dozvole za rad, ukidanje izdatih potvrda ili brisanje iz registra. To ni u kom slučaju ne dovodi u pitanje paralelni građanskopravni, upravni ili krivični postupak koji se može voditi prema NPO ili licima koja postupaju u njihovo ime, gde je neophodno vođenje takvog postupka.

- (d) Efektivna sposobnost da se odgovori na međunarodne zahteve za dostavljanje informacija o nekoj NPO koja izaziva zabrinutost:

Saglasno preporukama o međunarodnoj saradnji, države treba da odrede odgovarajuće organe za kontakt i procedure za reagovanje na međunarodne zahteve za dostavljanje informacija u vezi sa određenim NPO za koje se sumnja da služe za finansiranje terorizma ili za druge vidove podrške teroristima.

D. RESURSI ZA NADZOR, PRAĆENJE I ISTRAŽIVANJE

6. Države treba da obezbede odgovarajuće finansijske, ljudske i tehničke resurse svojim nadležnim organima kojima je stavljeno u zadatak da nadziru, prate i istražuju sektor NPO.

Rečnik karakterističnih izraza korišćenih u ovoj preporuci

Odgovarajući organi	označava nadležne organe, uključujući institucije za akreditaciju i samoregulatorne organizacije.
Partnerske NPO	obuhvata i strane ogranke međunarodnih NPO.
Korisnici	odnosi se na fizička lica ili grupe fizičkih lica koja dobijaju dobrotvornu ili humanitarnu pomoć ili druge tipove pomoći kroz usluge NPO.
Neprofitna organizacija ili NPO	odnosi se na pravno lice ili aranžman ili organizaciju koja je primarno angažovana u prikupljanju ili raspodeli novčanih sredstava u dobrotvorne, verske, kulturne, obrazovne, socijalne ili „bratske” svrhe, ili koja se bavi drugim vidovima „dobrih dela”.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 10. (POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE)

A. POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE I „DOJAVLJIVANJE”

1. Ako finansijska institucija prilikom uspostavljanja odnosa sa strankom ili razvoja tog odnosa, ili prilikom obavljanja povremenih transakcija, posumnja da su transakcije u nekoj vezi s pranjem novca ili finansiranjem terorizma, ona treba:
 - (a) da u okviru uobičajene procedure proveri stranku i njen identitet²⁶ i identitet stvarnog vlasnika, svejedno da li trajnog ili povremenog, bez obzira na sve izuzetke ili bilo koji određeni minimum koji bi se u nekom drugom slučaju mogao primeniti;
 - (b) da dostavi izveštaj o sumnjivoj transakciji (STR) finansijsko-obaveštajnoj službi (FOS), saglasno preporuci br. 20.
2. Preporuka br. 21 zabranjuje finansijskim institucijama, njihovim direktorima, zvaničnicima i zaposlenima da dojavu činjenicu da je finansijsko-obaveštajnoj službi podnet izveštaj o sumnjivoj transakciji ili da su dostavljene informacije u vezi s takvom transakcijom. Postoji rizik da bi strankama moglo i nenamerno da bude dojavljeno kada finansijska institucija namerava da u takvim okolnostima izvrši svoje obaveze u pogledu preduzimanja radnji i mera poznavanja i praćenja stranke. Upućenost klijenta u mogući izveštaj o sumnjivoj transakciji (STR) ili istragu mogla bi ugroziti buduće napore na istraživanju sumnji u pogledu pranja novca ili operacije finansiranja terorizma.
3. S tih razloga, ako finansijske institucije posumnjaju da su transakcije povezane s pranjem novca ili finansiranjem terorizma, one treba da uzmu u obzir opasnost od dojavljivanja da sprovede radnje i mere poznavanja i praćenja stranke. Ako institucija opravdano veruje da će stranka ili potencijalna stranka samim sprovođenjem radnji i mera poznavanja i praćenja stranke o tome biti obavještena, ona može odlučiti da ne sprovede te mere već da dostavi STR. Institucije treba da obezbede da njihovi zaposleni uvek budu svesni tih pitanja i da ih imaju na umu kada sprovedu radnje i mere poznavanja i praćenja stranke.

B. POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE – LICA KOJA POSLUJU U IME STRANKE

4. Kada sprovedu elemente (a) i (b) mera i radnji poznavanja i praćenja stranke koji su utvrđeni u preporuci br. 10, finansijske institucije takođe treba da budu u obavezi da provere da li lice koje namerava da postupa u ime stranke ima propisno ovlašćenje i treba da identifikuju to lice i provere ga.

C. POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE ZA PRAVNA LICA I ARANŽMANE (TRUSTOVE)

5. Kada sprovedu mere i radnje poznavanja i praćenja stranke koja je pravno lice ili pravni aranžman (trust)²⁷, finansijske institucije treba da budu u obavezi da

²⁶ Pouzdani dokumenti iz nezavisnih izvora, podaci ili informacije, u daljem tekstu biće određeni kao „identifikacioni podaci”.

²⁷ U ovim preporukama pozivanje na pravne aranžmane, kao što su trustovi (ili drugi slični aranžmani) koji su stranke finansijskih institucija ili DNFBP ili koji obavljaju neku transakciju, označava one situacije u kojima fizičko ili pravno lice koje je poverenik uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju u ime korisnika ili saglasno uslovima ugovora. Tu se uobičajeni zahtevi u pogledu poznavanja i praćenja stranke kada je reč o fizičkim ili pravnim licima i dalje primenjuju, uključujući i stav 4. napomene sa objašnjenjima uz preporuku br. 10, ali se primenjuju i dodatni zahtevi koji se odnose na sam trust i njegove stvarne vlasnike (onako kako su definisani).

utvrde i provere identitet stranke, kao i da spoznaju prirodu njenog poslovanja, strukturu vlasništva i upravljačku strukturu. Svrha zahteva utvrđenih u tačkama (a) i (b), dole, kada je reč o identifikaciji i proveru stranke i stvarnog vlasnika dvostruka je: prvo, da se spreči nezakonito korišćenje pravnih lica i aranžmana tako što će se finansijska institucija temeljno upoznati sa strankom kako bi mogla valjano proceniti potencijalne rizike od pranja novca i finansiranja terorizma u vezi s tim poslovnim odnosom i, drugo, da bi preduzela odgovarajuće korake za ublažavanje rizika. Kao dva aspekta jednog istog procesa, ti zahtevi će verovatno biti u sadejstvu i prirodno komplementarni jedan drugome. U tom kontekstu, finansijske institucije treba da budu u obavezi –

- (a) da utvrde i provere identitet stranke; za obavljanje te funkcije obično je potreban sledeći tip informacija:
 - (i) naziv, pravni oblik i dokaz postojanja – identitet se, na primer, može proveriti na osnovu potvrde o registraciji, potvrde o pravnom i finansijskom položaju, ugovora o ortakluku, ugovora o trustu ili kakvog drugog dokumenta iz pouzdanog nezavisnog izvora na osnovu koga je moguće potvrditi naziv, oblik i status stranke,
 - (ii) ovlašćenja kojima se uređuju delatnosti i obaveze pravnog lica ili organizacije (na primer, statut i osnivački ugovor), kao i imena svih relevantnih lica koja imaju rukovodeće položaje u pravnom licu ili trustu (na primer, viši rukovodioci, direktori kompanije, poverenici u trustu),
 - (iii) adresa službenog sedišta i faktička adresa mesta poslovanja, ako se te dve adrese razlikuju;
- (b) da utvrde stvarne vlasnike stranke i preduzmu razumne mere²⁸ radi potvrđivanja identiteta tih lica, na osnovu sledećih informacija:
 - (i) za pravna lica²⁹
 - (i.i) identitet fizičkih lica (ako takvih ima – budući da vlasnički interesi mogu biti do te mere diversifikovani da nema nijednog fizičkog lica /svejedno da li postupa samostalno ili ih je više koja to čine zajedno/ koje bi vršilo kontrolu nad pravnim licem ili aranžmanom /trustom/ preko vlasništva) koja bi posedovala krajnji kontrolni interes³⁰ u pravnom licu,
 - (i.ii) u meri u kojoj postoji sumnja pod (i.i) u to da li je neko lice koje ima kontrolni vlasnički interes stvarni vlasnik (vlasnici) ili nema nijednog fizičkog lica koje ostvaruje kontrolu preko vlasničkih interesa, identitet

²⁸ Kada se utvrđuje razumnost mera za proveru identiteta, valjalo bi obratiti posebnu pažnju na rizike od pranja novca i finansiranja terorizma koje predstavljaju sama stranka i taj poslovni odnos.

²⁹ Mere od (i.i) do (i.iii) nisu alternativne opcije, već je reč o kaskadnim merama, što znači da se svaka primenjuje tamo gde je već sprovedena prethodna mera čime nije identifikovan stvarni vlasnik.

³⁰ Kontrolni vlasnički interes zavisi od vlasničke strukture preduzeća. On se može temeljiti na utvrđenom pragu, to jest, ima ga svako lice koje poseduje više od određenog procenta akcija preduzeća (npr. 25 posto).

fizičkih lica (ako takvih ima) koja ostvaruju kontrolu nad pravnim licem ili aranžmanom (trustom) drugim sredstvima,

- (i.iii) tamo gde pod (i.i) ili (i.ii), gore, nije identifikovano nijedno fizičko lice, finansijske institucije treba da prepoznaju relevantno fizičko lice koje obavlja višu rukovodeću funkciju i da preuzmu razumne mere kako bi proverile njegov identitet;
- (ii) za pravne aranžmane (trustove)
 - (ii.i) trustovi – identitet osnivača (fiducijara), poverenika (jednog ili više njih), pokrovitelja (ako ga ima), korisnika ili klase korisnika³¹ i svakog drugog fizičkog lica koje ima stvarnu kontrolu nad trustom (uključujući kontrolu koja se ostvaruje preko lanca kontrole, odnosno svojine),
 - (ii.ii) drugi tipovi pravnih aranžmana – identitet lica u analognom ili sličnom položaju.

Kada je stranka ili vlasnik kontrolnog interesa u nekom preduzeću registrovan na berzi i podleže zahtevima u pogledu obelodanjivanja informacija (bilo da je reč o berzanskim pravilima, bilo da je reč o zakonu ili drugim obavezujućim aktima) koji mu nalažu da obezbedi odgovarajuću transparentnost stvarnog vlasništva ili kada je reč o preduzeću-ćerki gde većinski paket pripada tom preduzeću, nije potrebno da se utvrdi i proverava identitet bilo kog akcionara ili stvarnog vlasnika tih preduzeća.

Relevantni identifikacioni podaci mogu se dobiti uvidom u javni registar, od same stranke, odnosno iz drugih pouzdanih izvora.

D. POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANAKA KOJE SU KORISNICI POLISA ŽIVOTNOG OSIGURANJA

6. Kada je reč o poslovanju sa životnim osiguranjem i drugim vidovima osiguranja koji su povezani sa investiranjem, finansijska institucija, pored mera poznavanja i praćenja stranke koje se preduzima za stranke i stvarne vlasnike, treba da sprovede i sledeće mere za korisnika (ili više njih) životnog osiguranja i drugih vidova osiguranja koji su povezani sa investicijama, i to čim identifikuje/odredi tog korisnika ili korisnike:

- (a) za korisnika (korisnike) koji su identifikovani kao fizička ili pravna lica ili pravni aranžmani za koje polisa glasi na konkretno ime – da utvrdi ime tog lica;
- (b) za korisnika (korisnike) koji je naznačen prema svojim svojstvima ili prema klasi (na primer, bračni drug ili deca u trenutku kada nastupi događaj koji je predmet osiguranja) ili na neki drugi način (na primer, na osnovu testamenta) – da pribavi dovoljno informacija na osnovu kojih može da se uveri da će biti moguće utvrditi identitet korisnika u trenutku isplate.

Informacije pribavljene u sklopu tačaka (a) odnosno (b) treba da budu dokumentovane i da se čuvaju u skladu sa odredbama preporuke br. 11.

³¹ Kada je reč o korisniku (korisnicima) trustova koji su određeni prema svojstvima ili prema klasi, finansijske institucije treba da pribave dovoljno informacija o njemu kako bi na osnovu njih mogle da se uvere da je moguće utvrditi njegov identitet u trenutku isplate ili onda kada on namerava da iskoristi prava koja su mu ugovorom o trustu preneti.

7. U oba slučaja koja su navedena pod tačkama 6(a) i (b), gore, identitet korisnika (ili više njih) treba da se proveri u trenutku isplate.
8. Kada utvrđuje da li je potrebno primeniti pojačane mere i radnje poznavanja i praćenja stranke, finansijska institucija treba da uzme u obzir korisnika polise životnog osiguranja kao relevantan faktor rizika. Ako utvrdi da korisnik koji je pravno lice ili pravni aranžman (trust) predstavlja viši nivo rizika, onda pojačane mere poznavanja i praćenja stranke treba da obuhvate razumne mere kojima će finansijska institucija identifikovati i proveriti stvarnog vlasnika tog korisnika u trenutku isplate.
9. Kada finansijska institucija nije u stanju da ispuni ono što joj nalažu stavovi 6–8, gore, ona treba da razmotri mogućnost da podnese izveštaj o sumnjivoj transakciji.

E. OSLANJANJE NA UTVRĐIVANJE I PROVERU IDENTITETA KOJI SU VEĆ OBAVLJENI

10. Mere poznavanja i praćenja stranke navedene u preporuci br. 10. ne podrazumevaju da finansijske institucije treba da utvrđuju i proveravaju identitet svake stranke kad god ona obavlja neku transakciju. Institucija ima pravo da se osloni na rezultate utvrđivanja i provere identiteta koje je već preduzela, sve dotle dokle ne sumnja u istinitost tih informacija. Ta vrsta podozrenja se stvara kada institucija na primer posumnja da stranka pere novac ili kada uoči bitne materijalne promene u načinu funkcionisanja računa stranke koje nisu u skladu s poslovnim profilom stranke.

F. VREME PROVERE

11. Okolnosti (pored onih već pomenutih u kontekstu korisnika polisa životnog osiguranja) u kojima je dopušteno proveriti stranku i po uspostavljanju poslovnog odnosa s njom, zato što je od presudnog značaja da se ne prekida normalno poslovanje, obuhvataju:
 - ☐ Poslovanje bez direktnog kontakta stranaka.
 - ☐ Transakcije s hartijama od vrednosti. U poslovanju s hartijama od vrednosti, od kompanija i posrednika može se tražiti da veoma brzo obavljaju transakcije, saglasno tržišnim uslovima u trenutku kada im se stranka obrati, a transakciju možda treba sprovesti do kraja pre no što se u celosti obavi provera identiteta.
12. Finansijske institucije će takođe morati da utvrde procedure za upravljanje rizicima u odnosu na uslove u kojima stranka može da koristi poslovne odnose pre no što se izvrši provera identiteta. Te procedure treba da obuhvate čitav niz mera, kao što je ograničenje broja, vrste odnosno iznosa transakcija koje mogu biti obavljene i nadzor nad obimnim ili složenim transakcijama koje se odvijaju van okvira normi očekivanih za taj tip odnosa.

G. POSTOJEĆE STRANKE

13. Od finansijskih institucija treba zahtevati primenu mera poznavanja i praćenja postojećih stranaka³² na osnovu važnosti i rizika, kao i da se te radnje i mere primenjuju na sve stranke sa

³² Postojeće stranke su stranke koje postoje na dan stupanja na snagu nacionalnih zahteva.

kojima su uspostavljeni poslovni odnosi vodeći računa o tome da li su i kada primenjivane takve radnje i mere i da li su tako dobijeni podaci dovoljni.

H. PRISTUP ZASNOVAN NA PROCENI RIZIKA³³

14. Dole navedeni primeri nisu obavezni elementi standarda FATF, već su ovde uvršteni samo kao smernice. Prilikom navođenja primera nije se težilo tome da oni budu sveobuhvatni i ne moraju biti relevantni u svim okolnostima, ali se mogu smatrati korisnim pokazateljima.

Viši nivoi rizika

15. Postoje okolnosti u kojima je rizik od pranja novca ili finansiranja terorizma viši, pa moraju biti primenjene pojačane radnje i mere poznavanja i praćenja stranke. Kada se procenjuje rizik od pranja novca i finansiranja terorizma u vezi sa određenim tipovima stranaka, državama ili geografskim oblastima, kao i u vezi sa određenim proizvodima, uslugama, transakcijama i kanalima isporuke, primeri potencijalno visokorizičnih situacija (pored onoga što je navedeno u preporukama 12. do 16.) obuhvataju sledeće –

(a) Faktori rizika stranaka:

- ☒ Poslovni odnos se odvija u neuobičajenim okolnostima (npr. ne postoji objašnjenje za poslovni odnos između finansijske institucije i stranke koje su geografski veoma udaljene jedna od druge).
- ☒ Stranke koje nisu rezidenti.
- ☒ Pravna lica ili aranžmani (trustovi) koji služe kao nosioci lične imovine.
- ☒ Preduzeća koja imaju nominalne akcionare ili aktivnosti koje glase na donosioca.
- ☒ Poslovi u kojima je veliko učešće gotovinskih sredstava.
- ☒ Vlasnička struktura preduzeća deluje neuobičajeno ili je preterano složena ako se ima u vidu priroda poslovanja tog preduzeća.

(b) Faktori rizika po državama ili faktori geografskog rizika³⁴:

- ☒ Države koje su pouzdani izvori, kao što su izveštaji o uzajamnoj evaluaciji ili izveštaji s detaljnim procenama ili objavljeni prateći izveštaji identifikovali kao države koje ne poseduju odgovarajuće sisteme SPN i FT.
- ☒ Države koje su predmet sankcija, embarga ili sličnih mera koje su, na primer, proglasile Ujedinjene nacije.
- ☒ Države koje su pouzdani izvori identifikovali kao države u kojima postoji značajan nivo korupcije ili kakve druge kriminalne aktivnosti.

³³ Pristup zasnovan na proceni rizika ne primenjuje se u okolnostima kada treba zahtevati da se sprovedu radnje i mere poznavanja i praćenja stranke, ali se može iskoristiti da se utvrde razmere takvih mera.

³⁴ Saglasno preporuci br. 19, države su obavezne da od finansijskih institucija zahtevaju da sprovedu pojačane mere poznavanja i praćenja stranke onda kada FATF zahteva uvođenje takvih mera.

PREPORUKE FATF

MEĐUNARODNI STANDARDI U BORBI PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA I ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

☒ Države ili geografska područja koje su pouzdani izvori identifikovali kao države koje obezbeđuju novčana sredstva za terorističke aktivnosti ili koje ih na drugi način podržavaju ili u kojima funkcionišu određene terorističke organizacije.

(c) Faktori rizika u vezi s proizvodima, uslugama, transakcijama ili kanalima isporuke:

☒ Privatno bankarstvo.

☒ Anonimne transakcije (koje mogu obuhvatiti gotovinska sredstva).

☒ Poslovni odnosi ili transakcije u kojima ne postoji direktan kontakt između stranaka.

☒ Uplate pristigle od nepoznatih ili nepovezanih trećih lica.

Rizici nižeg stepena

16. Postoje okolnosti u kojima rizik od pranja novca ili finansiranja terorizma može biti nizak. Ako su okolnosti takve i ako je sprovedena odgovarajuća analiza rizika na nivou države ili ako je tu analizu sprovedla sama finansijska institucija, moglo bi biti razumno da država dopusti svojim finansijskim institucijama da primenjuju pojednostavljene mere poznavanja i praćenja stranke.

17. Kada se procenjuje rizik od pranja novca i finansiranja terorizma u vezi s tipom stranaka, državama ili geografskim područjem, kao i u vezi sa određenim proizvodima, uslugama, transakcijama ili kanalima isporuke, situacije s potencijalno nižim nivoom rizika su sledeće –

(a) Faktori rizika stranke:

☒ Finansijske institucije i DNFBP kojima se upućuju zahtevi u pogledu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma koji su saglasni preporukama FATF, koje delotvorno primenjuju te zahteve i nad kojima se sprovodi efikasan nadzor i prati njihova aktivnost u skladu s preporukama da bi se obezbedilo da se povinuju svim tim zahtevima.

☒ Javna preduzeća koja su registrovana na berzi i obavezna da poštuju zahteve o obelodanjivanju podataka o poslovanju kako bi se obezbedila odgovarajuća transparentnost stvarnog vlasništva (bilo da su ti zahtevi proistekli iz berzanskih pravila, bilo da su zakonom propisani, bilo da su posledica neke druge obaveze).

☒ Organi državne uprave ili preduzeća.

(b) Faktori rizika proizvoda, usluga, transakcija ili kanala isporuke:

☒ Polise životnog osiguranja u kojima je niska premija (na primer, godišnja premija iznosi manje od 1.000 dolara ili evra ili ukupni iznos premije ne prelazi 2.500 dolara ili evra).

☒ Polise životnog osiguranja u sistemu penzijskog osiguranja ako nije predviđena odredba o prevremenom odstupanju, a sama polisa ne može da se koristi kao zaloga.

☒ Penzijski programi, kao što su programi koje obezbeđuje poslodavac u kojima se jemče penzijske povlastice zaposlenima, tako što se doprinosi odbijaju od mesečnih zarada, a pravila tih penzijskih programa ne dopuštaju da se kamata koja pripada osiguraniku preusmeri na drugo lice.

- ☒ Finansijski proizvodi ili usluge koji obezbeđuju jasno utvrđene i ograničene usluge izvesnim kategorijama stranaka da bi se olakšao pristup tim uslugama i proširio finansijski obuhvat.

(c) Faktori rizika države:

- ☒ Države za koje su kredibilni izvori, kao što su izveštaji o uzajamnoj evaluaciji ili detaljni analitički izveštaji, potvrdili da su države koje poseduju delotvorne sisteme SPN i FT.
- ☒ Države za koje su kredibilni izvori potvrdili da su države niskog nivoa korupcije i drugih vidova kriminala.

Kada procenjuju rizik, države ili finansijske institucije mogu, kada je to primereno, takođe da uzmu u obzir moguće varijacije u pogledu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma između različitih regiona ili područja unutar jedne države.

18. To što se prilikom utvrđivanja identiteta i provere stranke registruje niži nivo rizika od pranja novca i finansiranja terorizma ne znači automatski da ista stranka predstavlja niži rizik za sve kategorije mera poznavanja i praćenja stranke, posebno ako je reč o stalnom nadzoru nad transakcijama.

Promenljive rizika

19. Kada procenjuje rizik od pranja novca i finansiranja terorizma prema kategorijama stranaka, prema državama ili geografskim područjima, kao i prema određenim proizvodima, uslugama, transakcijama ili kanalima isporuke, finansijska institucija treba da uzme u obzir promenljive rizika koje su u neposrednoj vezi s navedenim kategorijama rizika. Te promenljive, bilo pojedinačno ili u kombinaciji, mogu povećati ili umanjiti potencijalni rizik, čime utiču i na odgovarajući nivo mera poznavanja i praćenja stranke. Primeri takvih promenljivih obuhvataju:

- ☒ Svrhu računa ili poslovnog odnosa;
- ☒ Nivo aktive koju stranka namerava da deponuje ili obim preduzetih transakcija;
- ☒ Redovnost i dužina trajanja poslovnih odnosa.

Pojačane mere poznavanja i praćenja stranke

20. Finansijske institucije treba da ispituju, koliko god je to razumno moguće, predistoriju i svrhu svih složenih, neobično obimnih transakcija, kao i neuobičajene obrasce transakcija koji nemaju nikakvu očiglednu ekonomsku ili zakonsku svrhu. Tamo gde su rizici od pranja novca i finansiranja terorizma viši, od finansijskih institucija treba zahtevati da sprovedu pojačane mere poznavanja i praćenja stranke u skladu sa prepoznatim rizicima. Posebno treba da povise stepen i pojačaju nadzor nad poslovnim odnosima da bi utvrdili da li te transakcije ili aktivnosti deluju neuobičajeno ili sumnjivo. Primeri pojačanih mera poznavanja i praćenja stranke koji se mogu primeniti na poslovne odnose višeg stepena rizika obuhvataju:

- ▣ Pribavljanje dodatnih informacija o stranci (na primer podatke o zanimanju stranke, obimu imovine, informacije koje su dostupne iz javnih baza podataka, preko interneta itd.), kao i redovnije ažuriranje identifikacionih podataka o stranci i o stvarnom vlasniku.
- ▣ Pribavljanje dodatnih informacija o planiranom karakteru poslovnog odnosa.
- ▣ Pribavljanje informacija o izvoru novčanih sredstava ili izvoru bogatstva stranke.
- ▣ Pribavljanje informacija o razlozima planiranih ili obavljenih transakcija.
- ▣ Dobijanje odobrenja od najvišeg rukovodstva da se započne ili nastavi poslovni odnos.
- ▣ Sprovođenje pojačanog nadzora nad poslovnim odnosom, tako što će se povećati broj i učestalost primenjenih kontrola i što će se odabrati oni modeli transakcija koje treba dodatno proveravati.
- ▣ Zahtev da se prva uplata izvrši preko računa otvorenog na ime stranke kod banke koja primenjuje analogne standarde poznavanja i praćenja stranke.

Pojednostavljene mere poznavanja i praćenja stranke

21. Kada postoje niži rizici od pranja novca ili finansiranja terorizma, finansijskim institucijama može biti dopušteno da sprovedu pojednostavljene mere poznavanja i praćenja stranke, uzimajući u obzir prirodu tog nižeg nivoa rizika. Te pojednostavljene mere treba da budu srazmerne nižim faktorima rizika (na primer, pojednostavljene mere mogu se odnositi na one koji će biti prihvaćeni u svojstvu stranke kojoj će se samo pružati usluge ili na aspekte stalnog nadzora). Primeri mogućih mera obuhvataju sledeće:

- ▣ Provera identiteta stranke i stvarnog vlasnika pošto je uspostavljen poslovni odnos (na primer, ako transakcije ostvarene preko računa premaše utvrđeni novčani prag).
- ▣ Smanjenje učestalosti ažuriranja identifikacionih podataka o stranci.
- ▣ Sniženje nivoa tekućeg nadzora i stalne promene transakcija, na osnovu razumnog praga novčanih iznosa.
- ▣ Utvrđivanje ciljeva i karaktera odnosa na osnovu analize karaktera transakcija ili uspostavljenog poslovnog odnosa, a da se ne pribavljaju posebne informacije ili da se ne preduzimaju posebne mere.

Pojednostavljene mere poznavanja i praćenja stranke nisu prihvatljive kada postoji sumnja da je reč o PN i FT ili tamo gde se primenjuju posebni scenariji za visokorizične situacije.

Pragovi

22. Saglasno preporuci br. 10, utvrđeni prag iznosa za povremene transakcije jeste 15.000 dolara, odnosno evra. Finansijske transakcije koje premašuju utvrđeni prag su one koje se obavljaju jednokratno ili u nekoliko operacija koje su očigledno povezane.

Stalno preduzimanje mera i radnji poznavanja i praćenja stranke

23. Finansijske institucije treba da budu u obavezi da ažuriraju dokumente, podatke ili informacije pribavljene u okviru procesa poznavanja i praćenja stranke tako što će preispitivati i analizirati postojeću dokumentaciju, naročito ako je reč o visokorizičnim kategorijama stranaka.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 12 (POLITIČKI EKSPONIRANA LICA)

Finansijske institucije treba da preduzmu razumne mere kako bi utvrdile da li su korisnici polise životnog osiguranja odnosno, tamo gde je to potrebno, stvarni vlasnici takve polise politički eksponirana lica, odnosno domaći ili strani funkcioneri. To treba učiniti najkasnije u vreme isplate premije. Tamo gde su identifikovani viši nivoi rizika, pored sprovođenja uobičajenih mera poznavanja i praćenja stranke, od finansijskih institucija treba zahtevati da:

- a) obaveste najviše rukovodstvo pre nego što isplate polis;
- b) izvrše pojačanu proveru celokupnog poslovnog odnosa s nosiocem polise osiguranja i razmotre mogućnost da podnesu izveštaj o sumnjivoj transakciji.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 13. (KORESPONDENTSKI ODNOSI S BANKAMA)

Slični odnosi na koje finansijske institucije treba da primenjuju kriterijume od (a) do (e) obuhvataju, na primer, odnose koji su uspostavljeni radi transakcija u hartijama od vrednosti ili prenosa novčanih sredstava, bez obzira na to da li prekogranične finansijske institucije u njima učestvuju kao nalagodavci ili to čine za svoje stranke.

Izraz *prolazni računi* odnosi se na korespondentske račune koje direktno koriste treća lica za transakcije u vlastito ime.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 14. (USLUGE PRENOSA NOVCA I VREDNOSNIH POŠILJKI)

Države nisu dužne da uvode zasebne sisteme izdavanja dozvola za fizička ili pravna lica ili sisteme za njihovu registraciju ako ona u toj državi već imaju dozvole za rad ili ako su registrovana kao finansijske institucije (onako kako je to definisano u preporukama FATF), i ako na temelju tih dozvola za rad ili registracije imaju pravo da obavljaju usluge prenosa novca ili vrednosnih pošiljki i ako se na njih već odnose sve primenljive obaveze saglasno preporukama FATF.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 16. (ELEKTRONSKI TRANSFERI)

A. CILJ

1. Osnovni cilj preporuke br. 16. jeste da se teroristima i drugim kriminalcima onemogući slobodan pristup elektronskim transferima da oni ne bi mogli da prebacuju svoja novčana sredstva i da bi takve zloupotrebe mogle odmah da se otkriju. To pre svega znači da se tom preporukom omogućuje da se osnovni podaci o nalogodavcu i o korisniku elektronskih transfera odmah dostave:
 - (a) nadležnim organima reda odnosno tužilačkim organima da bi im ti podaci pomogli u otkrivanju, istrazi i gonjenju terorista ili drugih kriminalaca i u ulaženju u trag njihovoj imovini;
 - (b) finansijsko-obaveštajnim službama radi analize sumnjivih ili neuobičajenih aktivnosti i obaveštavanja o toj analizi, u zavisnosti od potreba;
 - (c) finansijskim institucijama koje postupaju u ulozi nalogodavca, posrednika ili korisnika da bi lakše identifikovale sumnjive transakcije i podnele izveštaje o njima i da bi se realizovali zahtevi u pogledu preduzimanja mera zamrzavanja i povinovanja zabranama obavljanja transakcija sa određenim fizičkim i pravnim licima, saglasno obavezama utvrđenim u relevantnim rezolucijama Saveta bezbednosti, kao što su Rezolucija 1267 (1999) i rezolucije koje su iz nje proistekle, odnosno Rezolucija 1373 (2001), koja se odnosi na sprečavanje i suzbijanje terorizma i finansiranja terorizma.
2. Da bi se svi ti ciljevi ostvarili, države treba da budu u mogućnosti da prate sve elektronske transfere. Zbog potencijalnih terorističkih finansijskih pretnji koje bi mogle predstavljati manji elektronski transferi, države treba da svedu na minimum dozvoljeni donji prag, uzimajući u obzir rizik od prebacivanja transakcija u zonu ilegalnog i važnost finansijskog obuhvata, odnosno uključenosti stranaka. FATF nema nameru da uvodi stroge standarde niti da ukaže na bilo koji operativni postupak kao na onaj koji bi mogao negativno da se odrazi na sistem plaćanja.

B. SFERA PRIMENE

3. Preporuka br. 16. primenjuje se na prekogranične elektronske transfere i domaće elektronske transfere, uključujući serijska plaćanja i plaćanja pokrića po prethodnom korespondentskom sporazumu .
4. Preporuci br. 16. nije cilj da obuhvati sledeće kategorije plaćanja:
 - (a) Bilo koji transfer koji potiče od transakcije obavljene preko kreditne, odnosno debitne ili *pripejd* kartice za kupovinu robe i usluga, dokle god broj te kreditne odnosno debitne ili *pripejd* kartice stoji uz svaki transfer koji je potekao od te transakcije. Međutim, kada se kreditna ili debitna ili *pripejd* kartica koristi u sklopu platnog sistema za ostvarivanje elektronskog transfera, onda se na tu transakciju odnosi preporuka br. 16, pa je u transfernu poruku potrebno uvrstiti i sve neophodne informacije.
 - (b) Transferi i poravnanja između finansijskih institucija, kada su i nalogodavci i korisnici same finansijske institucije koje postupaju u vlastito ime.

PREPORUKE FATF

MEĐUNARODNI STANDARDI U BORBI PROTIV PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA I ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

5. Države mogu da usvoje *minimalni* prag za prekogranični elektronski transfer (iznosi ne mogu biti veći od 1.000 dolara/evra , a ispod tog praga treba primeniti sledeće zahteve:
 - (a) Države treba da obezbede da finansijske institucije uz takve transfere uvrste sledeće podatke: (i) ime, odnosno naziv nalagodavca, (ii) ime, odnosno naziv korisnika i (iii) broj računa svakog od njih ili jedinstveni referentni broj transakcije. Ne mora se proveravati tačnost tih informacija, sem ako postoji sumnja da je reč o pranju novca ili finansiranju terorizma, a u tom slučaju, finansijska institucija treba da proveri informacije koje se odnose na stranku s kojom posluje.
 - (b) Države ipak mogu da zahtevaju da dolazeći prekogranični elektronski transferi čija je vrednost manja od dozvoljenog praga sadrže sve potrebne tačne informacije o nalagodavcu.

C. PREKOGRANIČNI KVALIFIKOVANI ELEKTRONSKI TRANSFERI

6. Informacije kojima su praćeni svi kvalifikovani elektronski transferi uvek treba da obuhvate sledeće:
 - (a) ime nalagodavca;
 - (b) broj računa nalagodavca onda kada se taj račun koristi za obradu transakcije;
 - (c) adresa nalagodavca, ili nacionalni identifikacioni broj, ili identifikacioni broj stranke³⁵, ili datum i mesto rođenja;
 - (d) ime, odnosno naziv korisnika;
 - (e) broj računa korisnika onda kada se taj račun koristi za obradu transakcije.
7. Ukoliko računa nema, treba uvrstiti jedinstveni referentni broj transakcije na osnovu koga je moguće ući u trag transakciji.
8. Kada se nekoliko individualnih prekograničnih transfera od jednog istog nalagodavca skupi u dosije partije za transfer korisnicima, može se napraviti izuzetak od zahteva iz stava 6. u pogledu informacija o nalagodavcu, i to ako je naveden broj računa nalagodavca ili jedinstveni referentni broj transakcije (iz stava 7, gore) a dosije partije sadrži tražene i tačne informacije o nalagodavcu, kao i sve potrebne informacije o korisniku, kome se lako može ući u trag u državi u koju je transfer upućen.

D. DOMAĆI ELEKTRONSKI TRANSFERI

9. Informacije kojima su praćeni domaći elektronski transferi takođe treba da obuhvate informacije o nalagodavcu transfera, kao i u slučaju prekograničnih elektronskih transfera, sem ako je tu informaciju moguće dostaviti korisničkoj finansijskoj instituciji i nadležnim organima vlasti nekim drugim putem. U potonjem slučaju, finansijska institucija koja izdaje nalog za transfer treba samo da uvrsti broj računa ili jedinstveni referentni broj transakcije, ako će taj broj ili ta identifikaciona oznaka omogućiti da se transakciji uđe u trag sve do nalagodavca ili pak do korisnika.

³⁵ Identifikacioni broj stranke odnosi se na broj koji podjednako identifikuje nalagodavca i finansijsku instituciju koja je pokrenula transakciju i razlikuje se od jedinstvenog referentnog broja transakcije, pomenutog u stavu 7. Identifikacioni broj stranke mora se odnositi na dosije koji se nalazi u finansijskoj instituciji koja je pokrenula transakciju; taj dosije sadrži, kao minimum, jednu od sledećih informacija: adresu stranke, nacionalni identifikacioni broj ili datum i mesto rođenja.

10. Finansijska institucija koja daje nalog za transfer dužna je da u roku od tri dana po prijemu zahteva bilo od korisničke finansijske institucije, bilo od nadležnih organa, dostavi te informacije. Organi reda treba da budu ovlašćeni da izdaju nalog za neodložno dostavljanje tih informacija.

E. ODGOVORNOSTI FINANSIJSKIH INSTITUCIJA KOJE IZDAJU NALOG ZA TRANSFER, ONIH KOJE DELUJU KAO POSREDNICI I ONIH KOJE IMAJU ULOGU PRIMAOKA

Finansijske institucije koje izdaju nalog za transfer

11. Finansijska institucija koja izdaje nalog za transfer dužna je da obezbedi da kvalifikovani elektronski transferi sadrže tražene i tačne informacije o nalogodavcu i tražene informacije o korisniku.
12. Finansijska institucija koja daje nalog za transfer dužna je da obezbedi da prekogranični elektronski transferi čiji je iznos ispod primenljivog praga sadrže ime nalogodavca i ime korisnika, kao i broj računa svakog od njih ili jedinstveni referentni broj transakcije.
13. Finansijska institucija koja daje nalog za transfer treba da čuva sve prikupljene informacije o nalogodavcu i korisniku, saglasno preporuci br. 11.
14. Finansijskoj instituciji koja daje nalog za transfer ne sme biti dopušteno da realizuje transfer ako on ne ispunjava sve navedene zahteve.

Finansijska institucija koja deluje kao posrednik

15. U prekograničnim elektronskim transferima, finansijske institucije koje čine tranzitni element tog lanca dužne su da se postaraju da budu sačuvane sve informacije o nalogodavcu i o korisniku kojima je taj elektronski transfer praćen.
16. U slučajevima kada usled tehničkih ograničenja nije moguće sačuvati vezu između traženih informacija o nalogodavcu ili korisniku kojima je praćen prekogranični transfer i odgovarajućeg domaćeg elektronskog transfera, potrebno je da finansijska institucija koja deluje kao posrednik najmanje pet godina čuva sve informacije dobijene od finansijske institucije koja je izdala nalog za transfer ili neke druge posredničke finansijske institucije.
17. Finansijska institucija koja deluje kao posrednik treba da preduzme razumne mere da bi identifikovala prekogranične elektronske transfere koji nisu praćeni traženim informacijama o nalogodavcu ili traženim informacijama o korisniku. Te mere treba da budu u skladu s procedurom direktne obrade podataka.
18. Finansijska institucija koja deluje kao posrednik treba da ima delotvornu sektorsku politiku zasnovanu na proceni rizika i odgovarajuće procedure kako bi mogla da utvrdi sledeće: (i) kada treba da realizuje, a kada da odbije ili da suspenduje elektronski transfer koji nije praćen traženim informacijama o nalogodavcu ili o posredniku i (ii) koje mere treba da uslede posle takve odluke.

Finansijska institucija – korisnik transfera

19. Finansijska institucija koja je korisnik transfera treba da preduzme razumne mere da bi identifikovala one prekogranične elektronske transfere koji nisu praćeni traženim informacijama o nalogodavcu i o korisniku. Te mere mogu da obuhvate nadzor posle događaja ili, tamo gde je to izvodljivo, nadzor u realnom vremenu.

20. U kvalifikovanim elektronskim transferima, finansijska institucija-korisnik treba da proveri identitet neposrednog korisnika ako taj identitet nije prethodno proveren i treba da čuva tu informaciju u skladu s preporukom br. 11.
21. Finansijska institucija-korisnik treba da ima delotvornu poslovnu politiku zasnovanu na proceni rizika i odgovarajuće procedure na osnovu kojih može da utvrdi: (i) kada treba da realizuje, a kada da odbije ili da suspenduje elektronski transfer koji nije praćen traženim informacijama o nalogodavcu ili o posredniku i (ii) koje mere treba da uslede posle takve odluke.

F. PRUŽAOCI USLUGA PRENOSA NOVCA ILI VREDNOSNIH POŠILJKI (OPERATERI, ODNOSNO PROVAJDERI)

22. Pružaoci usluga prenosa novca ili vrednosnih pošiljki treba da budu u obavezi da poštuju sve relevantne zahteve sadržane u preporuci br. 16. u državama u kojima posluju, neposredno ili preko svojih agenata. Pružalac takvih usluga koji kontroliše i aspekt elektronskog transfera koji se odnosi na izdavanje naloga i aspekt koji se odnosi na korisnika, odnosno na prijem, dužan je:
- (a) da uzme u obzir sve informacije, kako one koje stižu od strane koja izdaje nalog, tako i one koje stižu od strane koja treba da primi pošiljku da bi ustanovio da li treba da dostavi izveštaj o sumnjivoj transakciji;
 - (b) da dostavi izveštaj o sumnjivoj transakciji u bilo kojoj državi koja je na udaru sumnjivog elektronskog transfera, kao i da dostavi odgovarajuću informaciju o transferu finansijsko-obaveštajnoj službi.

Rečnik karakterističnih izraza korišćenih u ovoj preporuci

Tačan	izraz koji se koristi da se opiše proverena informacija.
Transfer po partijama	označava transfer koji obuhvata izvestan broj pojedinačnih transfera upućenih istoj finansijskoj instituciji, ali može/ne mora/ biti namenjen različitim korisnicima.
Korisnik	označava fizičko ili pravno lice ili trust koje je nalogodavac označio kao primaoca predmeta elektronskog transfera.
Finansijska institucija-korisnik	označava finansijsku instituciju koja prima predmet transfera od finansijske institucije koja je izdala nalog neposredno ili preko finansijske institucije posrednika i potom stavlja ta sredstva na raspolaganje krajnjem korisniku.
Plaćanje na ime pokrića	označava elektronski transfer koji kombinuje poruku o plaćanju koju finansijska institucija koja izdaje nalog za transfer neposredno dostavlja finansijskoj instituciji-korisniku uz propratno uputstvo kako bi se transfer odvijao preko jedne ili više tranzitnih finansijskih institucija.
Prekogrančni elektronski transfer	označava svaki <i>elektronski transfer</i> u kojem se finansijska institucija koja izdaje nalog za transfer i finansijska institucija-korisnik nalaze u različitim državama; takođe označava svaki lanac <i>elektronskog transfera</i> u kome se barem jedna finansijska institucija

 Rečnik karakterističnih izraza korišćenih u ovoj preporuci

koja je u tom transferu učesnik nalazi u drugoj državi.

Domaći elektronski transferi	označava svaki <i>elektronski transfer</i> u kojem se finansijska institucija koja izdaje nalog za transfer i finansijska institucija-korisnik nalaze u istoj državi; samim tim, označava i svaki lanac <i>elektronskog transfera</i> koji se u celosti odvija unutar jedne države, čak i ako sistem koji se koristi za transfer poruke o plaćanju može biti lociran u drugoj državi; takođe označava svaki lanac <i>elektronskog transfera</i> koji se u celosti odvija unutar evropskog ekonomskog prostora ³⁶ .
Tranzitna finansijska institucija (posrednik)	označava finansijsku instituciju u nizu ili u lancu plaćanja pokrića koja prima i dalje šalje elektronski transfer u ime finansijske institucije koja je izdala nalog za transfer i finansijske institucije koja ima ulogu korisnika ili neke druge finansijske institucije-posrednika.
Finansijska institucija koja daje nalog za transfer	označava finansijsku instituciju koja pokreće elektronski transfer i na osnovu toga upućuje sredstva pošto je dobila zahtev nalagodavca.
Nalagodavac	označava vlasnika računa koji dopušta elektronski transfer sredstava s tog računa ili, ako računa nema, fizičko ili pravno lice koje daje nalog finansijskoj instituciji koja odobrava nalog za obavljanje elektronskog transfera.
Kvalifikovani elektronski transferi	označava prekogranični elektronski transfer iznad primenljivog praga, kao što je to opisano u stavu 5. napomene s tumačenjima uz preporuku br. 16.
Tražen	koristi se u opisu situacije u kojoj postoje svi elementi traženih informacija; podtačke 6(a), 6(b) utvrđuju <i>tražene informacije o nalagodavcu</i> ; u podtačkama 6(d) i 6(e) utvrđene su <i>tražene informacije o korisniku</i> .
Serijsko plaćanje	označava neposredni etapni lanac plaćanja u kojem elektronski transfer i propratna poruka o plaćanju „putuju” zajedno od finansijske institucije koja je odobrila nalog do finansijske institucije-korisnika neposredno ili preko jedne ili više posredničkih, odnosno tranzitnih finansijskih institucija (npr. korespondentskih banaka).

³⁶ Neka organizacija može uputiti FATF-u zahtev da bude određena kao nadnacionalna jurisdikcija prilikom ocene ispunjenja zahteva sadržanih u preporuci br. 16, isključivo u te svrhe.

Rečnik karakterističnih izraza korišćenih u ovoj preporuci

Direktna obrada	označava transakcije plaćanja koje se odvijaju elektronski, bez potrebe za bilo kakvom manuelnom intervencijom.
Jedinstveni referentni broj transakcije	označava kombinaciju slova, brojki ili simbola koju odredi pružalac usluge plaćanja, saglasno protokolima o plaćanju i sistemu poruka koji se koristi u elektronskom transferu.
Elektronski transfer	označava svaku transakciju obavljen u ime nalogodavca preko finansijske institucije elektronskim putem da bi se određeni iznos novčanih sredstava stavio na raspolaganje korisniku u korisničkoj finansijskoj instituciji, bez obzira na to da li su nalogodavac i korisnik isto lice. ³⁷

³⁷ Podrazumeva se da se obračun elektronskih transfera može odvijati u okviru neto obračuna. Ova napomena s tumačenjima odnosi se na one informacije koje moraju biti sadržane u uputstvu koje dostavlja finansijska institucija koja daje nalog za transfer korisničkoj finansijskoj instituciji, uključujući ono što se dostavlja preko tranzitne ili posredničke finansijske institucije da bi se mogla doznati sredstava korisniku. Svaki neto obračun između finansijskih institucija može biti izuzet na osnovu stava 4(b).

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 17 (OSLANJANJE NA TREĆA LICA)

1. Ova preporuka se ne primenjuje na angažovanje spoljnih saradnika, niti na odnose sa agentima, odnosno zastupnicima. U oslanjanju na treće lice, to treće lice treba da bude podvrgnuto merama poznavanja i praćenja stranke i zahtevima za čuvanje evidencije u skladu s preporukama 10. i 11, pored toga što treba da bude uređeno, pod nadzorom i kontrolom. Treće lice po pravilu već ima poslovni odnos sa strankom, i taj odnos je nezavisan od odnosa koji će stranka uspostaviti sa stranom koja namerava da se osloni na proveru trećeg lica. Treće lice je dužno da primenjuje vlastite procedure za sprovođenje radnji i mera poznavanja i praćenja stranke. U tome se ogleda razlika od scenarija angažovanja spoljnih saradnika, odnosno zastupnika, jer u tom scenariju strana kojoj su poslovi povereni eksternim angažovanjem primenjuje mere poznavanja i praćenja stranke u ime finansijske institucije koja joj je taj posao poverila saglasno svojim procedurama i podleže kontroli te finansijske institucije; kontrolom je moguće utvrditi koliko je efikasna primena tih procedura.
2. U smislu preporuke br. 17, izraz *relevantni nadležni organi* označava (i) organ u matičnoj državi koji vrši kontrolu na nivou cele grupe i treba da bude uključen radi razumevanja sektorske politike grupe, kao i (ii) organe države prijema (*host*) koji treba da budu uključeni radi filijala/firmi ćerki.
3. Izraz *treća lica* označava finansijske institucije ili DNFBP koji su pod nadzorom ili kontrolom i ispunjavaju zahteve sadržane u preporuci br. 17.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 18. (UNUTRAŠNJE KONTROLE I STRANE FILIJALE I FIRME-ĆERKE)

1. Programi finansijskih institucija protiv pranja novca i finansiranja terorizma treba da obuhvate sledeće:
 - (a) razvoj unutrašnjih mera, procedura i sredstava kontrole, uključujući odgovarajuće mere za upravljanje kontrolom ispunjavanja zahteva i odgovarajuće procedure provere prilikom zapošljavanja da bi se obezbedilo ispunjavanje visokih standarda;
 - (b) program stalne obuke zaposlenih;
 - (c) nezavisnu funkciju revizije radi testiranja sistema.
2. Tip i obim mera koje treba preduzeti mora biti primeren riziku od pranja novca i finansiranja terorizma kao i veličini ukupnog poslovanja.
3. Mehanizmi upravljanja kontrolom povinovanja zahtevima treba da obuhvate imenovanje lica koje će za to biti zaduženo na upravljačkom nivou.
4. Programi finansijskih grupa protiv pranja novca i finansiranja terorizma treba da budu primenljivi na sve filijale i kompanije-ćerke u kojima postoji kontrolno vlasništvo finansijske grupe. Ti programi treba da obuhvate mere od (a) do (c), gore, i treba da budu primereni samom poslovanju filijala ili firmi-ćerki. Oni treba da se primenjuju delotvorno na nivou filijala i firmi-ćerki koje su u kontrolnom vlasništvu. Treba da obuhvate sektorsku politiku i procedure potrebne za razmenu informacija radi poznavanja i praćenja stranke i upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma. Radi provere povinovanja zahtevima, revizije odnosno SPN i FT na nivou grupe iz filijala i firmi-ćerki treba dostaviti sve potrebne informacije o strankama, računima i transakcijama. Treba ustanoviti odgovarajuće mehanizme zaštite službene tajne i načina na koji će se koristiti dostavljene informacije.
5. Finansijske institucije koje posluju u inostranstvu treba da budu u obavezi da u državi prijema (*host*) u kojoj su minimalni zahtevi u pogledu SPN i FT manje strogi od onih u matičnoj državi, obezbede da njihove filijale i firme-ćerke primenjuju zahteve koji se postavljaju u njihovoj matičnoj državi, u meri u kojoj to dopuštaju zakoni i ostali propisi odredišne države. Ako odredišna država ne dopušta valjanu primenu navedenih mera, finansijske grupe treba da primene odgovarajuće dodatne mere da bi upravljale rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma i o tome treba da obaveste nadzorne organe u matičnoj državi. Ako te dodatne mere nisu dovoljne, nadležni organi u matičnoj državi treba da razmotre mogućnost da preduzmu dodatne nadzorne mere i radnje, uključujući postavljanje dodatnih kontrola za tu finansijsku grupu i, tamo gde je to primereno, da nalože finansijskoj grupi da obustavi svoje operacije u državi prijema.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 19. (VISOKORIZIČNE ZEMLJE)

1. Pojačane mere poznavanja i praćenja stranke koje finansijske institucije mogu da preduzmu obuhvataju mere utvrđene u stavu 20. napomene s tumačenjima uz preporuku br. 10, kao i sve ostale mere koje imaju slično dejstvo u pogledu ublažavanja rizika.
2. Primeri protivmera koje države mogu preduzeti obuhvataju sledeće, kao i sve ostale mere koje imaju slično dejstvo u pogledu ublažavanja rizika:
 - (a) Zahtev da finansijske institucije primene posebne elemente pojačanih radnji i mera poznavanja i praćenja stranke.
 - (b) Uspostavljanje pojačanih relevantnih mehanizama izveštavanja ili sistematskog izveštavanja o finansijskim transakcijama.
 - (c) Odbijanje da se osnuju filijale ili firme-ćerke ili predstavništva finansijskih institucija iz države o kojoj je reč ili na neki drugi način uzimanje u obzir činjenice da relevantna finansijska institucija potiče iz države u kojoj ne postoje odgovarajući sistemi SPN i FT.
 - (d) Zabrana finansijskim institucijama da osnivaju filijale ili predstavništva u državi o kojoj je reč ili na neki drugi način uzimanje u obzir činjenice da bi se ta filijala ili predstavništvo nalazili u državi u kojoj ne postoje odgovarajući sistemi SPN i FT.
 - (e) Ograničavanje poslovnih odnosa ili finansijskih transakcija sa identifikovanom zemljom ili licima iz te države.
 - (f) Zabrana finansijskim institucijama da povere poslove trećim licima u državi o kojoj je reč u pogledu obavljanja pojedinih elemenata procesa poznavanja i praćenja stranke.
 - (g) Zahtev finansijskim institucijama da preispitaju, isprave i dopune ili, ako je potrebno, obustave korespondentske odnose s finansijskim institucijama u državi o kojoj je reč.
 - (h) Zahtev za pojačani nadzor odnosno eksternu reviziju za filijale i firme-ćerke finansijskih institucija koje se nalaze u državi o kojoj je reč.
 - (i) Zahtev za pojačanu eksternu reviziju finansijskih grupa u odnosu na bilo koju njihovu filijalu ili firmu-ćerku koja se nalazi u državi o kojoj je reč.

Treba uvesti delotvorne mere da bi se obezbedilo da finansijske institucije budu upoznate sa zabrinutošću u vezi sa slabostima sistema SPN i FT u drugim državama.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 20. (IZVEŠTAVANJE O SUMNJIVIM TRANSAKCIJAMA)

1. Kada se u preporuci br. 20. pominje kriminalna aktivnost, misli se na sve krivične radnje koje bi mogle predstavljati predikatno krivično delo za pranje novca ili, kao minimum, na ona krivična dela koja bi predstavljala predikatno krivično delo, onako kako to nalaže preporuka br. 3. Zemljama se snažno preporučuje da usvoje prvu od pomenutih alternativa.
2. Pominjanje finansiranja terorizma u preporuci br. 20. odnosi se na: finansiranje terorističkih akata, kao i terorističkih organizacija ili individualnih terorista, čak i ako ne postoji veza s konkretnim terorističkim činom ili činovima.
3. Sve sumnjive transakcije, uključujući pokušaje transakcija, treba da budu prijavljene, bez obzira na iznos transakcije.
4. Zahtevi u pogledu podnošenja izveštaja treba da predstavljaju neposrednu mandatnu obavezu, i nije prihvatljiva nikakva indirektna ili implicitna obaveza podnošenja izveštaja o sumnjivim transakcijama, svedeno da li zbog mogućeg gonjenja za pranje novca ili finansiranja terorizma, ili za nešto drugo (takozvano „indirektno izveštavanje”).

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKE 22. I 23. (DNFBP)

1. Označeni minimum (najniži dopušteni iznos ili prag) transakcija je sledeći:

- ☒ Kockarnice (saglasno preporuci 22) – 3.000 dolara ili evra
- ☒ Za trgovce plemenitim metalima i dragim kamenjem, kada su uključeni u gotovinske transakcije (saglasno preporukama 22. i 23) 15.000 dolara ili evra.

Finansijske transakcije iznad utvrđenog praga obuhvataju situacije u kojima se transakcije odvijaju u sklopu jedne jedine operacije ili u nekoliko povezanih operacija..

2. Napomene s tumačenjima koje se primenjuju na finansijske institucije važe i za DNFBP, gde je to primenljivo. Da bi se povinovale zahtevima iz preporuka br. 22. i 23, države ne moraju da donose zakone ili izvršne propise koji se odnose isključivo na advokate, javne beležnike, računovođe i druga DNFBP dokle god su ti poslovi ili profesije obuhvaćeni zakonima ili izvršnim propisima kojima se uređuju sve te aktivnosti.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 22. (DNFBP – POZNAVANJE I PRAĆENJE STRANKE)

1. Agenti koji se bave prodajom nekretnina treba da ispunjavaju zahteve sadržane u preporuci br. 10. i u odnosu na kupce i u odnosu na prodavce imovine.
2. Kockarnice treba da primenjuju preporuku br. 10, uključujući identifikovanje i proveru identiteta stranaka, onda kada se njihovi klijenti uključe u finansijske transakcije čija vrednost iznosi 3.000 dolara/evra ili više. Moguće je da je dovoljno identifikovati stranku na ulazu u kockarnicu, ali to ne mora nužno biti dovoljno. Države moraju zahtevati od kockarnica da obezbede mogućnost da se informacije do kojih se došlo pomoću radnji i mera poznavanja i praćenja određene stranke povežu s transakcijama koje ta stranka, odnosno klijent obavlja u kockarnici.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 23 (DNFBP – OSTALE MERE)

1. Advokati, javni beležnici, pripadnici drugih nezavisnih pravničkih profesija i računovođe koje posluju kao nezavisni profesionalci nisu dužni da podnose izveštaje o sumnjivim transakcijama ako do relevantnih informacija dođu u okolnostima u kojima ih vezuje profesionalna tajna ili profesionalna pravnička diskrecija.
2. Svaka država je dužna da odredi šta je to što spada u profesionalnu pravničku tajnu, odnosno šta je zaštićeno diskreциjom. To po pravilu obuhvata informacije do kojih advokati, javni beležnici i pripadnici drugih nezavisnih pravnih profesija dođu u kontaktu s nekom svojom strankom: (a) dok utvrđuju pravni status stranke ili (b) dok obavljaju zadatak odbrane ili zastupanja te stranke u pravosudnom, upravnom, arbitražnom postupku ili postupku medijacije.
3. Države mogu dopustiti advokatima, javnim beležnicima, pripadnicima drugih nezavisnih pravnih profesija i računovođama da dostave svoje STR odgovarajućim samoregulatornim organizacijama, ako postoje odgovarajući oblici saradnje između tih organizacija i FOS.
4. Kada advokati, javni beležnici, pripadnici drugih nezavisnih pravničkih profesija i računovođe postupaju kao nezavisni pravni stručnjaci i nastoje da odvrate klijenta od bavljenja nekom nezakonitom aktivnošću, tu ne može biti govora o „dojavljivanju”.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU 24. (TRANSPARENTNOST I STVARNO VLASNIŠTVO NAD PRAVNIM LICIMA)

1. Nadležni organi treba da imaju mogućnost da pribave odgovarajuće, tačne i aktuelne informacije o stvarnom vlasništvu i kontroli nad preduzećima i drugim pravnim licima (informacije o stvarnom vlasništvu³⁸) koja su osnovana³⁹ u državi ili da blagovremeno imaju pristup takvim informacijama. Države mogu odabrati mehanizme na koje će se osloniti da bi postigle taj cilj, iako isto tako treba da ispune minimalne dole navedene zahteve. Sem toga, postoji velika verovatnoća da će države morati da koriste kombinaciju mehanizama ne bi li ostvarile taj cilj.
2. U sklopu procesa kojim nastoje da obezbede odgovarajuću transparentnost kada je reč o pravnim licima, države treba da imaju na raspolaganju mehanizme kojima:
 - (a) određuju i opisuju sve različite kategorije, oblike i osnovne odlike pravnih lica u državi;
 - (b) određuju i opisuju postupke za (i) osnivanje tih pravnih lica i (ii) pribavljanje i evidentiranje osnovnih informacija i informacija o stvarnom vlasništvu;
 - (c) omogućuju da sve gore navedene informacije budu dostupne javnosti;
 - (d) procenjuju rizike od pranja novca i finansiranja terorizma povezane s različitim kategorijama pravnih lica koja su osnovana u državi.

A. OSNOVNE INFORMACIJE

3. Da bi utvrdili ko su stvarni vlasnici nekog preduzeća, nadležni organi će zahtevati da im se dostave određene osnovne informacije o tom preduzeću, a one će, kao minimum, obuhvatiti informacije o pravnom vlasništvu i o strukturi kontrole u preduzeću. To će opet obuhvatiti informacije o statusu i ovlašćenjima preduzeća, njegovih akcionara i direktora.
4. Sva preduzeća koja su osnovana u nekoj državi treba da budu registrovana u registru preduzeća.⁴⁰ Koja god kombinacija mehanizama da se koristi za pribavljanje i evidentiranje informacija o stvarnom vlasništvu (videti odeljak B), postoji set osnovnih informacija o preduzeću koje samo preduzeće treba da pribavi i čuva⁴¹ kao neophodan preduslov. Minimalne osnovne informacije koje preduzeće treba da pribavi i čuva u svojoj evidenciji treba da budu sledeće:

³⁸ Informacije o stvarnom vlasništvu za pravna lica jesu informacije iz napomene s tumačenjima uz preporuku br. 10, stav 5(b)(i). Kontrolni vlasnički interesi pomenuti u stavu 5(b)(i) napomene s tumačenjima uz preporuku br. 10. mogu se zasnivati na određenom pragu, odnosno, mogu se odnositi na sva lica koja poseduju više od određenog procenta preduzeća (npr. 25%).

³⁹ Ovde se misli na osnivanje pravnih lica, što obuhvata osnivanje preduzeća, odnosno pribegavanje nekom drugom raspoloživom mehanizmu.

⁴⁰ „Registar preduzeća” označava registar svih preduzeća koja su osnovana u nekoj državi ili su dobila dozvolu za rad u toj državi i taj registar obično čuva nadležni organ. Ovde se ne misli na informacije koje čuva samo preduzeće niti na informacije koje se čuvaju za preduzeće.

⁴¹ Informacije može evidentirati i čuvati samo preduzeće ili to može učiniti treće lice uz odgovornost samog preduzeća.

- (a) naziv preduzeća, potvrdu o registraciji, pravni oblik i status, adresu registrovanog sedišta, osnovna osnivačka akta (npr. memorandum i statut preduzeća), spisak direktora;
 - (b) registar akcionara ili članova preduzeća u kome su navedena imena akcionara i članova, kao i broj akcija koje poseduje svaki akcionar⁴² i kategorija akcija (uključujući prirodu glasačkih prava koje te aktivnosti nose).
5. U registru preduzeća treba da budu evidentirane sve osnovne informacije navedene u stavu 4(a) gore.
6. Preduzeće je dužno da čuva osnovne informacije iz stava 4(b) u državi, bilo u svome sedištu ili na nekoj drugoj lokaciji koja je utvrđena u registru preduzeća. Međutim, ako preduzeće ili registar preduzeća čuva u državi informacije o stvarnom vlasništvu, onda registar akcionara ne mora da se nalazi u državi, ako preduzeće može da dostavi te informacije bez odlaganja, na zahtev.

B. INFORMACIJE O STVARNOM VLASNIŠTVU

7. Države treba da obezbede da: (a) to preduzeće pribavi informacije o stvarnom vlasništvu i da one potom budu dostupne na određenom mestu u državi ili da (b) postoje utvrđeni mehanizmi na osnovu kojih nadležni organ može blagovremeno da ustanovi ko je stvarni vlasnik preduzeća.
8. Da bi ispunile zahteve iz stava 7, države treba da koriste jedan ili više od pobrojanih mehanizama:
- (a) Zahtevati od preduzeća ili registra preduzeća da pribavi i čuva ažurne informacije o stvarnom vlasništvu preduzeća;
 - (b) Zahtevati od preduzeća da preduzmu razumne mere⁴³ da bi pribavila i čuvala ažurne informacije o stvarnom vlasništvu preduzeća;
 - (c) Koristiti postojeće informacije, uključujući (i) informacije koje su pribavile finansijske institucije odnosno DNFBP, saglasno preporukama 10. i 22⁴⁴, (ii) informacije koje poseduju drugi nadležni organi, a odnose se na pravno ili stvarno vlasništvo nad preduzećima (npr. registri preduzeća, dokumentacija poreskih organa ili finansijskih ili drugih regulatornih tela), (iii) informacije koje poseduje preduzeće, saglasno gore navedenom u odeljku A i (iv) raspoložive informacije o preduzećima koja su registrovana na berzi, gde zahtevi za obelodanjivanje informacija (bilo na osnovu berzanskih pravila, bilo na osnovu merodavnog zakona ili na osnovu izvršnih propisa) nalažu da se obezbedi odgovarajuća transparentnost stvarnog vlasništva.

⁴² Ovo važi na nominalnog vlasnika svih registrovanih akcija.

⁴³ Mere treba da budu srazmerne nivou rizika i složenosti vlasničke strukture preduzeća ili prirode akcionara koji imaju kontrolni interes.

⁴⁴ Države treba da budu u stanju da blagovremeno utvrde da li preduzeće ima račun kod neke finansijske institucije u toj državi.

9. Bez obzira na to koji je od gore navedenih mehanizama primenjen, države treba da obezbede da preduzeća sarađuju s nadležnim organima u najvećoj mogućoj meri kada utvrđuju stvarnog vlasnika. To treba da obuhvati:
 - (a) Zahtev da jedno ili više fizičkih lica sa stalnim boravkom u državi imaju punomoć preduzeća⁴⁵ i da odgovara nadležnim organima za dostavljanje svih osnovnih informacija i raspoloživih informacija o stvarnom vlasništvu, kao i za pružanje ostalih vidova pomoći vlastima;
 - (b) Zahtev da DNFBP u državi budu ovlašćeni od preduzeća i odgovorni pred nadležnim organima za dostavljanje svih osnovnih informacija i raspoloživih informacija o stvarnom vlasništvu, kao i za pružanje svih ostalih vidova pomoći vlastima;
 - (c) Ostale analogne mere koje sama država konkretno utvrđuje, a koje mogu delotvorno da obezbede saradnju.
10. Sva lica, organi i organizacije koji su gore pomenuti, kao i samo preduzeće (odnosno njegovi administratori, likvidatori ili druga lica koja učestvuju ukidanju preduzeća), treba da čuvaju pomenute informacije i dokumentaciju najmanje pet godina od dana kada je rasformirano preduzeće ili kada je na neki drugi način prestalo da postoji, odnosno kada je prestalo da bude stranka, odnosno klijent profesionalnog posrednika ili finansijske institucije.

C. BLAGOVREMENI PRISTUP TAČNIM I AKTUELNIM INFORMACIJAMA

11. Države treba da poseduju mehanizme koji obezbeđuju da osnovne informacije, uključujući informacije koje se dostavljaju registru preduzeća, budu tačne i redovno i blagovremeno ažurirane. Države treba da zahtevaju da sve raspoložive informacije iz stava 7. budu tačne i da se čuvaju u najažurnijem mogućem vidu, kao i da budu dopunjavane u razumnom roku, posle svake promene.
12. Nadležni organi, pre svega organi reda, treba da poseduju sva neophodna ovlašćenja za mogućnost blagovremenog pristupa osnovnim informacijama i informacijama o stvarnom vlasništvu koje čuvaju odgovarajuće strane.
13. Države treba da zahtevaju da njihovi registri preduzeća olakšaju blagovremen pristup finansijskih institucija, DNFBP i drugih nadležnih organa javnim informacijama koje čuvaju i da to, kao minimum, bude pristup informacijama iz stava 4(a) gore. Države takođe treba da razmotre mogućnost da olakšaju blagovremen pristup finansijskih institucija i DNFBP informacijama iz stava 4(b) gore.

D. PREPREKE TRANSPARENTNOSTI

14. Države treba da preduzmu mere kako bi sprečile zloupotrebu akcija koje glase na donosioca i potvrda o posedovanju akcija koje glase na donosioca tako što će primeniti jedan ili više od sledećih mehanizama: (a) zabraniti takve aktivnosti i potvrde, (b) pretvoriti ih u aktivnosti koje glase na ime i u odgovarajuće potvrde (na primer, kroz zamenu papirne dokumentacije

⁴⁵ Članovi upravnog odbora preduzeća ili najvišeg rukovodstva ne moraju tražiti posebnu punomoć preduzeća.

elektronskom, (c) blokirati ih zahtevom da se čuvaju u uređenoj finansijskoj instituciji ili kod profesionalnog posrednika ili (d) zahtevati od akcionara s kontrolnim interesom da obaveste kompaniju o svojim podacima i od kompanije da evidentira njihov identitet.

15. Države takođe treba da preduzmu mere kako bi sprečile zloupotrebu nominalnih akcija (aktivnosti koje se drže u ime pravog vlasnika) i nominalnih direktora tako što će, na primer, primeniti jedan ili više od sledećih mehanizama: (a) zahtevati od nominalnih akcionara i direktora da preduzeću i nadležnom registru obelodane identitet vlasnika kako bi te informacije bile uvrštene u registar ili (b) zahtevati od nominalnih akcionara i direktora da steknu dozvolu za rad, da njihov nominalni status bude evidentiran u registru preduzeća i da sami čuvaju informacije o identitetu stvarnog vlasnika, kao i da te informacije na zahtev stave na raspolaganje nadležnim organima.

E. OSTALA PRAVNA LICA

16. Kada je reč o fondacijama, javnim preduzećima specifičnog tipa (Anšaltima) i ortačkim preduzećima sa ograničenom odgovornošću, odnosno komanditna društva, države treba da preduzmu slične mere i postavbe slične zahteve kakve postavljaju kompanijama, uzimajući u obzir njihove različite oblike i strukture.
17. Kada je reč o drugim tipovima pravnih lica, države treba da uzmu u obzir različite vidove i strukture tih pravnih lica, kao i nivo rizika od pranja novca i finansiranja terorizma koji su vezani za svaki tip pravnog lica, a sve u nastojanju da postignu odgovarajući nivo transparentnosti. Kao minimum, države bi trebalo da obezbede da ta pravna lica evidentiraju i čuvaju u evidenciji sličnu vrstu osnovnih informacija i da unose odgovarajuće promene kad je to potrebno, kao i da omoguće da te informacije budu blagovremeno dostupne nadležnim organima. Države treba da preispituju rizike od pranja novca i finansiranja terorizma vezane za ta druga pravna lica i, zavisno od nivoa rizika, odrede koje mere treba da preduzmu kako bi omogućile da nadležni organi imaju blagovremen pristup tačnim, odgovarajućim i ažuriranim informacijama o stvarnom vlasništvu tih pravnih lica.

F. ODGOVORNOST I KAZNE

18. Potrebno je da postoji jasno formulisana obaveza počinjanja zahtevima sadržanim u ovoj napomeni s tumačenjima, kao i odgovornost i delotvorne, srazmerne i preventivne kazne za svako pravno ili fizičko lice koje ne ispunjava te zahteve onako kako je propisano.

G. MEĐUNARODNA SARADNJA

19. Države treba brzo, konstruktivno i delotvorno da uspostave međunarodnu saradnju u vezi sa osnovnim informacijama i informacijama o stvarnom vlasništvu, na temelju preporuka preporukama 37. i 40. To znači da države treba (a) da olakšaju stranim nadležnim organima pristup osnovnim informacijama koje se nalaze u registru preduzeća, (b) da olakšaju razmenu informacija o akcionarima, kao i (c) da koristeći svoja ovlašćenja, u skladu sa unutrašnjim pravom, pribave informacije o stvarnom vlasništvu u ime stranih partnera. Države treba da nadziru kvalitet pomoći koju dobijaju iz drugih država u odgovor na zahteve za osnovne informacije i informacije o stvarnom vlasništvu, kao i zahteve za pomoć u pronalaženju stvarnih vlasnika koji borave u inostranstvu.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 25. (TRANSPARENTNOST I STVARNO VLASNIŠTVO NAD PRAVNIM ARANŽMANIMA – TRUSTOVIMA)

1. Države treba da zahtevaju od poverenika (punomoćnika) svih izričitih fondova koji se upravljaju prema njihovom zakonodavstvu da pribave i čuvaju odgovarajuće, tačne i ažurne informacije o stvarnom vlasništvu nad trustom. To treba da obuhvati informacije o identitetu osnivača (fiducijara), poverenika (jednog ili više njih), pokrovitelja (ako postoji), korisnika ili klase korisnika, kao i svih drugih fizičkih lica koja imaju krajnju efektivnu kontrolu nad trustom. Države takođe treba da zahtevaju od poverenika svakog trusta koji se upravlja prema njihovom zakonodavstvu da čuva osnovne informacije o ostalim agentima trusta i svima onima koji mu pružaju usluge, uključujući investicione savetnike ili menadžere, računovođe i poreske savetnike.
2. Sve države treba da preduzmu mere kako bi obezbedile da poverenici obelodane svoj status pred finansijskim institucijama i DNFBP onda kada sami, kao poverenici, sklapaju neki poslovni odnos ili obavljaju jednokratnu transakciju iznad utvrđenog praga vrednosti. Poverenicima ne treba zakonom ili nekim drugim izvršnim propisima zabraniti da nadležnim organima dostave bilo koju informaciju koja se odnosi na sam trust⁴⁶, niti im treba zabraniti da na zahtev dostave finansijskim institucijama i DNFBP informacije o stvarnom vlasništvu i imovini trusta kojima će biti upravljano u skladu sa uslovima tog poslovnog odnosa.
3. Države se podstiču na to da i drugi nadležni organi, fizička i pravna lica čuvaju informacije o svim trustovima s kojima imaju neki odnos. Potencijalni izvori informacija o trustovima, poverenicima i imovini trustova su sledeći:
 - (a) Registri (npr. centralni registar trustova ili imovine trustova) ili zemljišni registri, imovinski registri, registri vozila, registri akcija i drugih dobara;
 - (b) Ostali nadležni organi koji poseduju i čuvaju informacije o trustovima i poverenicima (npr. poreski organi koji prikupljaju informacije o imovini i prihodima u vezi s trustovima);
 - (c) Ostali agenti i pružaoци usluga trustovima, uključujući investicione savetnike ili menadžere, advokate ili pružaoce usluga osnivanja i upravljanja trustovima i kompanijama.
4. Nadležni organi, a pre svega organi reda, treba da imaju sva ovlašćenja neophodna za dobijanje blagovremenog pristupa informacijama koje poseduju poverenici i druga lica, posebno informacijama koje drže finansijske institucije i DNFBP, a koje se odnose na: (a) stvarno vlasništvo, (b) mesto stanovanja poverenika i (c) svu imovinu koju finansijska institucija ili DNFBP drži u posedu ili kojom upravlja, a koja se odnosi na bilo kog poverenika s kojim je uspostavila poslovni odnos ili za koga obavlja povremeno jednokratnu transakciju.
5. Profesionalni poverenici treba da budu u obavezi da čuvaju informacije iz stava 1. najmanje pet godina po završetku svog učešća u trustu. Države se podstiču na to da zahtevaju od poverenika kojima to nije profesija, kao i od drugih organa vlasti, fizičkih i pravnih lica iz stava 3, gore, da takve informacije čuvaju najmanje pet godina.

⁴⁶ Domaći nadležni organi ili odgovarajući nadležni organi druge države saglasno propisnom zahtevu za međunarodnu saradnju.

6. Države treba da zahtevaju da sve informacije koje se čuvaju u skladu sa tačkom 1, gore, budu tačne i u najvećoj mogućoj meri ažurne, kao i da informacije budu ažurirane u razumnom roku posle bilo kakve promene.
7. Države treba da razmotre mogućnost da preduzmu mere kojima bi finansijskim institucijama i DNFBP, kada ispunjavaju zahteve utvrđene u preporukama br. 10. i 22, olakšale pristup svim informacijama o trustovima koje u svome posedu drže drugi organi, fizička i pravna lica iz stava 3.
8. U kontekstu ove preporuke, od država se ne traži da zakonski priznaju trustove. Države nisu u obavezi da uvrste zahteve iz stavova 1, 2. i 6. u svoje zakonodavstvo ako za poverenike u tom cilju postoje odgovarajuće obaveze (npr. kroz običajno pravo ili sudsku praksu).

Ostali pravni aranžmani

9. Kada je reč o ostalim tipovima pravnih aranžmana slične strukture ili funkcije, države treba da preduzmu mere slične onima koje se zahtevaju kada je reč o trustovima da bi se postigao sličan nivo transparentnosti. Kao minimum, države treba da obezbede da informacije slične onima koje su gore pobrojane u vezi s trustovima budu evidentirane i da se čuvaju kao tačne i ažurne informacije, i da, pored toga, te informacije budu blagovremeno dostupne nadležnim organima.

Međunarodna saradnja

10. Države treba brzo, konstruktivno i efikasno da obezbede međunarodnu saradnju u pogledu informacija, uključujući informacije o stvarnom vlasništvu, o trustovima i drugim pravnim aranžmanima na osnovu onoga što je utvrđeno u preporukama br. 37. i 40. To znači da države treba (a) da omoguće stranim nadležnim organima da pristupe svim informacijama koje se nalaze u registrima ili u posedu drugih domaćih organa, (b) da omoguće razmenu informacija koje su dostupne na unutrašnjem planu, a koje se odnose na trustove ili druge pravne aranžmane i (c) da koriste ovlašćenja svojih nadležnih organa, saglasno unutrašnjem pravu, radi pribavljanja informacija o stvarnom vlasništvu u ime stranih partnera.

Odgovornost i kazne

11. Države treba da obezbede da postoje jasne odgovornosti u pogledu ispunjavanja zahteva sadržanih u ovoj napomeni s tumačenjima; kao i da poverenici snose ili zakonsku odgovornost za svaki propust u obavljanju dužnosti koje su relevantne za izvršavanje obaveza navedenih u stavovima 1, 2, 6, kao i onih (gde je primenljivo) koje su navedene u stavu 5, ili da postoje delotvorne, srazmerne i preventivne kazne, bilo krivične, građanskopravne ili upravne za neizvršenje obaveza.⁴⁷ Države treba da obezbede da postoje delotvorne, srazmerne i preventivne kazne, bilo krivične, bilo građanskopravne, bilo upravne za one situacije kada se nadležnim organima ne obezbedi blagovremen pristup informacijama o trustu na koje je ukazano u stavovima 1. i 5.

⁴⁷ Ovo ne utiče na zahteve za delotvorne, srazmerne i preventivne kazne za neispunjavanje zahteva sadržanih u drugim preporukama.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 26. (REGULISANJE FINANSIJSKIH INSTITUCIJA I NADZOR NAD NJIMA)

Pristup nadzoru zasnovan na proceni rizika

1. Pristup nadzoru zasnovan na proceni rizika odnosi se na: (a) opšti postupak kojim nadzorni organ, saglasno svome poimanju rizika, opredeljuje svoje resurse za nadzor nad SPN i FT i (b) konkretan postupak nadzornih institucija koje primenjuju pristup SPN i FT zasnovan na proceni rizika.
2. Ako se nadzornim organima omogući pristup sistemu i sredstvima kontrole SPN i FT finansijskih institucija, oni će moći da preusmere resurse u oblasti za koje se smatra da su visokorizične. Zahvaljujući tome, nadzorni organi mogu efikasnije da koriste svoje resurse. To znači da nadzorni organi (a) treba jasno da shvate kakvi sve rizici od pranja novca i finansiranja terorizma postoje u državi i (b) da imaju i neposredan i posredan pristup svim relevantnim informacijama o konkretnim domaćim i međunarodnim rizicima vezanim za stranke, proizvode i usluge institucija koje nadziru, uključujući podatke o kvalitetu unutrašnje kontrole finansijske institucije ili grupe (ili grupa, kada je to primenljivo za institucije u kojima važe osnovna načela). Učestalost i intenzitet neposrednog i posrednog nadzora nad SPN i FT finansijske institucije, odnosno treba da budu zasnovani na rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma, na sektorskoj politici, unutrašnjoj kontroli i procedurama koje su karakteristične za nju, onako kako je ona identifikovana u proceni koju je nadzorni organ dao za njen profil rizika, kao i u proceni rizika date države od pranja novca i finansiranja terorizma.
3. Procena profila rizika od pranja novca i finansiranja terorizma karakterističnog za neku finansijsku instituciju, odnosno grupu, uključujući rizike od njene neusaglašenosti, treba da se preispituje periodično, ali i kada se dogode neke krupne promene u njenom upravljanju i funkcionisanju, u skladu sa uvreženom praksom trajnog nadzora u datoj državi. Ta procena ne sme da bude statična: ona će se menjati zavisno od razvoja okolnosti i pojave i razvoja opasnosti.
4. Nadzor nad SPN i FT finansijske institucije, odnosno koja primenjuje pristup zasnovan na proceni rizika treba da uzme u obzir i stepen slobode delovanja koji joj je, saglasno pristupu zasnovanom na proceni rizika, dopušten, kao što, na odgovarajući način, treba da obuhvati i analizu procena rizika koje su u osnovi takvog rezonovanja, kao i adekvatnost i način primene njene sektorske politike, unutrašnjih kontrola i procedura.
5. Navedena načela treba da se primenjuju na sve finansijske institucije, odnosno. Da bi se obezbedio efikasan nadzor nad SPN i FT, nadzorni organi treba da uzmu u obzir sve karakteristike finansijskih institucija, odnosno grupa, posebno njihovu raznovrsnost i broj, kao i nivo slobode delovanja koji im je dopušten saglasno pristupu zasnovanom na proceni rizika.

Resursi nadzornih organa

6. Države treba da obezbede da nadzorni organi poseduju odgovarajuće finansijske, ljudske i tehničke resurse. Ti nadzorni organi treba da imaju dovoljan stepen operativne nezavisnosti i autonomije za obezbeđivanje slobode od nedoličnog uticaja ili mešanja. Države treba da poseduju procedure potrebne da bi zaposleni u tim organima održavali visoke profesionalne standarde, uključujući standarde u odnosu na čuvanje službene tajne, kao i da bi ih odlikovali visoki moralni kvaliteti i kako bi bili na odgovarajući način stručno osposobljeni.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 28. (REGULISANJE I NADZOR NAD DNFBP)

1. Pristup nadzoru zasnovan na proceni rizika odnosi se na (a) opšti postupak kojim nadzorni organ, saglasno svome poimanju rizika, opredeljuje svoje resurse za nadzor nad SPN i FT i (b) konkretan postupak nadzornih institucija koje primenjuju pristup SPN i FT zasnovan na proceni rizika.
2. Nadzorni organi ili samoregulatorna tela (SRT) treba da odrede učestalost i intenzitet svog nadzora i kontrole nad DNFBP na osnovu poimanja rizika od SPN i FT i uzimajući u obzir karakteristike DNFBP, posebno njihovu raznovrsnost i broj, da bi obezbedili delotvoran nadzor ili kontrolu nad mehanizmima SPN i FT. To znači da treba imati jasnu svest o rizicima od pranja novca i finansiranja terorizma (a) koji postoje u državi i (b) koji su vezani za određeni tip DNFBP i njihove stranke, proizvode i usluge.
3. Nadzorni organi ili SRT koji procenjuju adekvatnost unutrašnjih kontrola, sektorske politike i procedura koje DNFBP koriste u sprečavanju pranja novca/finansiranja terorizma, treba da uzmu u obzir profil rizika od SPN i FT tih DNFBP, kao i stepen slobode delovanja koji im dopušta pristup zasnovan na proceni rizika.
4. Nadzorni organi ili SRT treba da imaju odgovarajuća ovlašćenja na osnovu kojih mogu da obavljaju te funkcije (uključujući ovlašćenja za sprovođenje nadzora i kažnjavanje), kao i adekvatne finansijske, ljudske i tehničke resurse. Države treba da poseduju procedure koje će obezbediti da zaposleni u tim organima zadrže visoke profesionalne standarde, uključujući standarde koji se odnose na čuvanje poslovne tajne, kao i da se odlikuju visokim moralom i da poseduju odgovarajuća stručna znanja.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 29. (FINANSIJSKO OBAVEŠTAJNE SLUŽBE)

A. OPŠTE

1. U ovoj napomeni objašnjavaju se osnovna ovlašćenja i funkcije finansijsko-obaveštajne službe (FOS) da bi se dodatno razjasnile obaveze utvrđene u tom standardu. FOS je deo postojeće mreže SPN i FT u jednoj državi, koji pritom ima centralnu ulogu i koji pruža podršku radu ostalih nadležnih organa. S obzirom na to da postoje različiti modeli FOS-a, u preporuci br. 29. nije utvrđeno koji konkretan model treba da izabere neka država, već se ta preporuka primenjuje na sve modele.

B. FUNKCIJE

(a) Prijem

2. FOS služi kao centralna služba za prijem izveštaja koje dostavljaju obveznici. Kao minimum informacija u tim izveštajima treba da se nalaze informacije o sumnjivoj transakciji, onako kako to nalažu preporuke 20. i 23, kao i ostale informacije koje zahteva unutrašnje zakonodavstvo (kao što su informacije o gotovinskim transakcijama ili elektronskom transferu i druge prijave/obelodanjivanja na osnovu utvrđenog praga vrednosti transakcije).

(b) Analiza

3. Na osnovu analize koju sprovodi, FOS treba dopunom da uveća vrednost informacija koje je dobio i koje čuva. Mada sve pristigle informacije treba uzeti u obzir i razmotriti, analiza se može usredsrediti bilo na svaku pojedinačnu prijavu koja je pristigla, bilo na odabranu informaciju, zavisno od kategorije i obima dobijenih izveštaja, kao i od očekivanog načina korišćenja tih izveštaja pošto budu dostavljeni nadležnim organima. FOS treba da bude podstaknut na to da koristi analitički alat da bi efikasnije obradio informacije i pomogao u uspostavljanju relevantnih veza. Međutim, taj alat ne može u potpunosti zameniti element ljudske procene kao bitan sastojak analize. FOS treba da sprovede sledeće vidove analize:

- ❑ Operativnu analizu u kojoj se informacije koje su na raspolaganju i koje su pristigle koriste za identifikaciju konkretnih ciljeva (na primer, lica, dobara, kriminalnih mreža i udruženja), za praćenje traga određenih aktivnosti ili transakcija, kao i za otkrivanje veza između tih ciljeva i moguće imovinske koristi proistekle od kriminala, pranja novca, predikatnih krivičnih dela ili finansiranja terorizma.
- ❑ Stratešku analizu u kojoj se informacije koje stoje na raspolaganju i koje su pristigle, uključujući podatke koje mogu dostaviti drugi nadležni organi koriste za identifikaciju tendencije i obrazaca pranja novca i finansiranja terorizma. Te informacije FOS i druga državna tela potom koriste da bi identifikovali opasnosti i slaba mesta u pogledu pranja novca i finansiranja terorizma. Strateška analiza takođe može pomoći da se utvrdi odgovarajuća sektorska politika i ciljevi FOS-a ili, šire gledano, sektorska politika i ciljevi drugih nosilaca režima SPN i FT.

(c) Dostavljanje

4. FOS treba da bude u stanju da, na sopstvenu inicijativu i na zahtev, dostavi informacije i rezultate svojih analiza odgovarajućim nadležnim organima. Za dostavljanje informacija koriste se bezbedni i zaštićeni kanali.

▣ **Dostavljanje informacija na sopstvenu inicijativu:** FOS treba da bude u stanju da dostavi informacije i rezultate svojih analiza nadležnim organima onda kada ima osnova za sumnju u pranje novca, predikatna krivična dela ili finansiranje terorizma. Na osnovu analize koju sprovede, FOS treba selektivno da dostavlja informacije da bi organi vlasti koji te informacije primaju mogli da se usredsrede samo na relevantne slučajeve/informacije.

▣ **Dostavljanje na zahtev:** FOS treba da bude u stanju da odgovori na zahteve za dostavljanje informacija od nadležnih organa, saglasno preporuci br. 31. Kada FOS dobije takav zahtev od nadležnog organa, sam treba da donese odluku o sprovođenju analize odnosno dostavljanju informacija organu koji je zahtev uputio.

C. PRISTUP INFORMACIJAMA

(a) Dobijanje dodatnih informacija od obveznika

5. Pored informacija koje organizacije dostavljaju FOS-u (saglasno njegovoj funkciji primaoca određenih informacija), FOS treba da bude u stanju da pribavi i koristi i dodatne informacije od obveznika, kad god su mu one potrebne da bi mogao valjano da obavi analizu. FOS-u treba dopustiti da pribavi i informacije koje su obveznici dužni da čuvaju saglasno odgovarajućim preporukama FATF (preporuke br. 10, 11. i 22).

(b) Pristup informacijama iz drugih izvora

6. Radi sprovođenja propisne analize, FOS treba da ima mogućnost pristupa najširem mogućem dijapazonu finansijskih i administrativnih informacija, kao i informacija organa reda. To treba da obuhvati informacije iz otvorenih ili javnih izvora, kao i sve relevantne informacije koje su prikupili odnosno koje čuvaju drugi organi ili koje se čuvaju u ime drugih organa i, gde je to primereno, podatke koje čuvaju komercijalne organizacije.

D. BEZBEDNOST I POVERLJIVOST INFORMACIJA

7. Informacije koje FOS dobije, obradi, čuva ili dostavi moraju biti bezbedno zaštićene, razmenjivane i korišćene isključivo u skladu sa utvrđenim procedurama, sektorskom politikom i zakonima i ostalim propisima. FOS stoga mora imati utvrđena pravila u vezi sa bezbednošću i poverljivošću takvih informacija, uključujući procedure za rukovanje, skladištenje, dostavljanje i zaštitu tih informacija i odgovarajući pristup njima. FOS za svoje zaposlene treba da obezbedi da imaju odgovarajući nivo provere i da razumeju sve svoje odgovornosti kada je reč o rukovanju osetljivim i poverljivim informacijama i daljem dostavljanju tih informacija. FOS je dužan da obezbedi ograničen pristup svojim objektima i informacijama, uključujući informaciono-tehnološke sisteme.

E. OPERATIVNA NEZAVISNOST

8. FOS treba da bude nezavisan i samostalan u operativnom smislu, što znači da treba da poseduje ovlašćenja i mogućnosti za slobodno obavljanje svojih funkcija, uključujući samostalno donošenje odluke o analizi, upućivanju zahteva da mu se dostave odnosno dalje dostavljaju konkretne informacije. U svim slučajevima to znači da FOS ima nezavisno pravo da prosledi ili dostavi informacije nadležnim organima.
9. FOS može biti osnovan u okviru postojećeg organa. Kada je FOS deo postojeće strukture nekog drugog organa, njegove osnovne funkcije treba da se razlikuju od osnovnih funkcija tog organa.
10. FOS treba da ima na raspolaganju odgovarajuće finansijske, ljudske i tehničke resurse, na način koji mu obezbeđuje nezavisnost i samostalnost i dopušta da delotvorno vrši svoja ovlašćenja. Države treba da utvrde procedure kojima će obezbediti da zaposleni u FOS-u održavaju visoke profesionalne standarde, uključujući standarde koji se tiču čuvanja poslovne tajne, kao i da budu visokomoralni i na odgovarajući način stručno osposobljeni i kvalifikovani.
11. FOS takođe treba da bude u stanju da sklapa sporazume i da samostalno ostvaruje razmenu informacija s drugim nadležnim organima svoje države ili sa stranim partnerima.

F. NEDOLIČNI UTICAJI ILI MEŠANJE

12. FOS treba da bude u mogućnosti da dobije i , na individualnoj ili rutinskoj osnovi, rasporedi resurse koji su mu potrebni za obavljanje funkcija koje su mu poverene bez ikakvih političkih, vladinih ili granskih uticaja ili mešanja koji bi mogli da dovedu u pitanje njegovu funkcionalnu nezavisnost.

G. GRUPA EGMONT

13. Države treba da obezbede da FOS uzme u obzir Izjavu o ciljevima Grupe Egmont i njena načela razmene informacija između finansijsko-obaveštajnih službi u predmetima pranja novca i finansiranja terorizma (ti dokumenti utvrđuju važna načela u vezi sa ulogom i funkcijama FOS, kao i mehanizme razmene informacija između pojedinih FOS). FOS treba da podnese zahtev za prijem u članstvo Grupe Egmont.

H. IZVEŠTAJI O VELIKIM GOTOVINSKIM TRANSAKCIJAMA

14. Države treba da razmotre izvodljivost i svrsishodnost sistema u kome bi finansijske institucije i DNFBP podnosili izveštaje o svim domaćim i međunarodnim gotovinskim transakcijama čija vrednost premašuje određeni fiksni iznos.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 30. (ODGOVORNOSTI ORGANA REDA I ISTRAŽNIH ORGANA)

1. Države treba da odrede i ovlaste organe reda koji će obezbeđivati propisne istrage kada je reč o pranju novca, predikatnim krivičnim delima i finansiranju terorizma. Države takođe treba da odrede jedan ili više nadležnih organa kojima će biti stavljeno u zadatak da imovinu koja jeste ili koja bi mogla da postane predmet konfiskacije prepoznaju, uđu joj u trag i iniciraju njeno zamrzavanje i zaplenu.
2. „Finansijska istraga” označava istragu finansijskih poslova povezanih s kriminalnom aktivnošću, radi:
 - otkrivanje razmera kriminalnih mreža odnosno razmera kriminala;
 - otkrivanje imovinske koristi od krivičnih dela, terorističkih sredstava ili bilo koje druge imovine koja jeste ili koja bi mogla da postane predmet konfiskacije, kao i radi ulaženja u trag toj imovini;
 - razrada dokaza koji se mogu koristiti u krivičnim postupcima.
3. „Paralelna finansijska istraga” označava vođenje finansijske istrage paralelno s krivičnom istragom pranja novca, finansiranja terorizma odnosno predikatnog krivičnog dela (ili više njih) ili vođenje te istrage u kontekstu krivične istrage. Organi reda koji istražuju predikatna krivična dela treba ili da budu ovlašćeni da sprovede istrage svih dela pranja novca i finansiranja terorizma kao paralelne istrage, ili im treba omogućiti da taj predmet povere drugoj agenciji koja bi mogla da sprovede takvu istragu.
4. Države treba da razmotre mogućnost da na nacionalnom nivou preduzmu mere, uključujući zakonodavne mere, da bi omogućile svojim nadležnim organima koji istražuju slučajeve pranja novca i finansiranja terorizma da odlože hapšenje osumnjičenih lica odnosno zaplene novca ili da odustanu od takvog hapšenja u cilju identifikovanja lica koja su umešana u takve aktivnosti ili radi prikupljanja dokaza. Bez takvih mera korišćenje procedura kao što su kontrolisane isporuke i tajne operacije nije moguće.
5. Preporuka br. 30. primenjuje se takođe na one nadležne organe koji nisu organi reda, *per se*, ali koji snose odgovornost za sprovođenje finansijske istrage predikatnih krivičnih dela u meri u kojoj ti nadležni organi ostvaruju one funkcije koje su obuhvaćene preporukom br. 30.
6. Organi koji se bave borbom protiv korupcije a imaju izvršna ovlašćenja mogu dobiti u zadatak da istraže pranje novca i finansiranje terorizma koje je proisteklo iz krivičnih dela korupcije ili koje je u vezi s takvim delima koja su obuhvaćena preporukom br. 30, pa im takođe treba da dati dovoljna ovlašćenja da mogu da prepoznaju imovinu, uđu joj u trag i iniciraju njeno zamrzavanje i zaplenu.
7. Ako države u finansijskim istragama koriste međuresorne grupe, onda treba uzeti u obzir sve gore pomenute službe organa reda i drugih nadležnih organa.
8. Organi reda i tužilaštva treba da raspolazu odgovarajućim finansijskim, ljudskim i tehničkim resursima. Države treba da imaju utvrđene procedure kojima se obezbeđuje da zaposleni u tim

organima održavaju visoke profesionalne standarde, uključujući standarde koji se odnose na čuvanje profesionalne tajne, kao i da budu moralni i stručno dobro osposobljeni i obrazovani ljudi.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 32. (LICA KOJA VRŠE USLUGE PRENOSA GOTOVINSKIH SREDSTAVA – KEŠ KURIRI)

A. CILJEVI

1. Preporuka br. 32. razrađena je kako bi se obezbedilo da teroristi i drugi kriminalci ne mogu da finansiraju svoje aktivnosti niti da peru imovinsku korist ostvarenu kriminalom tako što će gotovinska sredstva i hartije od vrednosti koje glase na donosioca fizički prenositi preko granice. Konkretan cilj ove preporuke jeste da se obezbedi da države raspolažu merama neophodnim da se (a) otkrije fizički prekogranični prenos valute i hartija od vrednosti koje glase na donosioca, (b) zaustavi ili spreči prenos gotovinskih sredstava i hartija od vrednosti koje glase na donosioca a za koje se sumnja da su u vezi s finansiranjem terorizma ili pranjem novca, (c) zaustavi ili spreči prenos gotovinskih sredstava ili hartija od vrednosti koje glase na donosioca a lažno su prijavljene ili deklarisanje, (d) primene odgovarajuće sankcije za lažno prijavljivanje ili deklarisanje i (e) omogući konfiskacija novčanih sredstava ili instrumenata koji glase na donosioca a u vezi su s finansiranjem terorizma i pranjem novca.

B. TIPOVI SISTEMA KOJI SE MOGU PRIMENTI DA BI SE REŠILO PITANJE KURIRA GOTOVINSKIH SREDSTAVA (KEŠ KURIRA)

2. Države mogu ispuniti svoje obaveze saglasno preporuci br. 32. i ovoj napomeni s tumačenjima tako što će primeniti jedan od tipova sistema koji su navedeni dole. Međutim, države ne moraju koristiti isti tip sistema za gotovinska sredstva ili hartije od vrednosti koje glase na donosioca u prekograničnom prometu.

Sistem deklarisanja

3. Sva lica koja fizički prenose novac ili finansijske instrumente koji glase na donosioca (FID) a čija vrednost prelazi unapred utvrđen maksimalni prag od 15.000 dolara/evra, dužna su da podnesu istinitu deklaraciju ovlašćenim nadležnim organima. Države mogu odabrati jedan od sledeća tri tipa sistema deklarisanja: (i) sistem pismene deklaracije za sve putnike, (ii) sistem pismene deklaracije samo za one putnike koji prenose gotovinski iznos ili FID u vrednosti koja premašuje utvrđeni prag i (iii) sistem usmene deklaracije. Ta tri sistema su dole opisana u svom čistom vidu. Nije, međutim, neuobičajeno da se države opredele za kombinovani sistem.
 - (a) *Sistem pismene deklaracije za sve putnike.* U tom sistemu, svi putnici su dužni da popune formular za pismenu deklaraciju pre no što uđu u zemlju. Obuhvaćena su ona pitanja koja se nalaze na standardnim ili carinskim formularima za deklaraciju. U praksi, putnici moraju da dostave pismenu deklaraciju bez obzira na to da li nose ili ne nose gotovinska sredstva ili FID (na primer, tako što će štiklirati „da” ili „ne” u za to predviđenom prostoru).
 - (b) *Sistem pismene deklaracije za putnike koji nose iznos iznad utvrđenog praga.* U tom sistemu, svi putnici koji nose gotovinu ili FID u vrednosti koja premašuje utvrđeni prag dužni su da popune obrazac za pismenu deklaraciju. U praksi od putnika koji ne nose gotovinu ili FID u vrednosti koja premašuje prag ne traži se da popune obrazac.

- (c) *Sistem usmene deklaracije za sve putnike.* U tom sistemu, svi putnici su u obavezi da usmeno prijave gotovinu ili FID ako njihova vrednost premašuje propisani prag. To se obično radi na carini, gde se od putnika traži da pridu punktu iznad kojeg stoji znak „crveno” (što znači da putnik ima šta da prijavi) ili punktu iznad koga stoji znak „zeleno” (što znači da putnik ne treba ništa da prijavi), a njihov izbor punkta smatra se usmenom deklaracijom. U praksi, putnici ne podnose pismenu deklaraciju, već samo usmeno izveste carinika o tome šta treba da prijave.

Sistem prijavljivanja

4. Države se mogu opredeliti za sistem u kojem se od putnika traži da vlastima na zahtev iznesu odgovarajuće informacije. U takvim sistemima od putnika se ne traži da unapred podnesu pismenu ili usmenu deklaraciju. U praksi, od putnika treba zahtevati da istinito odgovore na zahtev nadležnih organa.

C. DODATNI ELEMENTI KOJI SU PRIMENLJIVI NA OBA SISTEMA

5. Koji god sistem da primenjuju, države su dužne da obezbede da on sadrži sledeće elemente:
- (a) Sistem deklarisanja odnosno prijavljivanja treba da važi i za prekogranični prenos novca i FID, i u odlasku, i u dolasku.
 - (b) Pošto otkriju da je deklaracija odnosno prijava gotovine ili FID lažna ili da nije podneta, nadležni organi treba da budu ovlašćeni da traže i dobiju dodatne informacije od lica koja prenose gotovinu ili FID o poreklu i nameni tog novca, odnosno hartija od vrednosti.
 - (c) Informacije do kojih se dođe kroz postupak podnošenja deklaracije/prijave treba da budu na raspolaganju FOS-u, bilo kroz sistem kojim se FOS obaveštava o sumnjivim incidentima s prekograničnim prenosom, bilo tako što će se omogućiti da mu informacije iz deklaracija/prijava budu neposredno na raspolaganju na neki drugi način.
 - (d) Na unutrašnjem nivou, države treba da obezbede odgovarajuću koordinaciju između carine, imigracionih službi i drugih srodnih organa u vezi s pitanjima koja se tiču primene preporuke br. 32.
 - (e) U sledeća dva slučaja, nadležni organi treba da budu u stanju da zaustave ili da na razuman rok spreče prenos gotovine ili FID da bi se ustanovilo da li se mogu naći dokazi pranja novca ili finansiranja terorizma: (i) onda kada postoji sumnja da je reč o pranju novca ili finansiranju terorizma ili (ii) onda kada je podneta lažna deklaracija ili lažna prijava.
 - (f) Sistem deklarisanja/prijavljivanja treba u najvećoj mogućoj meri da omogući razvoj međunarodne saradnje i pomoći u skladu s preporukama 36–40. Da bi se ta saradnja olakšala, informacija o slučajevima kada je (i) podneta deklaracija ili prijava o iznosu koji premašuje maksimalni iznos od 15.000 dolara/evra, ili (ii) kada postoji lažna deklaracija ili lažna prijava, ili (iii) kada postoji sumnja da se radi o pranju novca ili finansiranju terorizma, treba da se sačuva kako bi mogli da je upotrebe

nadležni organi. Kao minimum, ta informacija mora obuhvatiti sledeće: (i) iznos gotovine ili FID koji je naveden u deklaraciji/prijavi ili je na neki drugi način otkriven i (ii) identifikacione podatke lica koje vrši prenos.

- (g) Države treba da primenjuju preporuku br. 32. uz strogo poštovanje garancija koje treba da obezbede da korišćenje informacija bude valjano i da ne ograničava: (i) platni promet između država u naknadu za robu i usluge ili (ii) slobodu prekograničnog kretanja kapitala u oba smera.

D. KAZNE

6. Lica koja podnesu lažnu deklaraciju ili daju lažnu izjavu treba da budu podvrgnuta delotvornim, srazmernim i preventivnim kaznama, krivičnim, građanskopravnim ili upravnim. Lica koja fizički prenose gotovinu ili FID koji su u vezi s finansiranjem terorizma, pranjem novca ili predikatnim krivičnim delima takođe treba da budu podvrgnuta delotvornim, srazmernim i preventivnim sankcijama, krivične, građanskopravne ili upravne prirode, kao i merama koje su u skladu s preporukom br. 4, a koje omogućuju konfiskaciju te gotovine ili tih FID.
7. Organi zaduženi za sprovođenje preporuke br. 32. treba da raspolažu odgovarajućim finansijskim, ljudskim i tehničkim resursima. Države treba da imaju uspostavljene procedure koje će obezbediti da zaposleni u tim organima održavaju visoke profesionalne standarde, uključujući standarde koje se tiču čuvanja službene tajne, kao i da imaju visoke moralne kvalitete i odgovarajuće stručne kvalifikacije.

E. ZLATO, PLEMENITI METALI I DRAGO KAMENJE

8. U smislu i radi ciljeva preporuke br. 32, ovde nisu uvršteni zlato, plemeniti metali i drago kamenje, uprkos tome što se oni odlikuju visokim stepenom likvidnosti i što se u nekim situacijama mogu koristiti kao sredstvo razmene. Ti artikli mogu biti na drugi način obuhvaćeni carinskim zakonom i odgovarajućim drugim propisima. Ako država otkrije neuobičajen prekogranični promet zlata, plemenitih metala ili dragog kamenja, ona treba da razmotri mogućnost da o tome obavesti carinske ili druge nadležne organe država koje su odredište ili iz kojih su krenule pošiljke, i treba da sarađuje radi utvrđivanja izvora (porekla), stvarnog odredišta i svrhe prenosa tih artikala, kao i da bi se preduzele odgovarajuće mere.

Rečnik karakterističnih izraza korišćenih u ovoj preporuci

Lažna deklaracija označava pogrešno predstavljanje vrednosti valute ili FID koji se prenose, ili pogrešno navođenje drugih relevantnih podataka koji se traže u deklaraciji, ili koje na neki drugi način zahtevaju nadležni organi; obuhvata i nepodnošenje deklaracije onda kada ona mora biti podneta.

Lažno informisanje označava lažno informisanje o vrednosti gotovine ili FID koji se prenose ili netačno navođenje drugih relevantnih podataka na

Rečnik karakterističnih izraza korišćenih u ovoj preporuci

neposredni zahtev nadležnih organa ili u podnetoj prijavi; obuhvata i propust da se prijava podnese.

**Fizički
prekogranični
transport**

označava svaki prenos gotovine ili FID iz jedne u drugu zemlju; obuhvata sledeće vidove transporta: (1) fizički prenos koji vrši fizičko lice, odnosno koji se obavlja u prtljagu ili vozilu tog lica, (2) prenos gotovine ili FID u kontejnerskom teretu ili (3) dostavljanje gotovine ili FID koju poštom upućuje fizičko ili pravno lice.

**U vezi s
finansiranjem
terorizma ili pranjem
novca**

kada se koristi u opisu gotovinskog novca ili FID, označava novac ili FID koji predstavljaju: (i) sredstva proistekla iz finansiranja terorizma, terorističkih akata ili terorističkih organizacija ili korišćena u takvim aktima ili za potrebe takvih organizacija ili planirana ili opredeljena za takvo korišćenje ili (ii) sredstva koja su oprana, koja su proistekla iz pranja novca ili predikatnih krivičnih dela, ili koja su poslužila, ili kojim se planira izvršenje takvih dela.

NAPOMENA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 38. (MEĐUSOBNA PRAVNA POMOĆ: ZAMRZAVANJE I KONFISKACIJA)

1. Države treba da razmotre mogućnost osnivanja fonda konfiskovane aktive u koji će biti deponovana sva konfiskovana imovina ili jedan njen deo i odatle služiti za ciljeve održavanja reda i pravnog poretka, zdravstvene zaštite, obrazovanja ili za kakve druge primerene ciljeve. Države treba da preduzmu one mere koje su potrebne da bi mogle da dele konfiskovanu imovinu s drugim državama, posebno kada je konfiskacija neposredni ili posredni rezultat koordiniranih akcija organa reda.
2. Kada je reč o zahtevima za saradnju dostavljenim na osnovu procedura konfiskacije bez izrečene sudske presude, države ne moraju biti u obavezi da postupaju po takvim zahtevima, ali moraju biti u stanju da to učine, barem u onim okolnostima kada je počinitelj nedostupan usled smrti, bekstva, odsustva ili kada je nepoznat.

NAPOMENIMA S TUMAČENJIMA UZ PREPORUKU BR. 40. (OSTALI OBLICI MEĐUNARODNE SARADNJE)

A. NAČELA KOJA SE PRIMENJUJU NA SVE OBLIKE MEĐUNARODNE SARADNJE

Obaveze organa koji upućuju zahtev

1. Kada podnosi zahtev za saradnju, nadležni organ treba da uloži maksimalne napore da dostavi sve potpune činjenične i, gde je to primereno, pravne informacije, kao i da ukaže na eventualnu potrebu za hitnošću da bi omogućio blagovremeno i delotvorno postupanje po zahtevu, kao i na predviđenu upotrebu traženih informacija. Takođe, kada podnosi zahtev za međunarodnu saradnju, nadležni organ treba da obezbedi povratne informacije nadležnom organu koji mu na njegov zahtev dostavlja informacije. Te povratne informacije mogu se odnositi na upotrebu i stepen korisnosti informacija koje je dobio.

Preterano restriktivne mere

2. Države ne treba da zabrane razmenu informacija ili pružanje pomoći, niti treba da ih podvrgnu nerazumnim i preterano restriktivnim uslovima. Nadležni organ nikako ne treba da odbije zahtev za pomoć pozivajući se na sledeća obrazloženja:
 - (a) smatra da dostavljeni zahtev obuhvata i fiskalna pitanja;
 - (b) zakoni nalažu finansijskim institucijama ili DNFBP (sem tamo gde se relevantne tražene informacije čuvaju u okolnostima za koje se primenjuju merila profesionalne tajne) da čuva tajnost ili poverljivost podataka;
 - (c) već se vode predistražne radnje, istražni ili sudski postupak, a tražena pomoć predstavljaće smetnju za te predistražne radnje, istražni ili sudski postupak;
 - (d) njegova priroda ili status (građanskopravni, upravni ili policijski) razlikuje se od organa koji je podneo zahtev.

Garancije za informacije koje su predmet razmene

3. Razmenjene informacije treba da se koriste isključivo u svrhu za koju su tražene ili dostavljene. Za svaku predaju tih informacija drugim organima ili trećim licima, ili bilo kakvo korišćenje tih informacija u upravne, istražne, tužilačke ili sudske svrhe sem u one za koje su izvorno dostavljene i odobrene potrebno je ovlašćenje od nadležnog organa koji je te informacije dostavio.
4. Nadležni organi treba da poštuju odgovarajuću poverljivost svakog zahteva za saradnju i razmenu informacija da bi se zaštitio integritet predistražnih radnji ili istrage⁴⁸, u skladu sa obavezom obeju strana u pogledu čuvanja privatnosti i zaštite podataka. Kao minimum, nadležni organi treba da zaštite razmenjene informacije na isti način na koji bi štatile slične informacije koje dobiju iz domaćih izvora. Države treba da uspostave kontrolu i mehanizme zaštite da bi informacije koje su predmet razmene nadležnih organa bile korišćene isključivo na dozvoljeni način. Razmena informacija treba da se odvija bezbednim

⁴⁸ Informacije mogu biti obelodanjene ako se to obelodanjivanje traži da bi se postupilo po zahtevu za saradnju.

putem, pouzdanim kanalima ili mehanizama. Nadležni organi mogu, ako okolnosti to nalažu, da odbiju da dostave informacije ako nadležni organ koji upućuje zahtev ne može efikasno da zaštititi te informacije.

Ovlašćenje za traženje informacija

5. Nadležni organi treba da budu u stanju da sprovedu istražne radnje u ime stranog partnera kao i da sa svojim stranim partnerima razmenjuju sve informacije koje bi oni mogli pribaviti u istražnim radnjama unutar svoje države.

B. NAČELA PRIMENLJIVA U KONKRETNIM OBLICIMA MEĐUNARODNE SARADNJE

6. Opšta načela koja su gore navedena trebalo bi da se primenjuju na sve oblike razmene informacija između partnera i organa koji nisu neposredni partneri, ako se ispunjavaju odredbe navedene u narednim stavovima.

Razmena informacija između FOS

7. FOS treba da razmenjuje informacije sa stranim FOS, bez obzira na to kakav mu je status; bilo da predstavlja upravni organ, organ reda, sudski ili neki drugi organ. U tom cilju FOS treba da ima odgovarajući pravni osnov za uspostavljanje saradnje u pogledu pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma.
8. Prilikom podnošenja zahteva za saradnju, FOS treba da uloži maksimalne napore i da dostavi sve potpune činjenične i, gde je to primereno, pravne informacije, kao i da ukaže na eventualnu potrebu za hitnošću da bi omogućio blagovremeno i delotvorno postupanje po zahtevu, kao i na predviđenu upotrebu traženih informacija. Takođe, kada podnosi zahtev za međunarodnu saradnju, nadležni organ treba da obezbedi povratne informacije nadležnom organu koji mu na njegov zahtev dostavlja informacije. Te povratne informacije mogu se odnositi na upotrebu i stepen korisnosti informacija koje je dobio.
9. FOS treba da bude ovlašćen da razmenjuje:
 - (a) sve informacije koje u skladu s preporukama FATF, posebno s preporukom br. 29, treba da budu neposredno ili posredno dostupne FOS ili koje on može pribaviti;
 - (b) sve ostale informacije za koje FOS ima ovlašćenje da ih dobije ili pribavi posredno ili neposredno, u svojoj državi uz poštovanje reciprociteta.

Razmena informacija između organa finansijskog nadzora⁴⁹

10. Organi finansijskog nadzora dužni su da sarađuju sa svojim stranim partnerima nezavisno od njihovog statusa ili karaktera. Cilj saradnje između organa finansijskog nadzora jeste podrška delotvornoj kontroli finansijskih institucija u oblasti SPN i FT. Radi ostvarenja tog cilja, organi finansijskog nadzora treba da imaju odgovarajući pravni osnov za saradnju, u skladu s primenljivim međunarodnim standardima nadzora, posebno kada je reč o razmeni informacija proisteklih iz nadzora koje su povezane sa zadacima SPN i FT ili su neophodne za njeno sprovođenje.
11. Organi finansijskog nadzora treba da budu u mogućnosti da sa stranim partnerima razmenjuju informacije koje su im dostupne, uključujući informacije koje u svom

⁴⁹ Ovo se odnosi na finansijske nadzorne organe koji predstavljaju nadležne organe.

posedu države finansijske institucije, i to na način koji je u skladu s potrebama organa finansijskog nadzora. Ti organi treba da budu u mogućnosti da s drugim relevantnim organima nadzora, posebno sa onima s kojima dele odgovornost za finansijske institucije koje funkcionišu u okviru iste grupe, razmenjuju sledeće tipove informacija koje su relevantne za SPN i FT:

- (a) Normativne informacije, kao što su informacije o unutrašnjem regulatornom sistemu i opšte informacije o finansijskim sektorima;
 - (b) Prudencijalne informacije, pre svega za organe nadzora saglasno osnovnim načelima, kao što su informacije o poslovnoj aktivnosti finansijskih institucija, stvarnom vlasništvu i upravljanju u njima, kao i njihovoj podobnosti i dostojnosti;
 - (c) Informacije o SPN i FT, kao što su interne procedure i sektorska politika finansijskih institucija, informacije o poznavanju i praćenju stranke, dosjei klijenata, obrasci računa i informacije o transakcijama.
12. Organi finansijskog nadzora treba da budu u mogućnosti da obavljaju istražne radnje u ime stranih partnera i da, tamo gde je to potrebno, ovlaste strane partnere ili im olakšaju da sami u državi sprovedu te istražne radnje, kako bi se obezbedio efikasan nadzor nad grupom.
13. Za svako dalje dostavljanje razmenjenih informacija ili korišćenje tih informacija u nadzorne ili nenadzorne svrhe potrebna je dozvola organa finansijskog nadzora koji je te informacije dostavio, sem kada je taj organ zakonski obavezan da obelodani ili dostavi te informacije. U takvim slučajevima, kao minimum, organ finansijskog nadzora koji upućuje zahtev dužan je da bez odlaganja obavesti zamoljeni organ o toj obavezi. Prethodno davanje dozvole obuhvata i svako prethodno odobravanje u skladu s memorandumom o razumevanju ili u skladu s multilateralnim memorandumom o razumevanju koji su potpisani u sklopu razrade osnovnih standarda koji se primenjuju na informacije razmenjene po osnovu memoranduma o razumevanju ili multilateralnog memoranduma o razumevanju.

Razmena informacija između organa reda

14. Organi reda treba da budu u stanju da informacije u vezi s pranjem novca, povezanim predikatnim krivičnim delima ili finansiranjem terorizma koje su im dostupne razmenjuju sa stranim partnerima u obaveštajne ili istražne svrhe, kao i da bi se otkrila imovinska korist od kriminala i sredstva koja su poslužila za izvršenje krivičnih dela i da bi im se ušlo u trag.
15. Organi reda takođe treba da budu u stanju da svoja ovlašćenja, uključujući i sve istražne tehnike koje su im na raspolaganju saglasno unutrašnjem pravu koriste za obavljanje istražnih radnji i pribavljanje informacija u ime stranih partnera. Režimi rada ili praksa u pogledu upravljanja takvom saradnjom organa reda, kao što su sporazumi između Interpola, Evropola i Evrojusta i pojedinačnih država treba da važe za sva eventualna ograničenja upotrebe koja bi mogao da izrekne organ reda kome je zahtev upućen.
16. Organi reda treba da budu u stanju da formiraju zajedničke timove za saradnju u oblasti istraga i, kada je to potrebno, države treba da uspostave bilateralne ili multilateralne aranžmane koji će im omogućiti vođenje takvih zajedničkih istraga. Države se podstiču na to da se priključe postojećoj mreži SPN i FT i da je podrže, kao i da razvijaju bilateralne kontakte sa

stranim agencijama u toj oblasti, uključujući slanje oficira za vezu u inostranstvo da bi se omogućila blagovremena i delotvorna saradnja.

Razmena informacija između organa koji nisu partneri

17. Države treba da dopuste svojim nadležnim organima da posredno razmenjuju informacije sa organima koji im nisu partneri, primenjujući gore navedena relevantna načela. Indirektna razmena informacija odnosi se na tražene informacije koje se od organa kojem je upućen zahtev dobijaju preko jednog ili više domaćih ili stranih organa. Za takvu razmenu informacija i njihovu upotrebu može biti potrebna dozvola jednog ili više nadležnih organa države kojoj je zahtev upućen. Nadležni organ koji zahteva da mu informacije budu dostavljene uvek treba jasno da stavi do znanja u koju svrhu traži informacije i u čije ime upućuje zahtev.
18. Države se takođe podstiču na to da dopuste neposrednu razmenu informacija sa organima koji nisu partneri ako je takva razmena neodložna i konstruktivna.

PRAVNI OSNOV ZAHTEVA KOJI SE POSTAVLJAJU FINANSIJSKIM INSTITUCIJAMA I DNFBP

1. Svi zahtevi koji su postavljaju finansijskim institucijama ili DNFBP treba da budu utvrđeni ili (a) zakonom (videti posebne zahteve koji su u tom smislu sadržani u preporukama br. 10, 11. i 20.), ili (b) u svim ostalim slučajevima, zakonom ili izvršnim sredstvima (država ima diskreciono pravo da o tome odlučuje).
2. U preporukama br. 10, 11. i 20, izraz „*zakon*” odnosi se na svaki zakonski akt koji je donet ili usvojen u postupku skupštinskog odlučivanja ili drugo odgovarajuće sredstvo doneto u ustavnom okviru države, kojim se utvrđuje obavezujući zahtev uz kazne koje su predviđene za neizvršenje tog zahteva. Kazne za neizvršenje treba da budu delotvorne, srazmerne i preventivne (videti preporuku br. 35). Pojam zakona obuhvata i sudske odluke kojima se utvrđuju odgovarajući zahtevi i koje su obavezujuće i služe kao izvor prava na celoj teritoriji države.
3. Izraz „*sredstva izvršenja*” odnosi se na propise, smernice, uputstva ili kakve druge dokumente ili mehanizme kojima su utvrđeni obavezujući zahtevi u smislu SPN i FT uz predviđene kazne za neizvršenje, i koje donosi ili odobrava nadležni organ. Kazne za izvršenje treba da budu delotvorne, srazmerne i preventivne (videti preporuku br. 35).
4. Prilikom razmatranja pitanja o tome da li su zahtevi sadržani u nekom dokumentu ili mehanizmu *izvršna sredstva*, tj. da li su obavezni za izvršenje, treba uzeti u obzir sledeće činioce:
 - (a) Mora postojati dokument ili mehanizam kojim se utvrđuju ili potkrepljuju zahtevi sadržani u preporukama FATF i jasno iznose odgovarajući zahtevi. Na primer:
 - (i) ako se u pojedinim merama koriste reči *dužan je* ili *u obavezi (je)*, to se smatra obavezujućim;
 - (ii) ako se koristi izraz *treba* to može biti obavezno ukoliko i regulator i regulisana institucija pokažu da se određene radnje traže posredno ili neposredno i da se sprovode u delo; formulacije kao što su *podstiče se, preporučuje se* ili bi institucije *trebalo da razmotre* jesu one formulacije za koje postoji manja verovatnoća da budu smatrane obavezujućim. U svakom slučaju, gde god se koristi slabija formulacija, postoji pretpostavka da nije reč o obavezujućem zahtevu (sem ukoliko sama država ne pokaže suprotno).
 - (b) Dokument, odnosno mehanizam mora doneti ili utvrditi nadležni organ.
 - (c) Moraju postojati kazne za neizvršenje (kazne ne moraju biti predviđene istim dokumentom u kome se utvrđuje ili potkrepljuje zahtev, već to može biti učinjeno u nekom drugom dokumentu, pod uslovom da postoji jasna veza između zahteva i predviđenih kazni) i te kazne treba da budu delotvorne, srazmerne i preventivne. U tom kontekstu treba razmotriti sledeća pitanja:
 - (i) treba da postoji odgovarajući spektar delotvornih, srazmernih i preventivnih kazni koje mogu biti primenjene ukoliko lica ne izvrše svoje obaveze;

- (ii) kazne treba da budu posredno ili neposredno primenjive za neizvršenje zahteva u oblasti SPN i FT. Ako za neizvršenje zahteva u pogledu SPN i FT nije neposredno zaprećena neka kazna, onda je dopustiva primena kazni za kršenje nekih šire postavljenih zahteva, kao što je odsustvo odgovarajućih sistema i kontrole ili poslovanje na način koji nije bezbedan, pod uslovom da, kao minimum, neizvršenje jednog ili više zahteva iz oblasti SPN i FT može da bude (i bilo je, ako su postojale takve okolnosti) adekvatno sankcionisano bez potrebe da se dokažu dodatni prudencijalni nedostaci koji nisu u neposrednoj vezi sa SPN i FT;
 - (iii) Da li postoje ubedljivi dokazi da su u praksi primenjene delotvorne, srazmerne i preventivne kazne.
5. U svim slučajevima treba da bude očigledno da finansijske institucije i DNFBP shvataju da će za neizvršenje zahteva biti primenjene sankcije kao i kakav je sadržaj tih sankcija, odnosno kazni.

OPŠTI POJMOVNIK

Izrazi	Definicije
Računi	Izraz „računi” treba protumačiti tako da obuhvata i druge slične poslovne odnose između finansijskih institucija i njihovih klijenata
Tačno	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.
Agent	U smislu preporuka br. 14. i 16, <i>agent</i> , odnosno <i>zastupnik</i> označava svako fizičko ili pravno lice koje pruža usluge prenosa novca i vrednosnih pošiljki u ime nekog pružaoca takvih usluga, bilo na osnovu ugovora, bilo po nalogu pružaoca takvih usluga.
Odgovarajući organi	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 8.
Povezane NPO	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 8.
Transfer po partijama	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.
Instrumenti koji glase na donosioca	<i>Instrumenti koji glase na donosioca (ID)</i> obuhvataju monetarne instrumente koji glase na donosioca kao što su: putnički čekovi; razni drugi instrumenti na donosioca (uključujući čekove, promese, odnosno solo menice i novčane uplatnice) koji su ili u obliku koji glasi na donosioca, indosirani bez ograničenja, izdati na fiktivnog primaoca, ili su na neki drugi način dati u obliku koji omogućuje prenos prava po predaji; tu spadaju i nepotpuni instrumenti (uključujući čekove, menice i novčane uplatnice koji jesu potpisani, ali nije navedeno ime primaoca.
Akcije na donosioca	<i>Akcije na donosioca</i> označava finansijske instrumente koji potvrđuju vlasničko pravo lica koje poseduje potvrdu o vlasništvu nad akcijama.
Stvarni vlasnik	<i>Stvarni vlasnik</i> označava fizičko lice, odnosno lica koja u krajnjem ishodu ⁵⁰ imaju vlasništvo ili kontrolu nad strankom odnosno klijentom ⁵¹ odnosno fizičkim licem u čije ime se obavlja transakcija. To takođe obuhvata ona lica koja ostvaruju efektivnu kontrolu nad pravnim licem ili pravnim aranžmanom.
Korisnik	Značenje izraza <i>korisnik</i> u preporukama FATF zavisi od konteksta: ☐ U zakonodavstvu koje se odnosi na trustove, korisnik označava lice ili lica koja imaju pravo na korist od bilo kog trusta, odnosno pravnog aranžmana. Korisnik može da bude fizičko ili pravno lice ili aranžman. Svi trustovi (sem dobročiniteljskih ili zakonom predviđenih nedobročiniteljskih trustova) moraju imati utvrđene korisnike. Iako trustovi uvek moraju imati nekog

- 50 Izraz “u krajnjem ishodu poseduje ili kontroliše” i “(ima) konačnu efektivnu kontrolu” odnosi se na situacije u kojima se vlasničko pravo ili kontrola ostvaruju preko lanca vlasništva ili putem kontrole koja nije neposredna kontrola.
- 51 Ova definicija takođe treba da se primeni na stvarnog vlasnika ili krajnjeg korisnika polise životnog ili kakvog drugog osiguranja koje je neposredno povezano s investiranjem.

Izrazi

Definicije

utvrđenog krajnjeg korisnika, oni mogu da nemaju utvrđene postojeće korisnike, već samo objekte ovlašćenja, sve dok neko lice ne stekne pravo kao korisnik na prihod ili kapital po isteku određenog perioda, koji se naziva periodom akumulacije. Taj period je obično srazmeran statusnom periodu trusta, koji se u osnivačkom dokumentu, odnosno ugovoru o trustu označava kao period trusta.

- ☐ U kontekstu polise životnog osiguranja ili kakvog drugog osiguranja povezanog sa investicijama, korisnik je fizičko ili pravno lice, ili pravni aranžman, ili kategorija lica, kojima će biti isplaćen iznos po polisi osiguranja ako/kada nastupi osigurani slučaj, koji je predmet polise osiguranja.

Videti takođe Nap. uz preporuke br. 8. i 16.

**Finansijska
institucija-korisnik**

Videti takođe nap. uz preporuke br. 16

Nadležni organi

Izraz *Nadležni organi* odnosi se na sve javne vlasti⁵² sa utvrđenom odgovornošću za borbu protiv pranja novca odnosno finansiranja terorizma. To se pre svega odnosi na FOS; organe koji imaju funkciju u istrazi odnosno gonjenju pranja novca, povezanih predikatnih krivičnih dela i finansiranja terorizma, kao i u plenidbi/zamrzavanju i konfiskaciji imovine stečene kriminalom; organe koji dobijaju izveštaje o prekograničnom prenosu novca i hartija od vrednosti koje glase na donosioca; i organe koji imaju odgovornost u pogledu nadzora nad SPN i FT kako bi se obezbedilo da se finansijske institucije i DNFBP povinuju svim zahtevima u pogledu SPN i FT. SRT ne treba smatrati nadležnim organima.

Konfiskacija

Izraz *konfiskacija* koji obuhvata oduzimanje, gde je to primenjivo, označava trajno

lišenje finansijskih sredstava ili druge imovine na temelju naloga odnosno rešenja nadležnog organa ili suda. Konfiskacija, odnosno oduzimanje odvija se u sudskom ili upravnom postupku kojim se vlasništvo nad određenim novčanim sredstvima ili drugom imovinom prenosi na državu. U tom slučaju, pravno ili fizičko lice (lica) koji su u vreme konfiskacije ili oduzimanja imali izvestan interes na novčanim sredstvima ili drugoj imovini gube, u načelu, sva prava na konfiskovanu ili oduzetu imovinu. Rešenja, odnosno nalozi o konfiskaciji ili oduzimanju obično su povezana sa izricanjem osuđujuće presude ili sudske odluke kojom se utvrđuje da je oduzeta imovina proistekla iz kršenja zakona ili je postojala namera da se ona koristi radi kršenja zakona.

Osnovna načela

Izraz *Osnovna načela* odnosi se na Osnovna načela za efikasan nadzor nad bankama koje

⁵² To obuhvata finansijske nadzorne organe, formirane kao nezavisne nevladine organe koji imaju zakonom utvrđena ovlašćenja.

Izrazi	Definicije
Korespondentsko bankarstvo	koje je usvojio Bazelski komitet za bankarsku kontrolu, Ciljeve i načela za regulisanje tržišta hartija od vrednosti što je dokument koji je izdala Međunarodna organizacija komisija za hartije od vrednosti, kao i Načela nadzora u osiguranju što je dokument koji je donela Međunarodna asocijacija nadzora osiguranja
Država	Gde god se u preporukama FATF pominju <i>država</i> ili <i>države</i> to podjednako važi i za teritorije i za jurisdikcije
Plaćanje na ime pokrića	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.
Kriminalna aktivnost	Izraz <i>Kriminalna aktivnost</i> označava: (a) sve krivične radnje koje bi predstavljale predikatno krivično delo za pranje novca u datoj državi; ili (b) kao minimum za ona krivična dela koja bi predstavljala predikatno krivično delo u smislu preporuke br. 3.
Prekogranični elektronski transfer	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.
Valuta	Izraz <i>valuta</i> označava novčanice i metalni nova koji je u prometu kao sredstvo razmene.
Određene kategorije krivičnih dela	Izraz <i>određene kategorije krivičnih dela</i> odnosi se na: <ul style="list-style-type: none"> ☐ učestvovanje u organizovanoj kriminalnoj grupi i reketiranje; ☐ terorizam, uključujući i finansiranje terorizma; ☐ trgovina ljudima i krijumčarenje ilegalnih migranata; ☐ seksualna eksploatacija, uključujući seksualnu eksploataciju dece; ☐ nedozvoljena trgovina narkoticima i psihotropnim supstancama; ☐ nedozvoljena trgovina oružjem; ☐ nedozvoljena trgovina ukradenom i drugom robom; ☐ korupcija i mito; ☐ prevarne radnje; ☐ falsifikovanje novca

Izrazi

Definicije

- ❑ falsifikovanje i piraterija proizvoda
- ❑ krivična dela protiv životne sredine;
- ❑ ubistvo, nanošenje teških telesnih povreda;
- ❑ otmice, nezakonito lišenje slobode i otimanje talaca;
- ❑ pljačka ili krađa;
- ❑ krijumčarenje (uključujući krijumčarenje u odnosu na carinu, aktivnosti i poreze
- ❑ poreska krivična dela (kako u odnosu na direktne, tako i u odnosu na indirektno poreze);
- ❑ iznuda
- ❑ krivotvorenje;
- ❑ piraterija; i
- ❑ insajderska trgovina i manipulacija tržištem.

Kada donosi odluku o spektru krivičnih dela koja treba da budu obuhvaćena gore navedenim krivičnim delima, svaka država može, saglasno svom unutrašnjem pravu, da odluči kako će definisati ta krivična dela i kakva je priroda konkretnih elemenata koja ta krivična dela čine teškim krivičnim delima.

**Određeni
nefinansijski
sektor i
samostalne
profesije**

Izraz *određeni nefinansijski sektor i samostalne profesije* označava sledeće:

- a) kockarnice⁵³.
- b) agenti koji posreduju u prometu nepokretnosti.
- c) trgovci plemenitim metalima.
- d) trgovci dragim kamenjem.
- e) advokati, notari, drugi pripadnici nezavisnih pravničkih profesija i računovođe - ovo se odnosi isključivo na samostalne izvršioce, partnere ili lica zaposlena u profesionalnim firmama. Ovaj izraz se ne odnosi na one pripadnike navedenih profesija koji rade u drugim tipovima preduzeća, niti se odnosi na lica koja rade u vladinim službama, a na koje se možda već odnose mere SPN i FT.
- f) izraz pružaoci usluga posredovanja prilikom osnivanja preduzeća i trustova odnosi se na sva fizička i pravna lica koja nisu drugde

⁵³ Kad god se u standardima FATF pomene izraz kockarnice, odnosno kazina, to označava i internet kockarnice i one koje se nalaze na brodovima.

Izrazi

Definicije

obuhvaćena ovim preporukama i koje kao pravna lica pružaju sledeće usluge trećim licima:

- ☐ posredovanje pri osnivanju pravnih lica;
- ☐ obavljanje funkcije direktora ili sekretara preduzeća, ortaka u ortačkoj firmi ili slične pozicije u odnosu na druga pravna lica (ili angažovanje nekog drugog lica da obavlja neku od navedenih funkcija);
- ☐ obezbeđivanje prostora za sedište firme; poslovne adrese ili smeštaja, administrativne adrese preduzeća, ortačkog društva ili bilo kog drugog pravnog lica ili pravnog aranžmana;
- ☐ obavljanje funkcije poverenika izričitog trusta ili obavljanje odgovarajuće funkcije za neki drugi vid pravnog aranžmana (ili angažovanje drugog lica za obavljanje tih funkcija);
- ☐ obavljanje funkcije nominalnog akcionara za nekog drugog (ili angažovanje drugog lica koje će obavljati tu funkciju.

Određeno fizičko ili pravno lice

Izraz *određeno fizičko ili pravno lice* odnosi se na:

- (i) pojedince, grupe, preduzeća i organizacije koje je Komitet Saveta bezbednosti, osnovan saglasno rezoluciji 1267 (1999) (Komitet 1267), označio kao pojedince povezane sa Al Kaidom ili entitete i druge grupe i preduzeća povezana sa Al Kaidom;
- (ii) pojedince, grupe, preduzeća i entitete koje je Komitet Saveta bezbednosti osnovan saglasno rezoluciji 1988(2001) (Komitet 1988) označio kao povezane sa talibanima u tom smislu da predstavljaju pretnju miru, stabilnosti i bezbednosti Avganistana, kao i entitete i druge grupe ili preduzeća povezana s talibanima;
- (iii) svako fizičko ili pravno lice ili entitet koje su označile jurisdikcije ili nadnacionalna jurisdikcija, saglasno rezoluciji 1373 (2001);
- (iv) svako fizičko ili pravno lice ili entitet koje je određeno kao predmet primene ciljanih finansijskih sankcija saglasno rezoluciji Saveta bezbednosti 1718 (2006) i rezolucija Saveta bezbednosti koje su iz nje pravno proistekle u aneksima relevantnih rezolucija, ili na osnovu odluke "Komiteta Saveta bezbednosti formiranog saglasno rezoluciji 1718 (2006)" (Komitet za sankcije 1718) saglasno rezoluciji Saveta Bezbednosti 1718 (2006); i

Izrazi

Definicije

- (v) svako fizičko ili pravno lice ili entitet koje je određeno kao predmet primene ciljanih finansijskih sankcija saglasno rezoluciji Saveta bezbednosti 1737 (2006) i ostalih rezolucija Saveta bezbednosti koje su u pravnom smislu iz nje proistekle u aneksima relevantnih rezolucija, ili na osnovu odluke "Komiteta Saveta bezbednosti osnovanog saglasno stavu 18. rezolucije 1737 (2006)" (Komitet za sankcije 1737) u skladu sa rezolucijom 1737 (2006) i rezolucijama koje su iz nje proistekle.

Određivanje

Izraz *određivanje* odnosi se na identifikaciju fizičkog ili pravnog lica⁵⁴ koje podleže ciljanim finansijskim sankcijama u skladu sa:

- ☐ Rezolucijom SB UN 1267 (1999) i rezolucijama koje su iz nje proistekle;
- ☐ Rezolucijom SB UN 1373 (2001), uključujući tu i odrednicu po kojoj će se relevantne sankcije primenjivati na lica ili entitete i na javne komunikacije lica obuhvaćenih tom odrednicom;
- ☐ Rezolucijom SB UN 1718 (2006) i rezolucijama koje su iz nje u pravnom smislu proistekle;
- ☐ Rezolucijom SB UN 1737 (2006) i rezolucijama koje su iz nje u pravnom smislu proistekle; i
- ☐ Svim budućim rezolucijama SB UN kojima se uvode ciljane finansijske sankcije u kontekstu finansiranja širenja oružja za masovno uništenje.

Domaći elektronski transfer

Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.

Sredstva izvršenja

Videti nap. za tumačenje o pravnom osnovu zahteva koji se postavljaju finansijskim institucijama i DNFBP.

Ex Parte

Izraz *ex parte* označava postupak bez prethodnog obaveštavanja i učešća neposredno pogođene strane.

Izričiti trust

Izraz *izričiti trust* označava trust koji je jasno formirao osnivač, obično u obliku dokumenta, npr. pisanog fiducijarnog ugovora. Treba razlikovati ove trustove od trustova koji su osnovani na temelju sile zakona i koji nisu proistekli iz jasne namere ili odluke osnivača da osnuje trust ili kakav sličan pravni aranžman (npr, "prinudni trust", odnosno trust koji nastaje odlukom suda, bez obzira na nameru zainteresovanih stranaka, kako bi se omogućila korist onoj stranci koja je

⁵⁴ Fizičkog ili pravnog lica.

Izrazi

Definicije

bila neopravdano lišena svojih prava).

Lažna deklaracija Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 32.

Lažna prijava informacija Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 32.

Finansijska grupa Izraz *finansijska grupa* označava grupu koja se sastoji od matične firme i svakog drugog tipa pravnog lica koje ima kontrolnu i koordinatorsku funkciju nad ostatkom grupe u smislu primene nadzora nad grupom saglasno Osnovnim načelima, zajedno sa filijalama odnosno firmama-ćerkama koje su podvrgnute sektorskoj politici SPN i FT i procedurama na nivou grupe.

Finansijske institucije Izraz *finansijske institucije* označava svako fizičko ili pravno lice koje kao poslovnu aktivnost obavlja jednu ili više sledećih aktivnosti ili operacija za stranku ili u njeno ime:

1. Prijem depozita od javnosti kao i drugih novčanih sredstava koja treba a budu vraćena.⁵⁵
2. Davanje kredita.⁵⁶
3. Finansijski lizing.⁵⁷
4. Usluge prenosa novca ili vrednosnih pošiljki.⁵⁸
5. Izdavanje sredstava plaćanja i upravljanja njima (npr, kreditne i debitne kartice, čekovi, putnički čekovi, novčane uplatnice i bankarske menice, elektronski novac).
6. Finansijske garancije i obaveze.
7. Trgovanje:
 - (a) novčanim tržišnim instrumentima (čekovima, novčanicama, potvrđama o depozitu, finansijskim derivatima itd.);
 - (b) devizama;
 - (c) kursom, kamatnim stopama i indeksima;
 - (d) prenosivim hartijama od vrednosti.
 - (e) robnim fjučersima.
8. Učešće u emitovanju hartija od vrednosti i pružanje finansijskih usluga

⁵⁵ Ovo obuhvata i privatno bankarstvo.

⁵⁶ Ovo, između ostalog, obuhvata: potrošačke kredite; hipotekarne kredite; faktoring, sa resursom ili bez njega, finansiranje komercijalnih transakcija (uključujući forfiting).

⁵⁷ Ovo se ne proširuje na finansijske lizing aranžmane u odnosu na materijalne proizvode, odnosno robu.

⁵⁸ Ovo ne važi za fizička ili pravna lica koja finansijskim institucijama dostavljaju isključivo pouke ili ostale sisteme podrške kod prenosa novčanih sredstava. Videti napomenu s tumačenjima uz preporuku br. 16.

Izrazi

Definicije

s tim u vezi.

9. Upravljanje individualnim i kolektivnim portfolijom.
10. Čuvanje u sefu i upravljanje gotovinom ili likvidnim hartijama od vrednosti u ime drugih lica.
11. Investiranje novčanih sredstava i novca u ime drugih lica i upravljanje tim sredstvima.
12. Preuzimanje i plasman životnog osiguranja i drugih vidova osiguranja koji su vezani za investicije.⁵⁹
13. Menjački poslovi.

Strani partneri

Izraz *strani partneri* odnosi se na strane nadležne organe koji imaju slične odgovornosti i funkcije u odnosu na saradnju čije se uspostavljanje traži, čak i tamo gde strani nadležni organi imaju drugačiji karakter i status (npr, u zavisnosti od svake pojedine države, nadzor nad SPN i FT u nekim finansijskim sektorima može obavljati nadzorni organ koji ima prudencijalnu nadzornu odgovornost, ili to pak može obavljati nadzorna jedinica FOS).

Zamrzavanje

U kontekstu i privremenih mera (npr, preporuke br. 4, 32. i 38), izraz *zamrzavanje*, označava zabranu transfera, konverzije, raspolaganja ili prometa bilo kakve imovine, opreme ili drugih sredstava počinjenja. na osnovu i za vreme trajanja postupka koji je pokrenuo nadležni organ ili sud u sklopu mehanizma zamrzavanja, ili dotle dok nadležni organ ne donese rešenje o oduzimanju ili konfiskaciji.

U smislu preporuka br. 6. i 7. o primeni ciljanih finansijskih sankcija izraz *zamrzavanje* označava zabranu transfera, konverzije, raspolaganja ili prometa svim novčanim sredstvima i drugom imovinom koja se nalazi u vlasništvu ili pod kontrolom određenih fizičkih ili pravnih lica na osnovu i za vreme postupka koji je pokrenuo Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija ili postupka koji je, saglasno primenjivim rezolucijama Saveta bezbednosti, pokrenuo nadležni organ ili sud.

U svim slučajevima, zamrznuta imovina, oprema, sredstva počinjenja, novčana sredstva i druga imovina ostaju u vlasništvu fizičkog ili pravnog lica (ili više njih) koje je imalo interes na njima u trenutku zamrzavanja i njima može dalje upravljati treće lice, ili se to čini preko drugih aranžmana koja su uspostavila ta fizička ili pravna lica (jedno ili više njih) pre no što je pokrenut postupak u sklopu mehanizma zamrzavanja, ili u saglasnosti s drugim odredbama unutrašnjeg prava. U okviru primene zamrzavanja, države mogu odlučiti da preuzmu kontrolu nad imovinom, opremom, sredstvima počinjenja ili novčanim sredstvima ili drugim dobrima kao jemstvo zaštite od bekstva

⁵⁹ Ovo se odnosi i na osiguravajuća društva, kao i na posrednike u osiguranju (agente i brokere).

Izrazi	Definicije
Osnovna načela unutrašnjeg prava	pravni sistemi koji predstavljaju okvir za izradu i donošenje nacionalnih zakona i ostvarivanje odgovarajućih ovlašćenja. Ta temeljna načela po pravilu su sadržana i izražena u nacionalnom ustavu ili nekom drugom sličnom dokumentu, ili su utvrđena kroz odluke najviših sudskih instanci koje imaju ovlašćenje da donose obavezujuća tumačenja ili određenja unutrašnjeg prava. Iako se ova načela razlikuju od države do države, neki njihovi primeri obuhvataju pravo na propisan sudski postupak, pretpostavku nevinosti i pravo svakog pojedinca da uživa delotvornu sudsku zaštitu.
Sredstva	Izraz <i>sredstva</i> označava imovinu svih vrsta, materijalnu ili nematerijalnu, konkretnu ili apstraktnu, pokretnu ili nepokretnu, svejedno kojim načinom pribavljenu, i pravne dokumente ili instrumente u svakom obliku, uključujući elektronski ili digitalni, koji jemči pravo ili interes u takvoj imovini.
Sredstva ili druga imovina	Izraz <i>sredstva ili druga imovina</i> označava sva dobra, uključujući, ali bez ograničenja, finansijsku aktivu, ekonomske resurse, svekoliku imovinu, konkretnu ili apstraktnu, pokretnu ili nepokretnu, svejedno kojim načinom stečenu, i pravne dokumente ili instrumente svih oblika, uključujući elektronski ili digitalni, koji svedoče o vlasničkom pravu ili interesu na te fondove ili drugu imovinu, uključujući, ali bez ograničenja, bankarske kredite, putničke i bankarske čekove, novčane uplatnice, aktivnosti, hartije od vrednosti, obligacije, menice ili kreditna pisma odnosno akreditive, i sve kamate, dividende ili drugi prihod ostvaren na osnovu njih ili vrednost stečenu tim sredstvima ili drugim imovinom.
Identifikacioni podaci	Izraz <i>identifikacioni podaci</i> označava pouzdana dokumente, podatke ili informacije iz nezavisnih izvora
Posrednička finansijska institucija	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.
Međunarodne organizacije	Međunarodne organizacije su organizacije osnovane na temelju zvaničnih političkih sporazuma između država i njihovih članica koji uživaju status međunarodnih ugovora; postojanje međunarodnih organizacija priznaje se zakonima država-članica; one nisu tretirane kao rezidentne institucije država u kojima im je smešteno sedište. Primeri međunarodnih organizacija obuhvataju Ujedinjene nacije i međunarodne organizacije iz njihovog sistema kao što je Međunarodna pomorska organizacija; regionalne međunarodne organizacije kao što su Savet Evrope, institucije EU, OEBS i Organizacija Američkih Država; vojne međunarodne organizacije kao što je NATO, kao i ekonomske organizacije kao što su Svetska trgovinska organizacija ili ASEAN, itd.
Zakon	Videti nap. za tumačenje o pravnom osnovu zahteva koji se postavljaju finansijskim institucijama i DNFBP.
Pravni aranžmani	Izraz <i>pravni aranžmani</i> označava izričite trustove ili druge slične aranžmane.

Izrazi	Definicije
	Primeri drugih sličnih aranžmana (u svrhu SPN i FT) obuhvataju fiducijarne ugovore, Treuhand i fideicomiso.
Pravna lica	Izraz <i>pravna lica</i> označava svakoga ko nije fizičko lice a može da uspostavi trajni klijentski odnos s finansijskom institucijom ili na neki drugi način da poseduje imovinu. To može obuhvatiti preduzeća, korporacije, fondacije, <i>Anstalt</i> , ortakluke ili poslovne asocijacije i druge analogne strukture.
Krivično delo pranja novca	Pozivanje (sem u preporuci br. 3) na <i>krivično delo pranja novca</i> ne odnosi se samo na primarno krivično delo ili dela, već i na dopunska krivična dela.
Usluga transfera novca ili vrednosnih pošiljki	<i>Prenos ili transfer novca ili vrednosnih pošiljki</i> označava finansijske usluge koje obuhvataju prihvatanje gotovinskih sredstava, čekova, drugih monetarnih instrumenata ili drugih vrednosnih pošiljki i isplatu odgovarajućeg iznosa u gotovini ili nekom drugom obliku korisniku, putem komunikacije, poruke, prenosa ili obračunske mreže kojoj pripada dati pružalac usluga. U transakcije koje se obavljaju kroz te usluge mogu biti uključeni jedan ili više posrednika, konačna isplata može biti namenjena trećem licu, a u sve bože biti uključen neki od novih metoda plaćanja. Ponekad su ove usluge povezane sa određenim geografskim područjem i za njih se koristi čitav niz posebnih izraza, kao što su <i>hawala</i> , <i>hundi</i> i <i>fei-then</i> .
Konfiskacija koja se ne temelji na osuđujućoj presudi	<i>Konfiskacija koja se ne temelji na osuđujućoj presudi</i> označava konfiskaciju u sudskom postupku koji se vodi zbog krivičnog dela, s tim da za tu konfiskaciju nije potrebna krivična presuda.
Neprofitne organizacije	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 8.
Nalogodavac	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.
Finansijska institucija koja daje nalog	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.
Prolazni računi	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 13.
Fizički prenos preko granice	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 32.
Politički eksponirana lica (strani i domaći funkcioneri)	<i>Strani funkcioneri</i> jesu pojedinci kojima je strana država poverila neku važnu javnu funkciju, npr, šefovi država ili vlada, političari na visokom položaju, istaknuti vladini, pravosudni ili vojni zvaničnici, visoki rukovodioci korporacija u državnom vlasništvu, važni funkcioneri političkih stranaka.

Izrazi	Definicije
	<p><i>Domaći funkcioneri</i> jesu pojedinci kojima je u državi poverila neku važnu javnu funkciju, npr, šefovi država ili vlada, političari na visokom položaju, istaknuti vladini, pravosudni ili vojni zvaničnici, visoki rukovodioci korporacija u državnom vlasništvu, važni funkcioneri političkih stranaka.</p> <p><i>Lica kojima je neka međunarodna organizacija poverila istaknutu funkciju</i> označava pripadnike visokog rukovodstva, to jest direktore, zamenike direktora i članove upravnog odbora, odnosno nosioce ekvivalentnih funkcija</p> <p>Definicija PEL ne obuhvata funkcionere srednjeg ranga niti niže zvaničnike u gore navedenim kategorijama.</p>
Imovinska korist	Izraz <i>imovinska korist</i> odnosi se na svaku imovinu stečenu ili pribavljenu, neposredno ili posredno, izvršenjem krivičnog dela.
Imovina	Izraz <i>imovina</i> označava svakovrsna dobra ili aktivu, materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, konkretna ili apstraktna, kao i pravne dokumente ili instrumente koji svedoče o vlasništvu nad tim dobrima ili interesu na njima.
Kvalifikovani elektronski transferi	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.
Razumne mere	Izraz <i>razumne mere</i> označava: odgovarajuće mere koje su primerene finansijskim rizicima od pranja novca ili finansiranja terorizma.
Koji se odnosi na FT ili PN	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 32.
Potreban	Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.
Rizik	Svako pominjanje <i>rizika</i> odnosi se na rizik od pranja novca odnosno finansiranja terorizma. Izraz treba tumačiti u vezi sa nap. za tumačenje uz preporuku br. 1.
Uveren	Kada se u tekstu navede da je finansijska institucija <i>uverena</i> u nešto, to znači da ta institucija mora biti u stanju da svoju procenu potkrepi dokazima i iznese nadležnim organima.
Plenidba	Izraz <i>plenidba</i> označava zabranu transfera, konverzije, raspolaganja ili prenosa imovine na osnovu postupka pokrenutog rešenjem nadležnog organa ili suda u sklopu mehanizma zamrzavanja. Međutim, za razliku od zamrzavanja, zaplena se realizuje kroz mehanizam koji nadležnom organu ili sudu dopušta da preuzme kontrolu nad određenom imovinom. Zaplenjena imovina ostaje u vlasništvu fizičkog ili pravnog lica (jednog ili više njih) koji ima interes na određenoj

Izrazi	Definicije
	<p>imovini u trenutku zaplene, iako će nadležni organ ili sud često preuzeti na sebe upravljanje ili raspolaganje zaplenjenom imovinom.</p>
Samoregulatorno telo (SRT)	<p>SRT je telo koje predstavlja određenu profesiju ili struku (npr. advokate, notare, druge nezavisne pravničke struke ili računovođe), i koje je sastavljeno od pripadnika date struke, ima određenu ulogu u regulisanju rada lica koja su kvalifikovana da se bave strukom ili se već bave tom strukom, a obavlja i izvesne nadzorne ili kontrolne funkcije. Takva tela mogu da uvedu obavezujuća pravila koja osiguravaju poštovanje visokih etičkih i moralnih standarda lica koja se bave datom strukom</p>
Serijsko plaćanje	<p>Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.</p>
Osnivač	<p><i>Osnivači</i> su fizička ili pravna lica koja prenose vlasništvo nad svojom imovinom poverenicima na temelju fiducijarnog ugovora ili nekog sličnog aranžmana.</p>
Kvazibanka	<p><i>Kvazibanka</i> označava banku koja nije fizički prisutna u državi u kojoj je predmet efektivnog konsolidovanog nadzora. <i>Fizičko prisustvo</i> označava faktički boravak organa upravljanja u konkretnoj državi. Samo postojanje lokalnog agenta ili zaposlenih nižeg ranga ne predstavlja fizičko prisustvo.</p>
Treba	<p>U smislu procene izvršenja preporuka FATF, izraz <i>treba</i> ima isto značenje kao i izraz <i>mora</i>.</p>
Direktna obrada	<p>Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.</p>
Nadzorni organi	<p>Izraz <i>nadzorni organi</i> označava nadležne organe ili nedržavne organe kojima je stavljeno u zadatak da obezbede da finansijske institucije (<i>finansijski nadzorni organi</i>⁶⁰) odnosno DNFBP ispunjavaju zahteve u pogledu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma. Nedržavni organi (koji mogu obuhvatiti određene vidove SRT) treba da budu ovlašćeni da nadziru i sankcionišu finansijske institucije ili DNFBP u vezi sa zahtevima u pogledu SPN i FT. Ti nedržavni organi takođe treba da imaju zakonsko ovlašćenje da obavljaju funkcije koje su im poverene i da to čine pod nadzorom organa nadležnog za te funkcije</p>
Ciljane sankcije	<p>finansijske Izraz <i>ciljane finansijske sankcije</i> označava i zamrzavanje imovine i zabrane pomoću kojih se sprečava da novčana sredstva ili druga imovina budu stavljeni na raspolaganje, neposredno ili posredno, određenim fizičkim i pravnim licima.</p>

⁶⁰ Uključujući nadzorne organe u odnosu na Osnovna načela, koji obavljaju nadzorne funkcije u vezi sa preporukama FATF.

Izrazi	Definicije
Terorista	Izraz <i>terorista</i> označava svako fizičko lice koje: (i) izvrši, ili pokuša da izvrši, terorističke akte bilo kakvim sredstvima, neposredno ili posredno, nezakonito i s predumišljajem; (ii) učestvuje kao saučesnik u terorističkim aktima; (iii) organizuje ili podstiče druge na izvršenje terorističkih akata; ili (iv) doprinosi tome da grupa lica koja deluju sa zajedničkim ciljem izvrši terorističke akte, a taj doprinos pruža svesno, radi pomaganja u izvršenju terorističkog akta ili uz svest o nameri te grupe da izvrši teroristički akt.
Teroristički akt	<p><i>Teroristički akt ili čin</i> obuhvata:</p> <p>(a) delo koje predstavlja zločin po jednom od sledećih ugovora i u njemu je definisano: (i) Konvencija o suzbijanju nezakonite otmice vazduhoplova (1970); (ii) Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata uperenih protiv bezbednosti civilnog vazduhoplovstva (1971); (iii) Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju krivičnih dela protiv lica pod diplomatskom zaštitom, uključujući i diplomatske agente (1973); (iv) Međunarodna konvencija protiv uzimanja talaca (1979); (v) Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (1980); (vi) Protokol o suzbijanju nezakonitih akata nasilja na aerodromima koji služe međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, kojom je dopunjena Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata protiv bezbednosti civilnog vazduhoplovstva (1988); (vii) Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata uperenih protiv bezbednosti pomorske plovidbe (2005); (viii) Protokol za suzbijanje nezakonitih akata protiv bezbednosti fiksnih platformi u Kontinentalnom moru (2005); (ix) Međunarodna konvencija o sprečavanju napada terorističkim bombama (1997); i (x) Međunarodna konvencija o zabrani finansiranja terorizma (1999).</p> <p>(b) svaki drugi akt izvršen u nameri da se prouzrokuje smrt ili nanese teška telesna povreda civilnom licu, ili bilo kom drugom licu koje ne učestvuje aktivno u oružanim dejstvima u situaciji oružanog sukoba, kada je cilj takvog akta, po samoj njegovoj prirodi ili kontekstu, zastrašivanje stanovništva ili primoravanje vlade li neke međunarodne organizacije da preduzme neki korak ili da se uzdrži od bilo kakvog činjenja.</p>
Finansiranje terorizma	Izraz <i>finansiranje terorizma</i> označava finansiranje terorističkih akata kao i terorista i terorističkih organizacija.
Krivično delo finansiranja terorizma	Pominjanje (sem u nap. za tumačenje uz preporuku br. 4) <i>krivičnog dela finansiranja terorizma</i> ne odnosi se samo na primarno krivično delo ili dela, već i na dopunska dela.
Teroristička organizacija	Izraz <i>teroristička organizacija</i> označava svaku grupu terorista koja: (i) izvrši ili pokuša da izvrši terorističke akte bilo kakvim sredstvima, neposredno ili posredno, nezakonito i s predumišljajem; (ii) učestvuje kao saučesnik u terorističkim aktima; (iii) organizuje ili podstiče druge da izvrše terorističke akte; ili (vi) doprinosi tome da grupa lica koja ima zajednički cilj izvrši terorističke akte,

Izrazi

Definicije

a ta podrška se pruža svesno radi pomaganja u izvršenju terorističkog akta ili uz svest o nameri te grupe da izvrši teroristički akt.

Treća lica

U smislu preporuka br. 6. i 7, izraz *treća lica* obuhvata, ali bez ograničenja, finansijske institucije i DNFBP. Videti, takođe, nap. za tumačenje uz preporuku br. 17.

Osnivač (trusta)

Izraze *trust* i *osnivač trusta* treba tumačiti onako kako je utvrđeno u članu 2. *Haške konvencije o pravu primenjivom na trustove i njihovo priznanje*⁶¹ u duhu tog člana.

Poverenici mogu biti profesionalci (npr, u zavisnosti od jurisdikcije, to može biti advokat ili preduzeće koje se profesionalno bavi osnivanjem trustova) ukoliko im se plaća naknada za obavljanje dužnosti poverenika, a mogu biti i neprofesionalna lica (npr, lice koje radi bez naknade, u ime porodice).

Jedinstveni referentni broj transakcije

Videti nap. za tumačenje uz preporuku br. 16.

Bez odlaganja

Izraz *bez odlaganja* u idealnoj situaciji označava da se u roku od nekoliko sati po odluci Saveta bezbednosti UN ili relevantnog komiteta za sankcije (npr, Komiteta 1267, Komiteta 1988, Komiteta 1718 ili Komiteta 1738) o određenju preduzmu određeni koraci. U smislu S/RES/1373(2001), izraz *bez odlaganja* znači da pošto se utvrdi postojanje razumnog osnova, ili osnova razumne sumnje, da je neko lice ili entitet terorista, da finansira terorizam ili neku terorističku organizaciju. I u jednom i u drugom slučaju izraz *bez odlaganja* treba tumačiti u kontekstu potrebe za sprečavanjem bekstva ili rasipanja novčanih sredstava ili druge imovine koja je povezana s teroristima, terorističkim organizacijama,

⁶¹ Član 2. Haške konvencije glasi kako sledi:

U smislu ove Konvencije, izraz "trust" označava pravni odnos koji jedno lice, osnivač trusta, uspostavlja za života ili po smrti, stavljajući imovinu pod kontrolu poverenika za dobrobit korisnika ili u neku posebno naznačenu svrhu.

Trust ima sledeće karakteristike -

a) imovina predstavlja zasebni fond i nije deo sopstvenog imanja osnivača trusta;

b) titular svojine aktive trusta je poverenik koji njome raspolaže u ime osnivača ili to čini u korist drugog lica a u ime osnivača;

c) Poverenik ima ovlašćenje i obavezu, za koje snosi odgovornost, da upravlja, koristi i raspolaže aktivom u skladu sa uslovima trusta i u skladu sa specijalnim obavezama koje mu zakon nalaže.

To što osnivač zadržava izvesna prava i ovlašćenja, kao i činjenica da sam poverenik može imati prava kao korisnik, nije nužno u suprotnosti s postojanjem trusta.

Izrazi

Definicije

onima koji finansiraju terorizam i širenje oružja za masovno uništenje, kao i u vezi s potrebom preduzimanja globalne, usaglašene aktivnosti na sprečavanju i onemogućavanju neometanog toka tih sredstava.

SPISAK SKRAĆENICA

AML/CFT (SPN i FT)	Sprečavanje pranja novca/suzbijanje finansiranja terorizma (koristi se takođe i da označi <i>borbu protiv finansiranja terorizma</i>)
BNI (ID)	Instrument koji glasi na donosioca
CDD (PPS)	Poznavanje i praćenje stranke
DNFBP	Određene nefinansijske poslovne organizacije i samostalne profesije
FATF	Organizacija za kontrolu i sprečavanje pranja novca
FIU (FOS)	Finansijsko-obaveštajna služba
Nap. za tumačenje)	Napomena s tumačenjima
PN	Pranje novca
MVTS	Usluga prenosa novca ili vrednosnih pošiljki
NPO	Neprofitna organizacija
Konvencija iz Palermo	Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala iz 2000.
PEL	Politički eksponirana lica (strani i domaći funkcioneri)
P.	preporuka
PZPR	Pristup zasnovan na proceni rizika
SP.	Specijalna preporuka
SRT	Samoregulatorna tela
IST	Izveštaj o sumnjivoj transakciji
TCSP	Pružalac usluge osnivanja trustova i preduzeća i vršenja funkcija u njima
Konvencija o finansiranju terorizma	Međunarodna konvencija o zabrani finansiranja terorizma iz 1999.
UN	Ujedinjene nacije
Bečka konvencija	Konvencija Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa narkotika i psihotropnih supstanci iz 1988.

ANEKS I: SMERNICE FATF

Best Practice Guidelines on Providing Feedback to Reporting Financial Institutions and Other Persons (jun 1998).

Guidance for Financial Institutions in Detecting Terrorist Financing (april 2002).

International Best Practices: Combating the Abuse of Non-Profit Organisations (oktobar 2002).

International Best Practices: Combating the Abuse of Alternative Remittance Systems (jun 2003).

The Implementation of Financial Provisions of United Nations Security Council Resolutions to Counter the Proliferation of Weapons of Mass Destruction (jun 2007).

Guidance on the Risk-Based Approach (jun 2007 - oktobar 2009). Devet dokumenata, uključujući smernice za pristup zasnovan na proceni rizika namenjen:

- finansijskom sektoru;
- agentima za promet nepokretnosti;
- računovođama;
- TCSP;
- trgovcima plemenitim metalima i dragim kamenjem;
- kockarnicama;
- pravnicima;
- pružaocima finansijskih usluga; i
- sektoru životnog osiguranja.

The Implementation of Activity-Based Financial Prohibitions of United Nations Security Council Resolution 1737 (oktobar 2007).

Capacity Building for Mutual Evaluations and Implementation of the FATF Standards within Low Capacity Countries (februar 2008).

Best Practices Paper on Trade Based Money Laundering (jun 2008).

The Implementation of Financial Provisions of UN Security Council Resolution 1803 (oktobar 2008).

International Best Practices: Freezing of Terrorist Assets (jun 2009).

International Best Practices: Detecting and Preventing the Illicit Cross-Border Transportation of Cash and Bearer Negotiable Instruments (februar 2010).

Best Practices Paper on Recommendation 2: Sharing among domestic competent authorities information related to the financing of proliferation (mart 2012)

Financial Investigations Guidance (jul 2012)

Best Practices: Managing the Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Policy Implications of Voluntary Tax Compliance Programmes (oktobar 2012).

Best Practices on Confiscation (Recommendations 4 and 38) and a Framework for Ongoing Work on Asset Recovery (oktobar 2012)

Revised FATF Guidance on Anti-Money Laundering and Terrorist Financing Measures and Financial Inclusion (februar 2013).

Guidance on National Risk Assessment (februar 2013).

ANEKS II: INFORMACIJE O AŽURIRANJA PREPORUKA FATF

Od februara 2012. kada je tekst preporuka FATF usvojen unete su sledeće izmene i dopune:

Datum	Vrsta izmene i dopune	Članovi na koje se odnose izmene i dopune
feb. 2013.	Ujednačavanje standarda između preporuke 37. i preporuke 40.	<p>☐ P.37(d) – str. 27</p> <p>Tekst dopunjen da bi se ukazalo na to da zakonski propisi o čuvanju profesionalne tajne ili poverljivosti DNFBP ne treba da utiču na pružanje međusobne pravne pomoći, sem u slučajevima kada se relevantne informacije koje su predmet zahteva čuvaju u okolnostima za koje važi obaveza čuvanja službene ili profesionalne tajne.</p>